

**6. SINIF TÜRKÇE DERSLERİNDE ATASÖZÜ ÖĞRETİMİNDE
METİN VE GÖRSEL KULLANIMININ FARKI VE BUNUN
ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ
(BAYAT İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

Aysun Akyıldız

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ŞUBAT,2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Aysun

Soyadı: AKYILDIZ

Bölümü: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

İmza:

Teslim tarihi:

TEZİN

Türkçe adı: 6. Sınıf Türkçe Derslerinde Atasözü Öğretiminde Metin ve Görsel Kullanımının Farkı ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi (Bayat İlçesi Örneği)

İngilizce adı: The Difference Between The Use Of Text And Visual Materials In Teaching Of Proverb In The 6th Grade Turkish Language And Its Effect On Student Success (The Example Of Bayat District)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Aysun AKYILDIZ

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Aysun AKYILDIZ tarafından hazırlanan "6. Sınıf Türkçe Derslerinde Atasözü Öğretiminde Metin ve Görsel Kullanımının Farkı ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi(Bayat İlçesi Örneği)" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından o birliği/ oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Zeki GÜREL

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Gıyasettin AYTAŞ

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Ümmühan TOPÇU

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Başkent Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 21/02/2019

Bu tezin Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez konusunu belirlememde, kaynak bulma ve tezi yazma sürecinde fikirlerini benden esirgemeyen tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Zeki GÜREL'e teşekkür ederim. Tezimin istatistiksel analizlerinin hazırlanması ve yorumlanmasında bana yardımcı olan Arş. Gör. Semih KAYNAK'a, tezin "öz" bölümünün çevirisinde vaktini ayırıp bana yardımcı olan ablam Hatice ATALAY'a, hep yanımda olan, maddi ve manevi desteğini her an hissettiren canım eşim Ali AKYILDIZ'a ve onunla geçirmemi istediği zamanları tez yazarak geçirdiğim halde bana olan sevgisini ve bağlılığını kaybetmeyen biricik kızım Ada'ya teşekkürü bir borç bilirim.

**6. SINIF TÜRKÇE DERSLERİNDE ATASÖZÜ ÖĞRETİMİNDE
METİN VE GÖRSEL KULLANIMININ FARKI VE BUNUN
ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ
(BAYAT İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

(Yüksek Lisans Tezi)

Aysun Akyıldız

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞUBAT,2019

ÖZ

Bu araştırma Türk kültürünün ayrılmaz bir parçası olan ve Türk dilinin güzellik ve zenginliklerini içinde barındıran atasözlerinin öğretiminde görsel ve metin kullanımının farkı ile bunun öğrenci başarısına etkisini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Birbirini tamamlayan ve bu nedenle ayrılmaz bir bütün olarak kabul edilen kültür ve dil ilişkisinde, kültür aktarıcılığı yapan dilin bu konudaki en büyük yardımcısı atasözleridir. Dil öğretiminde öncelikli sırada yer alan Türkçe dersinde bu nedenle atasözü öğretimine ağırlık verilmelidir. Araştırmada deneme modeli kullanılmıştır. Çorum'un Bayat ilçesindeki üç merkez okulun altıncı sınıflarından ikişer şube çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırmada üç sınıfa atasözleriyle ilgili görsel kartlar kullanılarak kalan üç sınıfa ise

atasözlerini çağrıştıran metinler okunarak beş hafta boyunca atasözü öğretimi yapılmıştır. Gruplara öğretim öncesi ve sonrasında başarı testi uygulanmış, öncesinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık yokken uygulama sonunda görsel kartların kullanıldığı grubun lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak da görsel materyal kullanımının atasözü öğretiminde daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bunun yanında doküman metodu kullanılarak atasözlerinin dil-kültür ilişkisindeki yeri ve önemine değinilmiştir.

Anahtar kelimeler: Atasözü, Türkçe Dersi, Dil, Kültür, Görsel Materyal, Yazılı Materyal
Sayfa Adedi: 137
Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Zeki GÜREL

**THE DIFFERENCE BETWEEN THE USE OF TEXT AND VISUAL
MATERIALS IN TEACHING OF PROVERB IN THE 6th GRADE
TURKISH LANGUAGE AND ITS EFFECT ON STUDENT SUCCESS
(THE EXAMPLE OF BAYAT DISTRICT)**

(M.S Thesis)

Aysun Akyıldız

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

FEBRUARY,2019

ABSTRACT

The research is conducted to determine difference between the use of text and visual materials in teaching of the proverbs, which are an integral part of Turkish culture and contain the beauty and richness of Turkish language, and its effect on student achievement. In the relationship between culture and language which is complementary and therefore accepted as an inseparable whole, the greatest supporter of the language that conveys culture, is the proverbs. It should be concentrated on the teaching of the proverbs in the Turkish language lesson which takes priority in language teaching. The experimental method is used in this research. Two each branches from sixth grades of three central schools in Bayat district of Çorum province are included in the study. In the research, for five weeks, it has been given proverbs teaching to three classes by using visual cards, and

to the other three classes by reading texts related to the proverbs. Success test has been applied to groups both before and after teaching, prior to application there is no significant difference between the groups, but at the end of the application, there is a significant difference in favor of the group in which the visual cards were used. Therefore, it is concluded that the use of visual materials is more effective in teaching of the proverbs. Besides, it is also mentioned both the place and importance of the proverbs in language – culture relation by using document method.

Key Words : Proverb, Turkish Lesson, Language, Culture, Visual Material, Written Material

Page Number : 137

Supervisor : Assist. Prof. Zeki GÜREL

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	iii
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	iv
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZ.....	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xviii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Çalışmanın amacı.....	3
Problem Cümlesi.....	4
Alt problemler	4
Çalışmanın Önemi	4
Çalışmanın Varsayımları	6
Çalışmanın Sınırlılıkları.....	6
Tanımlar	7
BÖLÜM II.....	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
Dil	9
Kültür.....	11
Dil-Kültür İlişkisi.....	12
Atasözü Nedir?	14

Türkçe Öğretiminde Atasözünün Yeri ve Önemi	17
Türkçe Dersi ve Atasözü	20
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Atasözü.....	23
Türkçe Ders ve Çalışma Kitabında Atasözü	29
Atasözü Öğretiminde Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Yolları	35
Atasözü Öğretiminde Başvurulan Yöntemler	38
1. Görsel Yoluyla Öğretme	38
2. Metin Yoluyla Öğretme	41
BÖLÜM III	43
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	43
Atasözlerini Konu Alan Tez Çalışmaları.....	43
Görsel Materyal Kullanımına İlişkin Tez Çalışmaları.....	52
BÖLÜM IV.....	58
YÖNTEM.....	58
Araştırma Modeli.....	58
Çalışma Grubu.....	62
Verilerin Toplanması.....	64
Verilerin Analizi.....	70
BÖLÜM V	73
BULGULAR VE YORUM	73
Birinci Gruptan Elde Edilen Bulgular.....	73
“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	73
“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	75
“Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	76

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	77
İkinci Gruptan Elde Edilen Bulgular.....	78
“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	78
“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	79
“Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	80
“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	81
Üçüncü Gruptan Elde Edilen Bulgular	82
“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	82
“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	83
“Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	84

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	85
Üç Okuldan Elde Edilen Bulguların Birlikte Değerlendirilmesi	86
“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grupları ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarının ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	87
“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grupları ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular.....	88
BÖLÜM VI.....	89
SONUÇ VE TARTIŞMA	89
Öneriler	93
KAYNAKLAR.....	94
EKLER	106
EK 1: Uygulama Sırasında Kullanılan Metinlerden Örnekler.....	107
Büyük Yarış (Ağaç Yaşken Eğilir)	107
Denize Düşen Yılana Sarılır	108
Marangoz (Terzi Kendi Söküğünü Dikemez).....	109
Kolay Olmadı (Damlaya Damlaya Göl Olur).....	109
EK 2: Uygulama Sırasında Kullanılan Atasözü Kartları	111
EK 3: Uygulama Öncesi ve Sonrasında Uygulanan Başarı Testi.....	115
EK 4: Araştırma İzni.....	117

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Ders ve Çalışma Kitaplarında Atasözü Dağılımı</i>	33
Tablo 2. <i>Temalara Göre Atasözü Dağılımı</i>	34
Tablo 3. <i>Deney Düzenneği</i>	61
Tablo 4. <i>Çalışma Grupları</i>	63
Tablo 5. <i>Uygulama Takvimi</i>	65
Tablo 6. <i>Uygulama Yapılan Atasözlerinin Sıralaması</i>	66
Tablo 7. <i>Deney Gruplarının Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri</i>	72
Tablo 8. <i>Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T- Testi Sonuçları</i>	74
Tablo 9. <i>Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Grubunun Ön Test - Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Tesi Sonuçları</i>	75
Tablo 10. <i>Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Dene Grubunun Ön Test- Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları</i>	76

Tablo 11. Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları	77
Tablo 12. Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları	78
Tablo 13. Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Grubunun Ön Test - Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Tesi Sonuçları.....	79
Tablo 14. Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Dene Grubunun Ön Test- Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları	80
Tablo 15. Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları	81
Tablo 16. Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları	82
Tablo 17. Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Grubunun Ön Test - Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Tesi Sonuçları.....	83
Tablo 18. Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Dene Grubunun Ön Test- Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları	84
Tablo 19. Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları	86
Tablo 20. Görsel Kullanılarak Öğretm Yapılan ve Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları	87

Tablo 21. <i>Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan ve Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları</i>	88
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda metin türleri dağılımı.....	24
<i>Şekil 2.</i> Araştırma deseninin yol şeması.....	62

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın yapılmasını gerektiren problem durumu, araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Dil bir milletin temelidir. Milleti ayakta tutan, onu bölmek isteyenlere karşı kalkan gibi duran bir duvardır. Bu nedenle diline sahip çıkmak, onu korumak Türk insanının başlıca görevi olmalıdır. Erken yaşlarda kazandırılan dil bilinci toplumumuzun ilerlemesi, değerlerimizin yani kültürümüzün gelecek kuşaklara aktarılması bakımından önemlidir. Dilin, milletin kültür birikimini aktarmada en etkili araç olduğunu düşünürsek Türk dilinin bu toplumsal işlevini yerine getirmesi için Türk nesline etkilice öğretilmesi gerekir demek yanlış olmayacaktır (Sever, 2000, s. 3). Bireylere dil öğretimi çerçevesinde sistemli bir şekilde Türkçe öğretimi sağlandığı takdirde milli şuurun aşılmasının sağlanmasıyla birlikte ana dili bilinci ve bununla birlikte Türkçemiz ile aktarılan kültürel değerlerimizi özümseyen bir milli bilincin ortaya çıkması sağlanacaktır(Bulut, 2013, s.571). Verilen nitelikli bir atasözü öğretimi ile bu milli bilince bağlı kültürlenme işi de etkili bir biçimde gerçekleşmiş olacaktır.

Yaşam deneyimleri dil aracılığıyla kültürün bir parçası haline gelmektedir(Güzel & Karadağ, 2013, s. 274). Nesilden nesle, günümüze kadar aktarılan atasözleri de, yaşam şartları ve geleneklerimiz hakkında önemli bir mirastır(Kayhan, 2009, s. 11). İşte Türk dilinin güzelliğini, zenginliğini içinde barındıran bu atasözlerinin kültür taşıyıcılığını hakkıyla yerine getirmesi onun doğru ve yerinde kullanılmasına bağlıdır. Ayrıca ulusumuzun kendi deneyimleri ve bilgeliğiyle oluşturduğu atasözlerinin bir dil birliğinin dünya görüşünü, yaşayış biçimini yansıttığı gibi toplumumuzun kültür tarihiyle ilgili önemli ipuçları da verdiği(Aksan, 1982, s. 40) düşünüldüğünde Türkçe derslerinde atasözü öğretimine gereken hassasiyetin gösterilmesi gerektiği sonucu çıkarılabilmektedir. Bireyin kendini ifade etme gücü, ana dilinin inceliklerini kavrama ve bu incelikleri konuşma, yazma, okuma, dinleme becerilerine yansıtması ile ilişkilidir. Bu becerileri geliştirmede sözlü edebi eserlerin öğretilmesi büyük önem taşır(Kayhan, 2009, s. 11). Bu sözlü edebi eserlerin başında da atasözleri yer almaktadır.

Dört temel dil becerisi (konuşma, okuma, yazma, dinleme) üzerine kurulu olan Türkçe öğretim programının tam ve doğru uygulanmasında ve belirtilen kazanımlara ulaşılmasında da atasözleri iyi bir kaynak, önemli bir yardımcıdır. Varışoğlu, Şeref, Gedik ve Yılmaz (2014), Türkçe öğretimi içerisinde gerek yazılı gerekse sözlü olarak bireyin kendisini yetkin bir şekilde ifade etmesinde atasözlerini en önemli dilsel birlikler olarak görmektedir(s.227). Buna bağlı olarak Türkçe öğretim programının temel amaçları arasında da yer alan "Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma" becerisini öğrencilerin kazanması için onların atasözlerini tanıması, bilmesi ve doğru kullanması gerekir.

Maddi ve manevi bütün kültür öğelerini bünyesinde barındıran söz varlığı içinde atasözleri önemli bir yere sahiptir. Bir olayı ya da durumu tek bir yargı ile atabilecek kadar zengin olan Türk dili bu işi atasözleri ile yapabilmektedir. Toplumdaki yaşanmışlıkları aktararak ders veren, yol gösteren atasözleri bu yönüyle toplumu karakterize eden formüller gibidir(Özkan, 2011, s.1596). Bunların yanında atasözlerinin toplumla ilgili normları, değerleri, inanışları ve gelenekleri de öğrettiği göz önünde bulundurulursa(Keklik, 2016),

bizi biz yapan değerlerimizden sözlü kültür öğelerimiz arasında başı çeken atasözlerinin gelecek nesillere öğretilmesinin oldukça büyük önem arz ettiğini de söylemek mümkündür. Ancak dil ve kültür açısından önemli olan atasözleri günümüzde öğrenciler tarafından yeterince bilinmemekte, tam olarak anlaşılmamaktadır. Günlük yaşamda öğrencilerin atasözlerini çok az kullanması, gündelik konuşmalarına indirgeyememesi onların bir süre sonra bunları unutmasına sebep olmaktadır. Sıkça kullanamadıkları atasözleri sözel veya yazılı olarak karşlarına çıktığında ise onları anlamada ve açıklamada zorluk çekmektedirler. Söz varlığımızı zenginleştiren unsurların başında gelen atasözlerini bilmemek, kullanmamak Türkçeyi iyi kullanmayı, etkili konuşmayı, anlama ve anlatma becerisini geliştirmeyi engellemektedir. Oysa atasözleri, söyleyişi kuvvetlendirme, fikirlerimize kuvvetli birer kanıt oluşturma ve az sayıda cümle ile öz ifadeler kurabilme açısından konuşma ve yazma eğitiminde; ilgi ve merak uyandırma açısından dinleme eğitiminde; metinlerdeki söyleyişleri daha anlamlı hâle getirip vurgu ve tonlamayı kolaylaştırma açısından okuma eğitiminde kullanılabilecek ürünlerdir(Bağcı, 2010, s. 95; Baş, 2002, s. 62).

Çalışmanın amacı

Bu çalışmanın amacı atasözü öğretiminde metin ve görsel kullanımının farkını belirlemek ve bunun öğrenci başarısına etkisini ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma ile sözlü kültür ürünlerimizden atasözlerinin öğrencilere daha kolay nasıl öğretileceği belirlenecek ve toplumun gelenek-göreneklerini, fikirlerini, eğitim, ekonomi, hukuk, inanış ile ilgili işleyişlerini içinde barındıran atasözleri sayesinde konuşurken ve yazarken kendini daha iyi ifade edebilen, konuşmada ve yazmada daha etkin olabilen bireyler yetişecektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen problem ve alt problemlere cevap aranacaktır.

Problem Cümlesi

Türkçe dersinde, atasözü öğretiminde metin yoluyla veya görsel kullanılarak yapılan öğretimin, ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin atasözü öğrenim düzeylerine etkisi nasıldır?

Alt problemler

Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grupları ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarının ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney gruplarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Çalışmanın Önemi

Dil ve kültür birbirinden ayrılmaz aksine birbirini tamamlar. Milletın devamlılığı için kültürün korunması, onun yaşatılması gerekir. İşte bu koruma ve yaşatma dil ile mümkün olabilmektedir. Diline sahip çıkan bir millet, kültürüne de sahip çıkmış olur. Kültürünün iyi tanıyan ve bunu gelecek kuşaklara taşıyabilecek bireyler yetiştirmek bu bakımdan önemlidir. Çünkü bireyler sözlü ve yazılı kültür ürünleri yoluyla ulusal ve evrensel ahlak ölçülerini tanır, dilini iyi kullanarak kendisinin ortaya koyduğu eserlerle de bunlara katkıda bulunurlar(Tepeli & Arıcı, 2012, s. 224). Sözlü kültür ürünlerimiz arasında önemli bir yere sahip olan atasözleri söz varlığını geliştirmede, Türkçeyi doğru ve güzel konuşmada, öğrencilerin kendilerini sözlü ve yazılı olarak daha iyi ifade edebilmelerindeki en büyük yardımcılarından biridir.

Tüm kültürel değerlerin bünyesinde varlık bulduğu dil, temsil etme gücü ve yeteneğiyle kültürü taşır(Yakıcı, Yücel, Doğan & Yelok, 2006, s. 27). Atasözlerimizin bu kültürel değerleri ne derece taşıdığı göz önüne alındığında önemini kavramak daha kolay olmaktadır. Türk kültür ürünlerinin başında gelen ve Nuhoğlu ve Gökkaya(2006) tarafından " Bir kültür atlası olarak, bir miras olarak Türk toplumuna verilmiş en güzel hediye " (s. 58), "ulusun kendi varlığının ve benliğinin aynası" (s. 61) olarak tanımlanan atasözlerinde bir milletin yaşayışını, düşünce yapısını, doğrularını, yanlışlarını kısaca her şeyini görmek mümkündür. Tüm bu düşünceler ışığında, geniş halk yığınlarının yüzyıllar boyunca geçirdikleri denemelerden ve bunlara dayanan düşüncelerden doğan ulusal varlıklardan(Aksoy, 1962, s. 132) olan atasözlerini, kültür ve Türk dili bilinci kazandırmak adına öğretmek oldukça önemlidir. Kültürümüzün en kıymetlilerinden olan atasözlerinin korunması, yaşatılması ve doğru şekilde öğretilmesi ancak gelecek kuşaklara aktarılmasıyla mümkündür. Bu noktada en büyük pay eğitim sistemine dolayısıyla da okullara ve öğretmenlere düşmektedir(Tepeli & Arıcı, 2012, s. 227). Dilini, kültürünü tanıyıp ona sahip çıkan bireyler yetiştirmek bu kadar önemli iken bu amacı gerçekleştirmek için kullanılacak yöntemler de bir o kadar önemlidir. Atasözü öğretiminde kullanılacak pek çok yöntem bulunmaktadır. Hikâye edici metinlerle ve çeşitli görseller kullanarak öğretmek bu yöntemlerden bazılarıdır. Öğrencilerin daha kolay anlamaları, öğrenmeleri ve günlük hayatlarına indirgemeleri için kullanılan bu yöntemler öğretmenlere de önemli ölçüde yardımcı olacaktır. Bu çalışma bahsedilen bu yöntemlerin kullanımı ve etkililiğinin ölçülmesi ile Türkçe ders kitaplarında, etkinliklerde ve Türkçe öğretim programında atasözlerine ne derece yer verildiğini belirleme bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca bu çalışmada ele alınan yöntemlerin atasözlerinin daha akılda kalıcı olmasını - somutlaşmasını- sağlamak açısından da oldukça önemlidir.

Kültürel özellikleri taşımada nesiller arasında bir köprü vazifesi gören atasözleri, hem kelime ve kavram öğrenmede hem de öğrencilerin kendinden önceki ve sonraki nesille iletişimde başarı sağlayacaktır(Çakmakçı, 2009, s. 4).

Çok geniş bir alanda kullanılan atasözlerine, günlük hayatımız ve konuşmalarımız sırasında sık sık yer veririz. Anlatıma akıcılık ve çekicilik kazandıran, öğüt verme, düşüncelerimizi destekleme amacıyla kullanılan atasözleri hazinemiz ne kadar zengin olursa, anlatım gücümüzde o kadar yüksek olur. Aynı zamanda iletişim kurmada, aynı toplumda yaşayan bireylerin ortak kültür yönünün atasözleri sayesinde de geliştiği göz ardı edilemez(Kayhan, 2009, s. 11).

Bu bakımdan atasözleri, üzerinde düşünülmesi ve etkili bir öğretme yöntemiyle ele alınması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmanın Varsayımları

Bu çalışmada gruplara dâhil edilen öğrencilerin atasözü öğretimine yönelik gerçekleştirilen ön test ve son test uygulamalarına gerçeği yansıtacak şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

Uygulanacak testin çalışmanın örneklemine göre ölçüm güvenirliğinin yüksek olduğu varsayılmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.
2. Çalışmanın örneklemi, Çorum ili Bayat ilçesinde bulunan üç ortaokul ve bu okullardan ikişer altıncı sınıf şubesi ile sınırlandırılmıştır.
3. Ders kitaplarında yer alan atasözleri incelenirken 2017 basım yıllı Başak Yayınları 6. Sınıf Türkçe ders ve çalışma kitabı ile sınırlandırılmıştır.
4. Kapsam açısından atasözlerini metin ve görsel kullanarak öğretme ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Dil: Bir toplumu oluşturan kişilerin düşünce ve duygularının o toplumda ses ve anlam bakımından geçerli ortak ögeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü ve gelişmiş bir sistemdir(Yakıcı vd., 2006, s. 2).

Atasözü: Atalarımızın uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş önsözler(Aksoy, 2017, s. 37).

Kültür: Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin (Türk Dil Kurumu [TDK], 2005, s. 1282).

Deney grubu: Deneysel araştırmalarda işleme tabi tutulan, üzerinde deneyin yapıldığı (yeni bir uygulama, yeni bir ürün vb) katılımcıların oluşturduğu gruptur (Ekiz, 2003, s. 98).

Örnekleme: Özellikleri hakkında bilgi toplamak için çalışılan evrenden seçilen onun sınırlı bir parçasıdır(Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s. 79).

Veri: Değişkenle ilgili denek ya da objenin değerine veri denir(Büyüköztürk, 2010, s. 2).

Varsayım: Araştırmada ayrıca kanıtlanmasına gerek görülmeden doğru kabul edilen bazı başlangıç noktalarına varsayım denir(Karasar, 2005, s.71).

Ölçme: Gözlenen bir olaya belli kurallara göre değer verme, sayısallaştırma işlemidir(Büyüköztürk, 2010, s. 3).

Nicel Araştırma: Olgular ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türüdür(Gurbetoğlu, 2015, s. 8).

Nitel Araştırma: Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır(Yıldırım, 1999, s. 10).

Geçerlik: Ölçölmek istenen şeyin ölçölebilmış olma derecesi, ölçölmek istenenin, başka şeylerle karıştırlmadan ölçölebilmesidir(Karasar, 2009, s. 151).

Güvenirlik: Belirli bir evrene veya örnekleme uygulanmış bir test ya da ölçme aracından elde edilmiş ölçömlerin tutarlılığı veya tekrarlanabilirliğidir(Bademci, 2011, s. 175).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Dil

En genel anlamıyla dil, iletişim kuracak öznelere aktarmak istedikleri bilgileri kodlayarak birbirlerine iletmekte kullandıkları şifreler bütünüdür(Ünal, 2004, s. 2). Amerikalı dilbilimci Edward Sapir'e göre ise dil, "İsteyerek üretilen semboller sistemi vasıtasıyla duygu, düşünce ve istekleri bildirmekte kullanılan tamamen beşeri ve bilinçli bir yöntemdir(Sapir'den aktaran Ünal, 2004, s. 2)." şeklinde tanımlanmaktadır. Göçer(2015) de dilin, "İnsanın, daha özel bağlamda duygunun, düşüncenin, bakış açılarının, yaşam biçimlerinin en genel anlamıyla bireylerin sahip olduğu hayat tezahürlerinin belli bir cisme bürünerek görünürlük kazanmasını sağlayan önemli bir araç(s.51)" olduğunu düşünmektedir. Dil, bir toplumu ayakta tutan onun olmazsa olmaz unsurlarından biridir. Milleti ayakta tutma ve geleceğe taşıma özelliği ile bir millet için bu denli önemli olan dilin pek çok işlevi vardır. Bunlardan biri de kültür aktarıcılığıdır. Sözlü kültürden yazılı kültüre değin birçok bireysel ve sosyal birikim, içinden çıkılan bağlamın aynası gibi yüzyıllar boyu dönüşümlere bağlı da olsa varlığını sürdürerek bugüne gelir. Bu birikimin yayılması ve sonraki kuşaklara aktarılmasında dil önemli bir köprü vazifesi görür(Aydın, 2013, s. 173). İnsanları ortak sevinç ve kederde, gelenek göreneklerde, sanatta, hukukta bir

araya getiren milli kültürün taşıyıcısı olan dil, birliğini, özelliklerini korumalıdır. Aksi takdirde milli bütünlük de bozulur(Akpınar, 2010, s. 11).

Bir millet dili ile varlık bulur, varlığını devam ettirir. Her dil kendi halkının, kendi milletinin deneyimlerini, birikimlerini, duygularını genç kuşaklara aktaran bir araçtır. Milletler ana dillerini sahiplendikleri, onu işledikleri oranda yeryüzünde kültürel varlıklarıyla kalıcı olagelmışlerdir(Ünalın, 2004, s. 6). Kaplan(2010)'ın "dil, duygu ve düşünceyi insana aktaran bir vasıta olduğu için insan topluluklarını bir yığın ve kitle olmaktan kurtararak aralarında duygu ve düşünce birliğı olan bir cemiyet yani 'millet' haline getirir." (s.39) sözlerinden yola çıkarak da milletin dil ile varlık bulduğu ve yine bu dil ile varlığını sürdürdüğünü söylemek mümkündür. Ünalın'ın "Dil ve Kültür" adlı eserinde(2004) yer verdiğı "dil bir toplumun kültür kimliğidir. Tarihi kültürel kimliğin taşıyıcısı olan dilini unutup da kimliğini muhafaza eden bir toplum yoktur(s.15)." sözleri de aynı görüşü desteklemektedir.

İnsanoğlunun dili, yalnız, onun konuşabilmesi, düşündüğünü başkalarına iletebilmesi demek değildir. Dil dediğimiz düzen insanoğlunun gözüdür, beynidir; düşüncesi, ruhudur(Aksan, 2009, s. 13). Dil kelimelerin örgüsü içinde bir milletin fikirlerini, hayallerini, duygularını daha geniş manasıyla ruhunu ve hayatını taşır. Bu nedenle milletler ana dillerini sahiplendikleri ve işledikleri oranda kültürel varlıklarını da devam ettirmiş olur(Ünalın, 2004, s. 4).

Dil kendine has kuralları olan canlı bir yapıdır. Binlerce yılda oluşmuş kuralları nesilden nesle aktarır, bu kurallar onu diğerlerinden ayırır, onu bozulmaya ve yok olmaya karşı korur. Bu kurallar aynı zamanda o dili konuşan ulusun dil anlayışını, zevkini, dile karşı tutumunu ve dil mantığını gösterir(Akpınar, 2010, s. 9).

Bir dil, onu konuşan ulusun yaşayış biçiminin, en geniş anlamda kültürünün, dünya görüşünün, tarih boyunca geçirdiğı çeşitli evrelerin ve başka toplumlarla kurduğu ilişkilerin yansıtıcısıdır(Aksan, 2009, s. 14). Başka bir deyişle dil tıpkı bir ev gibi milletin duygu, düşünce ve hayatının barınağı, korunağıdır(Kaplan, 2010, s. 143). Milletlerin ve o

milletlere ait kültürlerin yapı taşı olan dil aynı zamanda toplumun en önemli iletişim aracıdır. İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan dilin bu özelliği ancak doğru kullanıldığında bir anlam ifade eder. Kendini doğru ifade edebilme, karşıdaki doğru anlama dili kullanma gücüne bağlıdır. Yani dili ne kadar iyi kullanırsak anlama ve anlatma becerisi de o kadar artacaktır. Türkçe öğretim programının, "Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarını sağlamak; duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerini sağlamak (s.8)" amaçları göz önünde bulundurulduğunda dile verilmesi gereken önem daha da anlaşılmış olacaktır. Kültürel birikimle birlikte dilin oluşturduğu ürünlere bakıldığı zaman da Türkçe dersinin ana diline ilişkin amaçları daha kolay gerçekleşmiş olacaktır. Zira dilin kendisi ile oluşturulmuş bu ürünler, onun imkânlarını, zenginliklerini, güzelliklerini gösteren en önemli araçlardır(Göçer, 2015, s. 55).

Kültür

İlk çağlardan itibaren insanların yaşamında önemli bir yer tutan kültür genel olarak inanç, dil, sanat, edebiyat, duygu ve düşünce alanındaki soyut ve somut değerler bütününden meydana gelir(Tergip, 2014, s. 291). Başka bir deyişle bir milletin sahip olduğu maddi manevi her şey o milletin kültürünü oluşturur. Kültürüne sahip çıkan milletler tarih içerisinde varlığını devam ettirir, benliklerini korur. Kendine has bir kültürleri olan ve bunu koruyan milletlerin yok olması düşünülemez. Çünkü yeme-içmeden giyim-kuşama; geçim, eğitim, düşünce yapısı, örf-adet ile tam bir milli kimlik kazanmış toplum kendi yerini sağlamlaştırır. Milli kimlik için sayılan tüm bu özellikler de o milletin kültürüdür.

Kültür, maddi ve manevi her şeyi işlemek ve geliştirmektir(Kaplan, 2010, s. 33). Yine kültür, tarih bakımından mevcudiyeti kesin olarak bilinen bir toplumun, sosyal etkileşme yoluyla nesilden nesle aktardığı manevi ve maddi yaşayış tarzlarının temsil ve tecelli bakımından yüksek seviyedeki bir bileşiği olan, sebebi ve sonucu açısından ise ferde ve topluma benlik, kimlik ve kişilik ile mensubiyet şuuru kazandırma, bütünleşmiş kılma,

yaşanan çevreyi ve şartları kendi hedefleri istikametinde değıştirme arzu ve iradesi veren değer norm ve sosyal kontrol unsurlarının belirlediğı bir sistem(Tural'dan aktaran Ünalın, 2004, s. 148) olarak da tanımlanmıştır.

Göçer(2015)'e göre bir milletin asırlar boyunca oluşturduğu yaşam tarzlarının kodlarını içine alan hafıza, milletin tüm yaşamışlıklarının damıtılmış özeti(s.50) olarak görülen kültür, bizi biz yapan temel değerlerimizi içinde barındırır. Bunun yanında kültür, bir etkileşim ve birikim işidir. Yaşanılan olay, olgu ve durumlar etkileşimle paylaşılır ve bu paylaşım sayesinde kültür birikimi oluşur. Bu yönüyle kültür paylaşılan, öğrenilen veya edinilen bir niteliğe sahip olur(Göçer, 2015, s. 51).

Bir milletin bütün duygu ve düşünce hazinesi dil kabına ve kalıbına dökülür ve bu dil kabı ile yerden yere, nesilden nesle aktarılır. Dil, kültürün temeli olduğuna göre milletin dil ile ifade ettiğı sözlü ve yazılı her şey de kültür kavramına girer(Kaplan, 2010, s. 151). Ulusal kültürü nesilden nesle aktarmak, ortak bir kültür yolu ile nesiller arası bağılılık sağlamak bir dilin temel görevleri arasındadır(Esin, 2011, s. 613). Bu şekilde düşünüldüğünde dil ile kültür arasındaki ilişki kendiliğinden ortaya çıkar.

Dil-Kültür İlişkisi

Dil ile kültür birbirini tamamlayan iki kavramdır. Kültüre ait her şey dilde kendine yer bulur. Bir milletin kültürel değeri o milletin diline yansır. Bireysel olmaktan çıkan ve topyekûn hatta milli bir davranış halini alan, toplumsal kültürün de kaynağı olan değeri nesiller arası en kolay ve en emin aktarıcısı şüphesiz dildir(Esin, 2011, s. 607). Dil sayesinde kültür gelecek nesillere aktarılır. Bir milletin tarihten başlayarak bugüne kadar gelen yaşam biçimlerinin özü olan kültür, sözlü ve yazılı dil ile bugünlere ulaşmış; yine dil aracılığıyla da geleceğe uzanacaktır(Göçer, 2015, s. 51).

Milletin varlığının devam etmesi kültürünü korumasına bağılıdır. Bu da dil sayesinde mümkün olmaktadır. Dil zenginleştikçe düşünce güç kazanır. Kültür de bir düşünme mahsulü olduğuna göre oluşup gelişmesi dile bağılıdır(Ünalın, 2004, s. 9).

Dil olmadan kültür temelsiz bir binaya benzer. Kültürü olmayan bir milletin dili de kaynağı kurumaya yüz tutmuş bir nehir gibidir. Yani diline önem vermeyen toplumlar kültürlerini kaybettikleri gibi kültürüne sahip olamayanların da dillerini dinamik tutma seçenekleri ortadan kalkar(Göçer, 2015, s. 53).

Cangızbay'ın dil- kültür ilişkisi için dile getirdiği;

"İnsan tarihsel/kültürel bir varlıktır. İnsan birey olarak hayata başladığında kendisinden önceki atalarının başarılarını miras alır. Bu miras alma süreci öğrenme ile mümkün olur. Tecrübelerin bir sonraki nesle aktarılması işi de öğrenme ile gerçekleşir. Bütün bu tevarüs edilen tecrübelerin toplamına 'kültür' adını veriyoruz. Kültür aktarımını mümkün kılan yegâne vasıta ise 'dil'dir(Cangızbay'dan akaran. Ünalın, 2004, s. 148)."

ifadelere bakıldığında dilin kültürü koruyup devam ettirdiği görüşü desteklenmiş olacaktır. Kültür taşıyıcılığı özelliği ile dil, kültürün canlılığını korumasına ve nesilden nesle aktarılmasına yardımcı olur. Bir toplumun sözlü ve yazılı bütün kültür değerleri dile ve dil ile yansıtıldığı için dil, sosyal yapının ve kültürün sadık bir aynasıdır(Ünalın, 2004, s. 31). Kendi dilini tanımak, özümsemek isteyen her birey diline bakmalıdır. Bu sayede dil ile geçmişten günümüze bir milletin yaşayışından düşünce yapısına, gelenek göreneklerinden bir durum veya olay karşısında takındığı tavra kadar her şeyi görür. Kültürel birikim dil ile sağlanırken aynı zamanda bir kültürün yansımaları da kendisini dilde gösterir. Bir toplumun mensuplarının inanç, tutum, davranış, sosyal alışkanlıklar bütünü olan kültür, toplumun her üyesi tarafından öğrenilen, bilinen, anonimleşmiş, genel kabul görmüş belirli bir bilgiyi gerektirir(Ünalın, 2004, s. 225). İşte bu anonimleşmiş ve herkes tarafından kabul görmüş bilgi karşımıza atasözü olarak çıkmaktadır. Kültür muhafızı olan dil, bu görevini yerine getirirken onun en güzel temsilcilerinden biri olan atasözlerini kullanmaktadır. Atasözü, Türk milletin zihnindeki düşüncenin, yargıların söze dönüşmüş halidir ve dil ile millete ait her şeyi yansıtmaktadır. İlhan(2008);

Toplumların kolektif bilinci, milli hafızası dil sayesinde oluşmakta, varlığını dil sayesinde devam ettirmektedir. Dil sayesinde toplumun bireyleri ortak değerleri kazanır, ortak bilince ulaşırlar. Milletlerin ortak kültürel değerleri, gelenek ve görenekleri dil sayesinde işlenerek

nesilden nesile aktarılmaktadır. Toplumu meydana getiren fertler de dil sayesinde kendilerine ulaşan milli değerlere sahip çıkmakta, onlar etrafında kenetlenerek, ortak bilinçleri gelişmektedir. Ortak değerlerin yansıması olan atasözleri bu kolektif bilincin dil dünyasına yansıyan söyleyişlerdir(İlhan, 2008).

sözleri ile dil-kültür ilişkisini açıklamış, atasözlerinin Türk toplumunun ortak düşüncesinden doğduğunu vurgulamıştır.

Dilin, toplumsal değer ve davranışları, gelecek nesillerin geçmişinden öğrenip benimseyerek devam ettirebilmeleri için kendisine göre araçları vardır. Bu araçlardan biri önceki nesillerin deneyimle sabitlenen davranışlarını dil yolu ile aktaran atasözleridir(Esin, 2011, s. 612). Atasözleri, atalarımızın engin tecrübelerinin, düşüncelerinin sağlam bir mantık süzgecinden geçirildikten sonra söze dönüştürülmesidir. Dilde var olan kelimeler söze dönüştürülerek bu düşünceler ve sezgiler millet hafızasına kaydedilmiş olacaktır(Alkaya, 2006, s. 89). Bilgiyi saklamak için insan hafızasından başka bir araç gerecin olmadığı bir sözlü kültür ortamının ürünü olarak ortaya çıkan atasözleri, bilgiyi en teksifi ve en kolay biçimde hatırdaki kalacak şekliyle muhafaza edip aktarmak görevini üstlenmiştir(Çobanoğlu, 2004, s. 20). Atasözleri dil sayesinde çok uzak bir geçmişten günümüze dek varlığını koruyan, Türk milletinin yaşayış ve düşünce yapısını kısa ve öz olarak en net biçimde anlatan kültür öğelerimizin başında gelmektedir. Bunun yanında Türk kültürünü canlı olarak yansıtan en önemli ürünlerimizdendir(Gönen, 2011, s. 105).

Atasözü Nedir?

Sözlü kültür ürünleri, toplumsal bilincin birer yansımalarıdır ve yaratım, kullanım ve aktarım bağlamları bakımından sözlü ortamın ürünüdürler. Bunlardan biri olan atasözleri, ait olduğu toplumun deneyimleri, gelenek ve görenekleri, inançları ve tarihi gibi asırlar boyunca oluşmuş toplumsal hafızanın ve kültürel belleğin ürünüdür ve kuşaktan kuşağa aktararak, zamanın gereksinimlerine uygun hâlde yaşatılan birikimi içermektedir(Demir, 2016, s. 15). İnsanlar her yeni durum ve olay karşısında tecrübelerini zenginleştirmişler; bu zenginliğin göstergesi olarak da bazen yasaklayıcı bazen yönlendirici ve bazen de ders ve

öğüt verici atasözleri oluşmuştur(Gönen, 2011, s. 81). Her ulusun atasözleri kendi varlığının ve benliğinin aynasıdır. Atasözleri ulusların zekâlarındaki keskinliği, hayallerindeki genişliği, duygularındaki inceliği belirten en değerli örneklerdir (Akpınar, 2010, s. 29). Bu denli değerli bir hazine olan atasözleri üzerine bugüne dek pek çok tanım yapılmıştır. Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlüğünde atasözü için, "Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikteki söz, darbimesel (s. 140)." tanımı yer almaktadır.

Atasözleri ve deyimler üzerine yazılan pek çok esere kaynaklık eden ve kapsamlı bir çalışmanın ürünü olan Ömer Asım Aksoy'a ait üç ciltlik "Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü" adlı eserin I. cildinde atasözü üzerine şöyle bir tanım yapılmıştır: "Atalarımızın uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştıran ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözlerdir(s.37)."

Elçin(1986) ise atasözü için, "İlk söyleyicilerini tespit edemediğimiz bu dil mahsulleri, hayat prensibi olacak fikir ve düşünceleri, din, ahlak, hukuk, iktisat, terbiye, gelenek-görenek ile tabiat hadiselerinden, teknikten vb. çıkacak kaideleri müşahhasan mücerrede giden bir yolla, bazen bir fıkra kılığında söz ve yazı ile nesillerden nesillere intikal ettiren hikmetli cümlelerdir(s. 625)." biçiminde bir tanımda bulunmuştur.

Parlatır(2008)'a göre atasözü, " uzun deneme ve gözlemlere dayanan düşüncelerden doğan, kesin hükümler içeren, bilgece bir tavırla öğüt verir ve yol gösterir nitelikte olan, yüzyıllar boyu sözlü geleneğin içinde beslenerek halk tarafından benimsenmiş bulunan ve de halkın ortak değer yargılarını taşıyan kalıplaşmış özlü sözlerdir(s. 1)."

Albayrak(2009), "Türkiye Türkçesinde Atasözleri" adlı kitabında atasözü üzerine araştırma yapan birçok yazarın tanımlarından yola çıkarak atasözünü, "atalarımızın yüzyıllar içindeki deneyim ve gözlemlerine dayalı düşüncelerini öğüt ya da yargı şeklinde nakleden, doğrulukları kesinlik kazanmış anonim, kısa ve özlü sözlerdir(s.3)." şeklinde tanımlamıştır.

Ünalın(2004) da atasözü için , "Bir toplumun bilgeliğini, tecübelerini, dünya görüşünü ve anlatım gücünü yansıtan, yüzyıllarca yaşayabilen sözlerdir (s. 106)." şeklinde bir tanım yapmıştır.

Şinasi'ye göre atasözü, "Eskiden 'sav, mesel(çokluğu emsal), darb-ı mesel(çokluğu durub-u emsal)' tabir diye adlandırılan, konuşma dilinde ve manzum, mensur yazı dilinde yaşayan hikmet dolu, nasihat dolu, eğitici, öğretici özelliklere sahip veciz sözlerdir(Hazırlayan Beyzadeoğlu, 2003, s. 1).

Duymaz(2005), Tanzimat Döneminin ilk atasözü derleyicileri olan Vacit, Şinasi, Ebüzziya Tevfik, Ahmet Mithat Efendi, Tekezade M. Sait ve Ahmet Vefik Paşa'nın eserlerinde tarif ettikleri atasözü kavramlarından yola çıkarak şu tanımlı oluşturmuştur: "atasözü, halkın dilinde dolaşan, az kelimeyle maksadı anlatan, genel bir hükmü ifade eden, halkın felsefesini ortaya koyan, milli adetleri gösteren, öğüt veren ve genellikle mecazlı olan kalıplaşmış sözlerdir(s. 32)."

Par(1987) "Örneklı Açıklamalı Ata Sözleri" adlı eserinde atasözünü, "atalarımızın sosyal yaşantımızı, denemelere dayalı olarak eleştiri, öğüt, genel kural biçiminde yorumlayan özlü sözleridir (s. 5)." şeklinde tanımlamıştır.

Atasözleri üzerine kapsamlı araştırma yapanlardan biri olan Çobanoğlu(2004) da atasözü için, "Milletlerin karakterlerini, hayat karşısındaki tavır ve zihniyetlerini ifade eden özlü sözlerdir(s. 29)." şeklinde tanımlamaktadır.

Soykut'tan aktaran Aydın, (2013) atasözü için "yüzyıllar boyunca yaşamış veya rastlanmış, müşahade edilmiş sayısız ve birbirinden farklı olayları değerlendiren, onları ayrı ayrı klişeler haline getirerek sınıflandıran, nihayet dedelerden torunlarına intikal eden özlü sözlerdir(s. 174)." tanımını yapmıştır. Kökü binlerce yıl öncesine dayanan Türk kültürünün yaşama, insana, insanlığa ilişkin olarak pek çok konuda ürettiği, yaşattığı, yararlandığı ve sonraki kuşaklara aktardığı atasözlerinde derinleşmiş, yaygınlaşmış ve ortak hale gelmiş gerçekçi bir bakış açısı mevcuttur(Uğuzman, 2014, s.209). Uzun yılların tecrübesi neticesinde oluşan, herkesçe doğruluğuna inanılan ve ifade ettiği düsturlara yine herkesçe

uyulmaya çalışılan bu atasözleri, tarihi bir süzgeçten geçerek bugünlere gelmiştir(Gönen, 2011, s.105). Atasözlerinin asırlar boyunca yaşayıp bugünlere gelmesinde öğüt ve ikaz içerikli olmaları, çözümlenmesi güç durumlar karşısında genel geçerliği olan bir yargıya varmaları ve etkileyici/çarpıcı bir üsluba sahip olmaları etkindir(İçel, 2014, s. 77).

Türk halk hayatında dini hükümler ve hukuki prensipler yanında saygı gören atalar sözü; milli, ırki ve insani vasıfları ile her türlü konuyu ele alan eserler(Elçin, 1986, s. 627) olup daha önceki kuşakların yargılarını ve gözlemlerini bizlere yaşamımızda yol gösterici birer kural olarak sunduğundan nesilden nesle aktararak günümüze kadar ulaşmışlardır(Sağlam, 2004, s. 28). Bu görüşlere ve yukarıda sıralanan tanımlara bakarak atasözlerinin yüzyıllar boyu Türk dilinde varlığını koruduğu ve koruyacağı sonucunu çıkarmak mümkündür. Yüzlerce kitap ve yazının gün ışığına kavuşması sonunda halk kültürümüzün bu eşsiz hazinesi, insanlığın tümüne yol gösterici görevini en iyi şekilde yapmıştır ve yapmaktadır da(Gözaydın, 1998, s. 708.). Bu tanımlardan ve görüşlerden yola çıkaran atasözü için, halkın içinden çıkan, buna bağlı olarak halkın tüm yaşamışlıklarını içinde barındıran ve bu sayede de Türk halk kültürünü geçmişten bugüne getiren dil hazineleridir denilebilir.

Türkçe Öğretiminde Atasözünün Yeri ve Önemi

Yeryüzündeki her insan topluluğunun, dilin ortak bir anlaşma sistemi olarak ortaya çıktığı andan itibaren atalarından intikal eden genel kural ve düstur niteliğinde bir takım sözlerinin olduğu muhakkaktır(Albayrak, 2009, s. 3). Tarih boyunca toplumun karşı karşıya kaldığı çeşitli sosyal durumlar ve olaylardan ortaya çıkan sonuçlar ve tecrübeler, deneme yanılma yolu ile öğrenilen davranışlar veya alınan bireysel ve toplumsal tavırlar, zamanla olgunlaşmış ve toplumsal yaşayış sisteminin bir parçası olan atalar sözü ortaya çıkmıştır(Esin, 2011, s. 612). Türk tarihi içerisinde geçmişte sav, mesel, darbimesel; günümüzde atasözü olarak adlandırılan bu sözler, Türk milletinin duygu, düşünce, inanç, yaşayışı hakkında bilgi veren uzun sürede tecrübelerden oluşan özlü sözlerdir. Aynı

zamanda "Kültür değerlerimizi bize yüzyıllar önce aksettiren, Türk dilinin anlam olarak da çok zengin bir dil olduğunu misallerle bize gösteren, Türk düşünce tarihinde atalarımızın mantığını muhakeme ve tecrübe sonunda ortaya çıkaran kültür birikimleridir(Ünalın, 2004, s. 22)." Daha kısa bir ifadeyle atasözleri için "Yüzyılların düşünce ve mantık silsilesinden geçerek günümüze ulaşmış kısa ve özlü sözler(Arık, 2013, s. 12)" de denilebilir.

Evrensel olarak son derece yaygın bir kültürel olgu olmakla beraber, atasözlerinin ilk ortaya çıkışları yer ve zaman bakımından herhangi bir kesinlikten uzaktır(Çobanoğlu, 2004, s. 1). İlk örneklerine VIII. Yüzyıla tarihlendirilen Orhun Abideleri'nde rastlanılan ve en güzel örnekleri Kaşgarlı Mahmut'un Divanü Lügatit Türk'ünde görülen atasözlerinde Türklerin tarihsel ve kültürel gelişimlerinin izleri görülür(Sarıtaş, 2012, s. 176). Atasözleri "ata" kelimesinden de anlaşılacağı üzere geçmiş asırlardan kalmadır. Bir nevi tarihi hayatı olan sözlerdir(Elçin, 1986, s. 625). Bunlar ataların torunlarına miras bıraktıkları hayat tecrübeleri, ataların billurlaştırılmış öğütleridir(Akün, 2006, s. 119). Binlerce yıllık sözlü halk kültüründe her biri ayrı mana ve hikmet taşıyan binlerce atasözü vardır(Kaplan, 2010, s. 160). Zira atasözleri, sözlü kültür geleneği içinde doğup gelişen ürünlerdir. Yeryüzündeki en eski milletlerden biri olan Türklerin sosyokültürel hayatını hemen bütün yönleriyle ve sayıları binlerle ifade edilebilecek atasözlerinde görmek mümkündür(Albayrak, 2009, s. 42). Atasözlerimiz çok değişik konuları ve kavram alanlarını kapsamakta, kimi zaman hissedip de söze dönüştüremediğimiz olguları büyük bir başarıyla sahneleyerek dile getirmektedir(Aksan, 2009, s. 148).

Parlatır(2008), atasözü üzerine yapılan pek çok farklı tanımdan ve açıklamalardan sonra atasözlerinin özelliklerini şu şekilde maddeleştirmiştir:

- Atasözleri uzun deneme ve gözleme dayanan düşüncelerden doğmuş, kesin hükümler veren hikmetli sözlerdir.
- Geniş halk kitlelerinin yüzyıllar boyunca kullanageldiği bu sözler, halka mal olmuştur ve yol gösterici niteliktedir.

- Halkın ortak değer yargıları doğrultusunda öğüt verir nitelikte bilgece düşüncelerdir.
- Pek çoğu mecazi kurgu içinde kalıplaşmış örnek sözlerdir.
- Yüzyıllar boyu sözlü geleneğin süzgecinden geçerek halk tarafından benimsenmiş ve anonim bir nitelik kazanmış söz varlıklarıdır.
- Ortak değer yargısı olması, halka mal olması, öğüt verir nitelikte bulunması ve geniş halk kitleleri tarafından benimsenmiş olması özelliği ile atasözleri bir örf hukuku niteliğindedir. Pek çok sorunu ve anlaşmazlıkları çözmede yargıcı görevindedir.
- Atasözlerinin büyük bir bölümü genellikle emir kipinde veya geniş zamanda çekime girmiş olan cümlelerden oluşur(s.1).

Yukarıda verilen maddelere bakıldığında "halk tarafından, halkın benimsediği, halka mal olmuş" ifadelerinin ağırlıkta olduğu ve buna bağlı olarak da atasözlerinin halkın ve o halkın meydana getirdiği kültürel birikimin ayrılmaz bir parçası olduğu sonucu çıkarılabilir. Zira bir milletin yüzyıllar boyu yaşadığı hayat tecrübesi yazıya geçse de geçmese de onun diline, atasözlerine, hikâyelerine, masallarına yansır(Ünalan, 2004, s. 22). Bu görüş atasözlerini kültürden ayırmamak gerektiği düşüncesini bir kez daha kanıtlar niteliktedir. Atasözleri yıllarca dilden dile dolaşarak hem işlenmiş hem de denenmiştir. Söyleyiş ve anlam olarak çok güçlü olan bu sözler ilham deneyimlerin bir sonucudur. Toplumun onayından, zaman süzgecinden geçmiş; halkın yargı ve görüşü olduğu için güçlenerek varlığını sürdürmüştür(Sertel'den aktaran Bulut, 2011, s. 56). Atasözlerinde kendi milletinin düşünce yapısını, yaşayışını, tepkilerini, doğrularını ve yanlışlarını gören ve her biri bir öğüt olan bu yargıları kulağına küpe eden birey, hem kendi kültürünü benimsemiş olacak hem de bunu gelecek nesillere aktararak bu kültür bilincini devam ettirecektir. Önemli bir kültür aktarım aracı olan atasözlerini, doğru bir şekilde ve yerinde kullanmak ve bunu öğretmek, milli değerlerimizin korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında büyük önem arz etmektedir. Çünkü güçlü kültürlerin zayıf kültürleri yok

etmeye hazır olduğu bu dönemde, birlik ve beraberliğimizi sağlayan toplumsal değerlerimiz daha da önem kazanmaktadır. Bu bakımdan eğitim-öğretim ortamında bireylerin, kendi kültürlerini tanımaları sağlanmalı, kültür birikimlerine sahip çıkmaları için sorumlu oldukları bilinci aşılmalıdır(Tekşan & Yiğit, 2012, s. 313).

Az sözle çok şey anlatmak, kısa ve öz konuşmak dendiğinde akla ilk gelen kavram olan atasözlerinin eğitimde de yeri büyüktür. Sözlü kültür ortamında bireyler ve kuşaklar arası edinilen bilgilerin ve topluluk halinde yaşamaktan kaynaklanan hayat kuralları ve bunlarla birlikte topluluğun kendisini kâinat içine yerleştirdiği yer ve hayata verdiği anlamlar itibariyle kimliğine ve dünya görüşüne ait kültürel bilgilerin muhafazası ve eğitim yoluyla yayılması işlevlerini atasözleri yüklenmiştir(Çobanoğlu, 2004, s. 19). Kültürümüzdeki atasözleri eğitim bilimleri açısından incelendiği zaman doğumdan ölüme kadar insanoğlunun nasıl daha iyi yetiştirilebileceğinin ipuçlarını vermektedir(Nazlı, 2013, s. 12). Ayrıca dilin en damıtılmış hali olarak düşünölen ve o dili konuşan toplumun yüzyıllar boyu edindiği tecrübelerin toplamı olan atasözlerinin yazılı ve sözlü olarak doğru kullanıldığında bireylerin Türkçeye hâkimiyet derecesini belirlediği(Akpınar, 2010, s. 2) göz önüne alındığında bu sözlerin eğitimde özellikle Türkçe derslerinde kullanımına ve öğretilmesine fazlasıyla önem verilmesi gerektiği de kendiliğinden ortaya çıkar.

Türkçe Dersi ve Atasözü

Ulusal ve evrensel değerlerle donatılmış, kendisiyle ve toplumla barışık bireylerin yetiştirilmesinde dilin önemi göz ardı edilemez. Dilin bir sistem olarak öğrencilere sezdirilmesinde ve beceriye dönüştürölmesinde Türkçe dersinin önemli bir rolü vardır(Çelikpazu & Aktaş, 2011, s. 421). Türk insanının yetişmesinde gelenek görenek olarak yardımcı olan atasözlerimiz, günümüzde Türkçe dersinde de çok yardımcı olacak, göz ardı edilemeyecek bir kaynaktır(Nuhoğlu & Gökkaya, 2006, s. 58). Atasözleri, gerek yazma gerekse de konuşma becerilerinin geliştirilmesinde Türkçe derslerinde sıklıkla başvurulanan bir sözlü kültür ürünüdür. Bireylere kendilerini daha doğru ifade etmenin

yanında farklı bakış açıları, sorgulama ve yorum yapma becerisi kazandırmaktadır. Bu nedenle atasözlerini yerli yerinde kullanmak bir dili iyi konuşup iyi yazmak için ön koşuldur(Tekşan & Yiğit, 2012, s. 312). Kendini sözlü/yazılı olarak ifade etme becerisi kazandırmada atasözlerinin yeri yadsınamaz. Doğru, güzel ve etkili konuşma, Türkçeyi doğru, açık ve anlaşılır kullanma denildiğinde akla atasözlerinin gelmesi de bundandır. Çünkü bir konuşmada anlatılan olay ya da durum sonrasında o olay ya da durumla ilgili, uzun açıklamalara girişip laf kalabalığı yapmak yerine kısa, öz ve etkili konuşmanın bir gereği olarak bir atasözü ile konunun ana fikrine vurgu yapmak bahsi geçen konuyu daha anlaşılır ve akılda kalıcı yapar. Atasözleri, bir toplumun bireylerine dün ne olduklarını, bugün içinde bulundukları durumu nasıl açıklayabilecekleri ve yarın oluşabilecek olası durumlara karşı nasıl tavır almaları gerektiği konusunda bilgi verir. Asla göz ardı edilmemesi gereken özlü sözler olan atasözlerimiz hayatın her alanında toplumsal statüsü ne olursa olsun herkese hitap etmekte ve herkes tarafından kullanılmaktadır(Bulut, 2011, s. 56).

Dil öğretiminin temel amacı bireylerin yetenekleri doğrultusunda kendilerini geliştirme, iletişim kurma ve kültürünü kuşaktan kuşağa aktarma yetisini kazanmalarıdır. Dil vasıtasıyla gelecek kuşaklarla irtibatın sağlanması, kültürün aktarılması ve varlığını sürdürmesi aynı zamanda devletin ve milletin devamlılığını da sağlar. Bu itibarla Türkçe, Türk milleti için hayati öneme sahip bir kültür ve bilim dilidir demek yanlış olmayacaktır. Türk kültürünün zengin ürünlerinden olan atasözleri de Türk dilinin zenginliğinin bir göstergesidir. Aynı zamanda paha biçilmez sosyal ve kültürel hazinedir(Bulut, 2013, s. 565). Bu nedenle Türkçe derslerinde atasözü kullanımı son derece gereklidir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinden oluşan, çocuğun anlama ve anlatma gücünü geliştirmeyi kendine ana amaç edinen Türkçe dersinde ve Türkçe dersinin eğitim ortamlarında kullanılması gerekli olan anonim ürünlerdendir(Baş, 2002, s. 62).

Kıran(2008)'ın Ocak'tan aktardığı bilgide okulda uygulanan programların başarılı olabilmesi için öğrencinin dil gelişiminin ve dili kullanma becerisinin olması gerektiğini

söyler(s. 3). Aynı şekilde Ünalın(2004)'in Öner'den aktardığı bir diğer bilgide "okullarda milli dili gereği gibi öğretip de yeni nesillerde milli dil bilinci ve sorumluluğu uyandırmayan bir eğitim sistemi başarılı olamaz. Çünkü milli eğitimin amaçladığı her şey dile bağlıdır. Milli dil bilinci ve sorumluluğu kazanmak demek bir kişinin ana dilini doğru kullanıp güzel ifade etmesi, onun bozulmaması için gerekli duyarlılığa sahip olması demektir(s. 17)." Bu kısımda atasözlerini devreye soktuğumuzda öğrencinin dil gelişimi ve dili kullanma becerisini artırmada, ana dilini doğru kullanmasını sağlamada ve milli dil bilinci kazandırmada atasözlerinden yararlanmak mümkündür. Ayrıca Nazlı(2013)'nın "çocuklara ana dili öğretiminde bizler Türk milleti olarak Türkçenin öğretilmesinde, belirlenen hedeflerin gerçekleşmesinde sözlü kültür ürünlerimizden özellikle de atasözlerinden yararlanırsınız(s. 9)." sözleri de bu görüşü desteklemektedir.

Önemli bir kültür aktarım aracı olan atasözlerinin, öğrencilere doğru bir şekilde ve yerinde kullanımının öğretilmesi, milli değerlerimizin korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında büyük önem arz etmektedir. Çünkü güçlü kültürlerin zayıf kültürleri yok etmeye hazır olduğu bu dönemde, birlik ve beraberliğimizi sağlayan toplumsal değerlerimiz daha da önem kazanmaktadır. Bu bakımdan eğitim-öğretim ortamında bireylerin, kendi kültürlerini tanımaları sağlanmalı, kültür birikimlerine sahip çıkmaları için sorumlu oldukları bilinci aşılmalıdır. (Tekşan & Yiğit, 2012, s. 313).

Atasözleri, Türk dilinin zenginliğinin en yalın ve net göstergesidir. Bu nedenle atasözlerinde günümüz sözlü ve yazılı anlatımlarında sıkça rastlanan Türkçe yanlışlarına, gereksiz, çelişen ve yanlış anlam ve yerde kullanılan kelimelere kolay kolay rastlanmaz(Albayak, 2009, s. 27). Bundan yola çıkarak hemen hemen her kademedeki öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatımlarında sıkça görülen bu yanlışlar, konuşurken ve yazarken atasözleri kullanıldığı takdirde azalacak hatta yok olacak denilebilir.

Sözlü hukukun kaynaklarından sayılan atasözlerinin eğitici ve öğretici işlevlerinin yanı sıra geleneksel konuşma kuvvetlendirici unsurlar olarak özellikle hitabeti süsleyici öğelerin başında yer aldığı da bilinmektedir(Çobanoğlu, 2004, s. 13). Anlam bakımından son derece zengin olan bu ifadeler dikkat çekici ve aynı zamanda süslü bir konuşma için uygun yerde ve zamanda kullanıldığında o konuşmayı daha anlaşılır, renkli ve güçlü kılar. Bunun

yanında atasözleri; zaman, söz ve ifade bakımından son derece kısıtlı bir konuşma anında en etkili ikna etme veya fikir beyan edip iletme tekniği olarak da karşımıza çıkmaktadır(Çobanoğlu, 2004, s. 13). Sınırlı sayıda sözcük ile aktarılan atasözleri; çoğu zaman sayfalarca açıklanıp örneklendirilerek ancak açıklanabilecek bir olayı ya da durumu bir çırpıda özetleyebilmekte, işiteni, okuyanı ve özellikle üzerinde düşüneni kendisine hayran bırakmaktadır(Uğuzman, 2014, s. 209).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Atasözü

Türkçe öğretim programıyla, değişen ve gelişen bilim ve teknoloji ile bilgiyi işleyen, problem çözebilen; topluma, kültüre katkı sağlayan bireylerin yetiştirilmesi hedeflenir. Eğitim sistemi, öğretim programının temel yapı taşı olan değerlerimiz ile sadece akademik açıdan bilgi yüklü bireyler yetiştirmek yerine bizi biz yapan değerleri benimsemiş, bu değerleri hayatın olağan akışında karşılaşılan sorunlara karşı çözüm bulmada kullanan ve yine bu değerler ile ahlaka uygun kararlar alıp davranışlarını buna göre şekillendiren bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiştir. Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik olarak sıralanan bu kök değerler, "...toplum içerisinde çeşitli sosyal rollere sahip bireylerin karşılaştıkları farklı durumlarda neyin iyi veya kötü, neyin faydalı veya zararlı olduğuna karar vermelerinde etkili olan ideal davranış sistemleridir(Çelikipazu & Aktaş, 2011, s. 415)" ve bunlar öğretim programının belli bir ünitesinde verilmek yerine programın tamamına yayılmış, her temasında yer almıştır. Atasözlerinin taşıdıkları toplumsal değerler göz önüne alındığında bunlar, değer öğretiminin önemli bir ögesi olarak düşünülebilir. Bu bağlamda Türkçe derslerinde değer öğretimi amaçlı atasözlerinden yararlanmak hem dilin en güzel örneklerini öğrenme ortamında kullanmak hem de toplumun değerlerini yansıtmaları bakımından önemli görülebilir(Girmen, 2013, s. 119). Belirtilen hemen hemen her değerle alakalı dilimizde pek çok atasözünün bulunduğu göz önüne alındığında öğretim

programının geneline serpiştirilen bu değerleri anlatırken kültürümüzün vazgeçilmez parçası olan atasözlerini fazlasıyla kullanmak son derece önemlidir.

Öğrencileri şartlara uyum sağlayacak, sorunlarına çözümler üretecek bireyler olarak yetiştirmek, ders kitaplarının öncelikli amaçları arasındadır. Köklerini bireysel ve toplumsal dünyamızın sınırlarını oluşturan dil yoluyla aktarılan kültürel mirasımızdan alan ve bununla geliştirilen değerlerin iletimi, şüphesiz ki dilimizin en güzel şekilde kullanıldığı metinler yoluyla olacaktır(Çelikpazu & Aktaş, 2011, s. 417). Dile ait en güzel örneklerin başında gelen atasözleri bu konuda kullanılabilecek en uygun metinlerdir. Atasözleri söz varlığını anlama ve kullanma açısından da Türkçe öğretim programlarında yer alan konulardan biri olmuştur(Aydın, 2013, s. 178). Nitekim Türkçe Öğretim Programında(2018), metin türleri dağılım tablosunda atasözleri bilgilendirici metin türü olarak öğretimin her kademesinde yer almaktadır(s.17).

TÜRLER	1	2	3	4	5	6	7	8
BİLGİLENDİRİCİ METİNLER								
Anı		+	+	+	+	+	+	+
Biyografiler, Otobiyografiler							+	+
Blog						+	+	+
Dilekçe					+		+	+
Efemera ve Broşür (liste, diyagram, tablo, grafik, kroki, harita, afiş vb. karma içerikli metinler)		+	+	+	+	+	+	+
e-posta			+	+	+	+	+	+
Günlük		+	+	+			+	+
Haber Metni, Reklam		+	+	+	+	+	+	+
Kartpostal		+	+	+				
Kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.)		+	+	+	+	+	+	+
Gezi Yazısı						+	+	+
Makale / Fıkra / Söyleşi /Deneme					+	+	+	+
Mektup					+	+	+	+
Özlü Sözler (atasözü, deyim, duvar yazıları, döviz vb.)	+	+	+	+				
Özlü Sözler (vecize, atasözü, deyim, aforizma, duvar yazıları, motto, döviz vb.)					+	+	+	+
Sosyal Medya Mesajları				+	+	+	+	+

Şekil 1. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda metin türleri dağılımı. MEB (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara.

Buna bakarak, her birinde ayrı bir eğitici unsurun bulunduğu atasözleri; nükteli anlatımıyla, keskin zekâ ürünü olmasıyla, didaktik yönüyle eğitim-öğretimin vazgeçilmez ögesidir(Bulut, 2013, s. 563) demek yanlış olmayacaktır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın(2018), "Yetkinlikler" bölümünde belirtilen ve sekiz anahtar yetkinlikten biri olan "Ana dilde iletişim"in, 'kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama; eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır(s. 4).' şeklinde yapılan açıklamasının geçerlik kazanmasında da atasözlerimizden yararlanmak mümkündür. Bireyin kendini yazılı ve sözlü olarak ifade ederken atasözlerinden yararlanması bahsedilen yaratıcı dilsel etkileşime katkıda bulunacaktır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın özel amaçlarına bakıldığında;

- Milli, manevi, ahlaki, tarihi, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, milli duygu ve düşüncelerinin güçlenmesi
- Duygu, düşünce ve bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması
- Okuduğu, dinlediği/ izlediğinden hareketle söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması(s. 8)

olarak karşımıza çıkan amaçların gerçekleştirilmesinde belirlenen hedeflere ulaşılmasında atasözlerinden yararlanmak yerinde olacaktır. Söz varlığımızın bir parçası olan atasözlerini öğrenen birey belirlenen amaçlarda istendiği şekilde hem bu varlığı zenginleştirecek hem de atasözleri sayesinde dil zevki kazanmış olacaktır. Atasözleri bireyin kendini etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmesine yardımcı olurken -kültürümüzün bir parçası olduğundan- "kültürel ve sosyal değerlere önem verme" başlığı altında da ele alınabilmektedir. Aile, çevre ve okuldan elde edilen bilgi ve deneyimler, bireylerin söz varlığının gelişmesinde önemli bir yer tutar. Bu doğrultuda hazırlanan dil programları da dinleme, konuşma,

okuma ve yazma gibi dil becerilerinin geliştirilmesinde söz varlığının önemine dikkat çeker.(Aydın, 2013, s. 178). Bireyin söz varlığını geliştirmede tam bir dil zenginliği olan atasözlerinin kullanılması da önemlidir. Bunun yanında "basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi(s. 8)" amacı ise bu çalışmaya da konu olan atasözü öğretim yöntemlerini aklı getirmektedir.

Atasözlerinin programda yer alan kazanımlarla ilişkisine değinilecek olunursa 6. Sınıf kazanımları dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma olarak dört temel dil becerisi üzerine kurulmuştur. Dil öğrenme alanlarının, dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin gelişmesi ve bunların öğrencilere kazandırılmasının hedeflenmesi atasözlerinden yoğun olarak faydalanmayı gerekli kılar(Bulut, 2013, s. 564). Türkçe öğretim programlarında belirtilen pek çok kazanımın öğrenciye davranış olarak aktarılmasında atasözlerinden yararlanma imkânı bulunmaktadır(Esin, 2011, s. 614).

İletişim sürecinin vazgeçilmez bir ayağını oluşturan dinleme, konuşmacı ve dinleyiciler arasındaki iletişimin sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesi için önem verilmesi gereken bir dil becerisidir(Doğan & Özçakmak, 2014, s. 91). İlk edinilen dil becerisi olarak dinleme; konuşma, okuma ve yazmaya da temel oluşturur. Çocuklar hem öğrenmek hem de zihinsel yapılarını geliştirmek amacıyla dinleme becerilerini kullanırlar. Dinleme yoluyla öğrencilerin iletişim kurmaları, öğrenmeleri ve zihinsel yapılarını geliştirmeleri daha kolay olmaktadır(Melanlıoğlu, 2011, s. 69). Dinleme/izleme becerisine ilişkin atasözlerini doğrudan ilgilendiren bir kazanım bulunmamakla beraber "ana fikir tespit etme" veya "farklı başlık bulma"yı içeren kazanımların gerçekleştirilmesinde atasözlerinden yararlanılabilir.

Anlaşmanın en doğal ve yaygın biçimi konuşmadır. Bunun içindir ki çocuklarımıza her şeyden önce doğru ve düzgün konuşma, anlatmak istediklerini en kısa yoldan, en açık ve karşımızdakilerin zihinlerinde karanlık bir nokta bırakmayacak biçimde anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmak gerekir(Demirel, 2002, s. 20). Bireyler söylemeye çalıştıkları her

şeyi açık ve anlaşılır bir biçimde ifade etmelidir. Aksi takdirde bireylerin birbirlerini sağlıklı olarak anlayabilmeleri imkânsız hale gelebilir. Düşüncelerin her koşulda net bir biçimde ifade etme gerekliliği, konuşma eğitiminin önemini belirtmek için yeterlidir(Yegen, 2014, s. 22). Kısa yoldan açık şekilde konuşmak denilince akla gelen kavramlardan biri atasözüdür. Öyleyse atasözleri konuşma becerisini tam ve doğru şekilde kazandırmada öncelikli olmalıdır. Programdaki konuşma becerisi kazanımlarında söz varlığı ve sözlü kültür ürünlerine ait herhangi bir ifadeye rastlanmazken yine hazırlıklı/hazırlıksız konuşma yapma ve konuşma stratejilerini uygulama kazanımlarında atasözlerinden yararlanmak mümkündür. Bunun yanında atasözlerinden konuşma ve yazıda ifadeyi sonuca bağlama, yeni bir konuya geçme gibi işlevlerde yararlanılabilir. İkna edici konuşmalarda kanıt gösterme ve güvenilirliği sağlamada atasözlerinden yararlanmak da konuşmacının etkisini artırmaktadır(Esin, 2011, s. 621). "Atasözleri, konuşmada yerli örnekler oluşturarak “dilini doğru kullanımı”, ahenkli ve kafiyeli özellikleriyle “akıcılığı” ve bir olayla ilgili mesajlar vererek “fikir” zenginliği sağlar. Atasözleri bu tür çalışmalarla yardımcı bir unsur olarak kullanılabilir gibi, içeriğinin ve vermek istediği ana fikrin tespit edilmesiyle konuşma eğitimine destek sağlayabilir(s. 65)." diyen Baş (2002) da konuşma becerisini geliştirmede atasözü kullanımına dikkat çeker.

Okuma, anlamamanın en önemli basamaklarından biridir. Alışkanlıktan çok, zamanla gelişen ve eğitim sonucu kazandırılan bir davranıştır(Aytaş, 2005, s. 461). .Okuma ve okunandan anlam kurma becerilerini kazandırmak, insanın hayatını anlamlı hale getirmesine yapılan en büyük katkı olarak eğitim programlarında ve öğretim sürecinde yerini almaktadır(Akyol, 2011, s. 33). Bu katkıyı sağlamada Türkçe öğretmenlerine yoldaşlık edecek unsurlardan biri de atasözleridir. Okuma becerisinin söz varlığına ilişkin kazanımlarında "T.6.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarını tespit eder(s. 41)" kazanımı için verilen açıklamada atasözleri ve deyimler sözlüğü kullanımına teşvik önerilmektedir. Yine "T.6.3.6. Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler(s. 41)." kazanımı ile doğrudan atasözlerinin öğretilmesi, fark edilmesi ve

kullanılması amaçlanmıştır. Bunların dışında okuma becerisinin anlamaya ilişkin kazanımlarında yer alan "T.6.3.14. Metindeki söz sanatlarını tespit eder./ T.6.3.20. Metnin ana fikrini belirler./ T.6.3.30. Görsellere ilişkin sorulara cevaplar./ T.6.3.4. Okuma stratejilerini kullanır." gibi kazanımlarda da atasözlerinden yararlanılabilmektedir. Atasözleri, sadece öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini ölçmek amacıyla, öğretmenler tarafından sınavlarında kullanılabilecek bir “konu” örneği olarak kalmamalı, öğrencilerin bir atasözü etrafında oluşturdukları ya da sonuçta bir atasözüne vardıkları metinlerden güzel olanları sınıfta okunmalıdır. Çoğunluğu kafiyeli bir yapıya sahip olduğu için, öğrencilerin okuma becerilerini, seslerini vurgu ve tonlamaya dikkat etme yolunda yönlendirici özellikleri olan atasözleri, sesli ve sessiz okuma çalışmalarında da kullanılmalıdır(Baş, 2002, s. 64).

Yazma becerisine yönelik kazanımlara bakıldığında "T.6.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişleri kullanır." kazanımı karşımıza çıkmaktadır. Birey kendini yazılı olarak ifade derken Türkçeyi doğru ve etkili kullanmalıdır. Türkçeyi doğru olarak bilinçle ve güvenle kullanmayı alışkanlık haline getirmenin en etkili yolu da derslerde öğrencilere sık sık düşüncelerini sözlü ve yazılı olarak anlatma imkân ve koşullarını sağlamaktır(Demirel, 2002, s. 23). Yazma, zor uğraş kabul edilmesine karşın, öğrenilebilen ve sık sık yapılan etkinliklerle de geliştirilebilen bir beceridir. Yazılı anlatım becerisinin gelişmesi, sürekli ve plânlı yapılan etkinliklerle mümkündür(Baş, 2002, s. 66). Ayrıca anlatıma güç katmak ve anlaşılır olmak yazma etkinliğinde çok önemlidir. Bunları sağlamada atasözleri oldukça yardımcı olacaktır. Çünkü anlam bakımından zengin ve konu bakımından çeşitli olan atasözleri, geleneksel bağlamında veya yerinde kullanıldığında düşüncenin değerini bin kat daha artırır ve her ne nedenle ortaya çıkmış olursa olsun ileri sürülen görüşlerin doğruluğunu ispatlar(Çobanoğlu, 2004, s. 7). Bilgilendirici/ hikâye edici metin yazma kazanımlarında da yine atasözü kullanılabilmektedir.

Tüm bunlara bakıldığında öğretim programlarının bir ulusun kültürünü oluşturan temel unsurlar dikkate alınarak düzenlenmesi gerekir. Kültür aktarımında en önemli rolü üstlenen

Türkçe dersinde bireyler zengin bir Türkçe ve dil bilinci kazanacak, bununla beraber dille aktarılan her türlü kültürel birikimi de kucaklamış olacaktır(Akpınar, 2010, s. 51). O halde kültür değerlerimizi ve Türk dilinin inceliklerini, zenginliklerini aktarmada başı çeken atasözlerinin odak noktası kültür olan eğitim anlayışının merkezinde yer alması da kaçınılmazdır.

Türkçe Ders ve Çalışma Kitabında Atasözü

İnsanoğlu varoluşundan bu yana bilgi üretmiş ve ürettiği bu bilgiyi diğer topluluklarla paylaşmıştır. Bu paylaşımda en önemli araç kitaplar olmuştur(Bulut, 2008, s. 10). Bilginin kaynağı ve aktarıcısı olan kitap, eğitim- öğretim sürecine de kaynaklık etmektedir.

Eğitim öğretim materyali deyince akla ilk gelen ders kitaplarıdır. Eğitim kurumlarında öğrencilere öğretim programlarının temeli olan kazanımlar, beceriler ve değerler; o alanda hazırlanmış nitelikli ders kitaplarıyla verilir. Öğretmenlerin en çok başvurdukları okuma kaynağı ve dolayısıyla öğrencilerin en çok okudukları kaynak olması sebebiyle ders kitapları önemini hala korumaktadır(Benzer, 2013, s. 432). Ders kitaplarını bir ülkenin geleceğini oluşturan faktörlerden biri olarak görmek mümkündür. Çünkü ders kitaplarında yer alan bilgiler, kültürel ve evrensel değerler, gelecek kuşağın yetişme ve şekillenmesinde etkilidir(Bulut, 2008, s. 42). Bir milletin ortak değerlerinin paylaşımı o milletin dilini toplumsallaştırır. Ortak değerler de ancak dil yoluyla öğrenilir. Bu öğrenmeyi gerçekleştirmenin en önemli yollarından biri de öğrenciyi dilin bütün güzelliklerinin ve zenginliklerinin sunulduğu metinlerle karşılaştırmaktır(Çelikpazu & Aktaş, 2011, s. 416). Bu metinlere ulaşmanın en kolay yolu da ders kitaplarına bakmaktır. Bu yüzden fazlasıyla önem taşıyan ders kitaplarının eğitsel açıdan, belirlenen hedeflere uygun olması gerekmektedir. Bulut'un, Tolunoğlu vd.nden aktardığı bilgide(2008), ders kitaplarının öğrenciye kazandırdıklarını maddelendirmiştir. Bu maddeler arasında "Öğrencinin ana dilini geliştirir." ifadesi de yer almaktadır(s. 19). Bu madde kaliteli bir Türkçe öğretimiyle hayata geçirilebilir. Çünkü Türkçe dersinin temel amacı öğrencilere ana dili bilinci

kazandırmak ve sahip olduğu ana dilini en etkili şekilde kullanmasına olanak sağlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için kullanılan ders kitapları ise birer araçtır(Solak & Yaylı, 2009, s. 445). Başarılı bir Türkçe öğretimi; ders kitabına, bu ders kitabı için seçilmiş metinlere ve bu metinlerle planlanmış etkinliklere bağlıdır(Çalışkan, 2016, s. 201). Çünkü öğrencilerin okuyup dinlediklerini anlamalarını, düşündüklerini söz ve yazı ile anlatabilmelerini kendine amaç edinen Türkçe dersinde, temel araç olan ders kitaplarında yer alan metinler, anlama ve anlatma çalışmalarını yürüten ana malzemelerdir(Baş, 2003, s. 258). Ders kitapları, eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır ve öğrencilerin dil, zihin gelişimlerini sağlamanın yanı sıra kişiliklerinin de oluşmasında önemli bir rol üstlenir. Anadili öğretiminde ve değerlerin aktarımında Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler ön plana çıkmaktadır(Şen, 2008, s. 764). Her ne kadar eğitim öğretim sadece ders kitabına bağlı gerçekleştirilen bir süreç olmasa da başrol yine de onundur ve temel beceriler sistematik bir biçimde ders kitabının içine dağıtılmıştır. Bunca öneme sahip ve bu kadar sık kullanılan bir kitapta dil ve kültür açısından bilinmesi, öğrenilmesi, kullanılması gereken atasözlerine bolca yer verilmeli, gerek metinlerle gerekse de etkinliklerle öğrencilerin atasözleriyle çokça karşılaşmaları sağlanmalıdır.

Daha önce de belirtildiği üzere Türkçe öğretiminde hedeflenen Türkçeyi doğru ve etkili kullanma, okuyup dinlediklerini anlama ve kendini sözlü ve yazılı olarak anlatabilme becerilerinin kazandırılabilmesi için Türkçe ders kitaplarının nitelikli, geniş kapsamlı olması gerekmektedir. Yukarıda belirtilen beceriler için atasözlerini bilme, anlama ve kullanmanın önemi düşünüldüğünde ders kitaplarında olmazsa olmaz kavramlardan birinin atasözü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Şen(2008)'in ders kitabında ve bu kitabın içindeki metinlerde bulunması gereken niteliklerle ilgili aşağıdaki sözleri de ders kitabının Türkçe dersindeki önemini vurgulama açısından önemlidir. Ayrıca metinler için atasözü kullanımına ağırlık verilmesini belirtmesi de değer aktarımı ve dil bilincinin gelişmesi açılarından önemli görülmektedir.

Ders kitabına alınacak metinlerin seçimi gelişigüzel yapılamaz / yapılmamalıdır. Öncelikle edebî eserler amaca uygun olarak titiz bir taramadan geçirilmelidir. Mümkün olduğunca edebî

zevke, aktarılabilecek değerlere ve programda belirtilen amaçlara uygun özelliklere sahip metinler seçilmelidir. Ders kitabına alınacak metinler yazarları tarafından yazılacaksa yine kullanılacak kelimeler, oluşturulacak cmlerle ilgili değerleri yansıtabilecek şekilde özenle seçilmelidir. Bu yazılarda değerlerin aktarımında önemli katkı sağlayan atasözü kullanımına öncelik verilmelidir(s. 777).

Öğrencilerin atasözlerini bilmeleri için bu uyarı ve öğüt dolu yargılarla sık sık karşılaşmaları, bunları duymaları, okumaları gerekmektedir. Eğitim ğretim yılı içinde Türkçe dersi bunu gerçekleştirebileceği en uygun ders denilebilir. Nitekim haftalık ders saati de diğer derslerden fazla olan Türkçe dersinde öğrencilerin atasözleriyle haşır neşir olma olasılıkları diğer derslere oranla fazla olacaktır. Buna bağlı olarak da kültürün bir parçası olan atasözünün, taşıyıcısı dil ile Türkçe dersinin temelini oluşturması ve sıklıkla kullanılması oldukça önemlidir.

Türkçe derslerinde gerek kitaplarda yer alan metinlerde gerekse ğretmen kılavuz kitaplarında yer alan dinleme metinlerinde kültürel ögelere yer verilmesi küçük yaşlardan itibaren çocukların bu unsurlarla karşılaşmalarına ve onu içselleştirmelerine katkı sağlayacaktır(Güven & zbilen, 2017, s. 62). Sahip olduğu değerler bakımından kültürümüzün önemli bir parçası olan atasözleri ders ve çalışma kitaplarında daha sık geçmeli, tek bir temada yığılmamalı ve öğrencilerin atasözlerini daha çok tanımalarına fırsat verecek şekilde kullanılmalıdır.

Bu alışma için 2017 basım Başak Yayınları Türkçe ders ve çalışma kitabı incelenmiş ve hangi atasözlerinin ne sıklıkla kullanıldığına dikkat edilmiştir. İnceleme sonucunda kitaplarda sıkça karşılaşılması gereken-beklenen- atasözlerinin yok denecek kadar az bulunduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen az sayıdaki atasözünün bir kısmı, atasözlerinin genel özelliklerine aykırı şekilde, kelimeleri değiştirilerek kullanılmış, biri ise yarım bırakılmıştır.

Ders kitabının on yedinci sayfasında "Glibik" adlı metinde "Zamansız ten horozu keserler." ifadesi yer almaktadır. Verilmek istenen atasözünün doğrusu "Vakitsiz ten horozun başını keserler(Aksoy, 2017, s. 458)." şeklindedir. Atasözleri kalıplaşmış ifadelerdir ve ne kelimeler ne de o kelimelerin yerleri değiştirilebilir. Sözlü kültür

ortamından bir yerde bir birey tarafından ifade edilen bir atasözü, zaman içinde kişiden kişiye, kuşaktan kuşağa yayılırken adeta nehre düşmüş bir taş parçasının diğer taşlara sürtüne sürtüne bütün çıkıntı ve çapaklarını kaybederek pürüzsüz bir çakıl taşına dönüşmesi gibi değişim ve dönüşüme uğrayarak en mükemmel formuna ve sabitleşen kalıbına sahip olur(Çobanoğlu, 2004, s. 20). Bunun sonucuyladır ki ortak bir halk dili ve zevki ile ancak birkaç cümle kalıbı içinde meydana gelebilen bu mahsullerin kolaylıkla aşınmayan sağlam birer bünyeleri vardır. Bu bünyelerin bazı taşlarını değiştirmek sözün kuvvetini azaltır. Dil ve düşüncenin birbirine tesiri sonunda sabit bir karakter kazanan sözdizimini değiştirmek söyleyiş tarzını bozar(Elçin, 1987, s. 626-627).

Sayfa altmış altıdaki "Üç Kuşağın Yazarı: Gültен Dayıoğlu" adlı röportaj türündeki metinde "Ödünç akıl cepten düşer." ifadesi kullanılmış ve bu ifade özdeyiş olarak belirtilmiştir. Ancak bu, bir atasözü olmakla beraber Aksoy'un Atasözleri Sözlüğü adlı eserinde şu şekilde geçmektedir: Koyma akıl akıl olmaz(cepten düşer), sokma akıl sekiz adım gider(Aksoy, 2017, s. 369).

Dinleme metinlerinden haber yazısı türündeki "Çocuk Senfoni Orkestrası Venezuela'dan gelen Misafirlerini Ağırladı" başlıklı metninde "bir elin nesi var iki elin sesi var" atasözü, özel isim içeren bir ifadede "...iki elin sesi var" şeklinde yarım kullanılmıştır.

Çalışma kitabında 144. sayfada "Neyi Ne Zaman Niçin Merak Ederiz" metnine ait bir etkinlikte öğrencilerden atasözü ve özdeyiş kavramlarının anlamlarının bulunması istenmiş ve bu iki kavram karşılaştırılmıştır. Daha sonra metne uygun olarak öğrencilerden "merak, merak etmek" ile ilgili atasözü ve özdeyiş bulmaları istenmiştir. Bunun yanında metinde geçen atasözü ve özdeyişlerin bulunması istenmesine rağmen metinde tek bir atasözü bile kullanılmamıştır.

Tam ve doğru olarak yazılan tek atasözü çalışma kitabının 335. sayfasındaki "Adınız Soyadınız" adlı metinde geçen "Yiğit adıyla anılır." atasözüdür. Bu atasözü Aksoy'un Atasözleri Sözlüğü adlı eserinde "Yiğit lakabıyla anılır" şeklinde karşımıza çıkmaktadır(Aksoy, 2017, s. 477).

Tüm bu incelemelerden anlaşılacağı üzere Türk dilinin güzelliğini, inceliğini içinde barındıran ve kitaplarda sıkça kullanılması gereken atasözlerine ders kitaplarında gereken önem verilmemiştir. Kullanılan atasözleri tek bir etkinlikte sınırlı kalmış, öğrenciye öğretilmek, onda kalıcı olmasını sağlamak gibi bir amaç güdülmemiş, sadece öğretmenin anlatacağıyla sınırlandırılmıştır. Hâlbuki yıl boyunca kullanılacak bu kitaba atasözleri düzenli şekilde serpiştirilseydi öğrencinin atasözleriyle -öğretmeninden duydukları dışında- sıkça karşılaşması, öğrenmesi ve günlük hayatta konuşmalarında kullanması sağlanmış olacaktır.

Ders ve çalışma kitabında atasözü kullanımı tablolandırıldığında,

Tablo 1

Ders ve Çalışma Kitaplarında Atasözü Dağılımı

TEMA	METİN/ETKİNLİK	SAYFA NUMARASI	ATASÖZÜ
1. Tema Dünya ve Çevre	Gülibik (roman)	17	Zamansız öten horozları keserler
4. Tema Bilim ve Teknoloji	Neyi Ne Zaman Niçin Merak Ederiz 4. etkinlik "Atasözleri ve Özdeyişleri Bulalım"	144	
6. Tema Sanat ve Toplum	Üç Kuşağın Yazarı: Gülten Dayıoğlu Çocuk Senfoni Orkestrası	66	Ödünç akıl cepten düşer
6. Tema Sanat ve Toplum	Venezuela'dan Gelen Misafirlerini Ağırladı (Haber Metni)	230(kılavuz kitap)	...iki elin sesi var...
6. Tema Sanat ve Toplum	Üç Kuşağın Yazarı: Gülten Dayıoğlu 4. etkinlik "Anlamın Boyutlarını Keşfedelim"	265	Ödünç akıl cepten düşer
7. Tema Vatandaşlık Bilinci	Değerlendirme Soruları Adınız Soyadınız	335	Yiğit adıyla anılır

şeklinde bir sonuç karşımıza çıkar. Toplam sekiz tema içinde yalnızca dördünde atasözlerinden bahsedilmiş veya doğru olmayan şekilde metin içine yerleştirilmiştir.

Temalarda verilen metin sayısı ile atasözleri karşılaştırıldığında ise toplam 52 metin içinde 4 atasözüne veya atasözü görünümü ifadeyle yer verildiği belirlenmiş ve durumun vahameti bir kez daha ortaya konulmuştur. "Milli Kültürümüz" adlı bir temada kültürümüzün ayrılmaz parçası ve en büyük zenginliği denilen atasözlerine hiç yer verilememesi de oldukça düşündürücüdür.

Tablo 2

Temalara Göre Atasözü Dağılımı

TEMA	METİN SAYISI	ATASÖZÜ SAYISI
Doğa ve Çevre	6	1
Milli Mücadele ve Atatürk	6	0
Biz ve Değerlerimiz	6	0
Bilim ve Teknoloji	7	0
Milli Kültürümüz	7	0
Sanat ve Toplum	6	2
Vatandaşlık Bilinci	7	1
Sağlık, Spor ve Oyun	7	0

Bu incelemenin bir benzerini yapan Batur ve Erkek(2017), 2016-2017 eğitim-öğretim yılında kullanılması amacıyla hazırlanan ortaokul altıncı sınıf Türkçe ders ve çalışma kitaplarında yer alan atasözlerinin tema ve sınıf seviyesine göre dağılımını inceledikleri çalışmalarında toplam sekiz adet atasözü tespit etmiş, bunların yedisinin aynı temada kullanıldığını ve bunun da rastlantısal olduğunu belirtmişlerdir(s. 29). Güven ve Özbilen(2017)'in "Ortaokul Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitaplarında Yer Alan Dinleme Metinlerinin Sözlü Kültür Öğeleri Açısından İncelenmesi" adlı çalışmalarında inceledikleri farklı yayınevlerine ait üç adet altıncı sınıf öğretmen kılavuz kitabındaki dinleme metinlerinin hiçbirinde atasözüne rastlamadıklarını belirtmiş ve bunun ciddi bir eksiklik olduğunu dile getirmişlerdir(s. 64). Kan (2010)'ın,

"İnsan topluluğuna millet özelliği kazandıran ve milleti bir arada tutan kültür ve kültür öğeleri hem millet hem de milleti oluşturan fertler açısından büyük önem arz eder. Milleti oluşturan fertlerin kültürlerini çok iyi bilmeleri, onları bir arada tutan kültür öğelerinin farkında olmaları ve bu öğeleri korumaları gerekir. Kültür aktarımında en önemli araç dildir. Bu bağlamda dil öğretimi açısından Türkçe derslerinin büyük önemi vardır. Kültürün dil aracılığıyla aktarılmasında önemli yere sahip olan Türkçe derslerinin temel materyali ise ders kitabıdır(s. 112)."

sözlerinden yola çıkarak Türkçe programının amacına uygun olarak bireylerin dil bilincini duyarlılığını edinebilmeleri için öğretim ortamlarına taşınan ders kitaplarının ve bu kitaplardaki metinlerin özenle seçilmesi gerektiğini(İşeri, 2001, s. 61) söylemek yanlış olamayacaktır. Ders kitaplarında yer alan metinlerde atasözlerine sıkça yer verilmesi bireylerin kelime hazinelerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Kelime hazinesi gelişen birey atasözleriyle birlikte Türkçeyi daha güzel ve etkili şekilde konuşacaktır. Ayrıca kültürünün bir parçası olduğu için kendi milli kimliğini de daha iyi özümsemiş olacaktır.

Atasözü Öğretiminde Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Yolları

Türkçenin anlatım gücünü araştırmak, onun zenginliklerini ortaya koyabilmek için seçilecek en iyi yol onun kaynağına inerek en eski yazılı ürünleri incelemek, sonra bugüne gelinceye kadar söz, anlatım açısından gösterdiği gelişmeleri kazandıklarını ve yitirdiklerini incelemektir(Aksan, 2009, s. 14). Orhun Yazıtları'ndan Divan-ı Lügatit Türk'e, Kutatgu Bilig'den Dede Korkut Hikâyeleri'ne kadar ve daha birçok eserde Türkçenin gücünü, zenginliğini göstermede atasözleri yerini almıştır. Bu en eski yazılı ürünlerden günümüz eserlerine kadar varlığını koruyan atasözleri dilin tarih boyunca geçirdiği evreleri, değişiklikleri açık olarak gösterebilmektedir.

Atasözleri toplumun zihninden süzülüp arta kalan tecrübelerin dilden dile kalıplaşmış ifadelerle geleceğe taşınmasıdır(Tergip, 2014, s. 276). Dil ile kültür ilişkisinde vazgeçilmez öneme sahip atasözleri, ana dili bilinci kazanmada öncü olan Türkçe

derslerinin de olmazsa olmazıdır. Küreselleşmenin son sürat tüm toplumlara yayıldığı günümüz dünyasında milletlerin milli benliklerini koruması, en önemli ayırt edici özellikleri olan dillerini ve o dilin yapı taşı olan kelime ve kelime gruplarını yaşatmasına bağlıdır. Bu bağlamda bakıldığında kalıplaşmış söz grupları içerisinde değerlendirilen atasözlerinin önemli bir rolü olduğu yadsınamaz bir gerçektir(İçel, 2009, s. 212). Eğitimde özellikle Türkçe derslerinde ayrı bir öneme sahip atasözlerinin öğretiminde birtakım zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorlukların başında öğrencilerin günlük hayatlarında atasözü ile olması gerekenden az karşılaşmaları ve duydukları sözlerin atasözü olduğunu bilmemeleri gelmektedir. Aydın(2013), atasözlerinin Türkçe öğretimindeki kullanımına yönelik öğretmen görüşlerini saptamak amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada atasözlerinin Türkçe öğretmenleri tarafından en fazla kullanıldığı öğrenme alanının konuşma(%100) ve yazma(%93,3) olduğunu ortaya koymuştur. Aynı araştırmada atasözlerinden yararlanmada karşılaşılan problemlerin başında atasözlerinin uygun yerde kullanılmaması(%23,3) ve anlamının bilinmemesi(%20) gelmektedir. Bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin atasözlerini daha önce duymamış oldukları ve mecaz anlam göz ardı edildiği için atasözünün uygun yerde kullanılmadığı sonucu çıkarılmıştır(s. 187). Atasözleri, keskin bir zekâyla harmanlanmış, bir millete ait töre, inanç, dünya görüşü, hayat tecrübelerini içinde barındırır. Bu nedenle sözlü ve yazılı anlatım ifadelerinde atasözü kullanımı düşünce değerini fazlasıyla artırır(Tuna, 2014, s. 3). Ancak ders kitaplarındaki atasözü sıklığının tespitinden de anlaşılacağı üzere bu kitaplarda yeterince yer verilmeyen atasözleri, yıl boyunca o kitaplarla haşır neşir olacak öğrenciler için uzak bir kavram olarak kalacaktır. Yaşantımızda karşımıza çıkan ve çıkabilecek hemen hemen her olay veya durumla alakalı atasözünün mevcut olmasına rağmen günlük hayattaki konuşmalarda bunlara yer verilmemesi de öğrencilerin atasözlerini tanımamalarına neden olmaktadır. Hâlbuki doğru ve yerinde kullanıldığında atasözleri, kısa ve öz olduklarından öğretimin kalıcı olmasını sağlamaktadır. Ayrıca aynı yönü ile atasözleri, öğretim ilkelerinden ekonomiklik ilkesine uygundur(Akkuş, 2007, s. 62).

Ana dili bilinci kazanma, dili geliştirme ve kültür aktarıcılığı açısından da atasözü öğretimine Türkçe derslerinde fazlasıyla önem verilmesi gerekirken günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte çok hızlı ilerleyen bir çağda yaşandığından kültürel özellikler yavaş yavaş önemini kaybetmeye, önemsenmemeye başlanmıştır. Kendi milli kimliğini tam olarak tanımayan, tanımadığı için de bunu geliştiremeyen bir nesille karşı karşıya kalınmaktadır. Unutulan bu milli kültür değerlerimizden biri olan atasözlerine günlük hayatta konuşmalarında yer vermeyen, onu hiç kullanmayan bir kuşak kendinden sonraki kuşaklara atasözlerini miras bırakamaz. Bu nedenle karşılaşılan herhangi bir olay ve durum sonrasında atasözü kullanmak, anlaşılmadığı takdirde onu açıklamak ve bunu sıkça tekrarlamak gerekir. Bu, öğrencinin atasözüne yaklaşmasını sağlar. Sadece Türkçe dersinde değil disiplinler arası etkileşim göz önünde bulundurularak diğer derslerde ve o derse ait kitaplarda atasözlerine bolca yer verildiğinde atasözleri, öğrenciler için bilinmeyen, duyulmayan, anlaşılamayan bir kavram olmaktan çıkar.

Bir toplumun duyuş ve düşünüş özelliklerini yansıtan atasözleri, kültür ve değer aktarımında önemli görevler üstlenmektedir. Öğrencilere atasözlerinin doğru ve yerinde kullanımının öğretilmesi, kültürlerini tanımalarının sağlanması, ana dili bilincinin geliştirilmesi ve toplumsal değerlerimizin gelecek nesillere aktarılmasında büyük önem taşımaktadır(Batur & Erkek, 2017, s. 30).

Bilginin ömrünün bir kelebeğinki kadar kısa ve bilgiye ulaşmanın da bir o kadar hızlı olduğu günümüz dünyasında kültürler arası etkileşimler ve alışverişler ivme kazanmış, güçlü kültürler zayıf kültürleri ezmeye başlamıştır. Buna bağlı olarak da kültürel mirası koruyacak, milli birlik ve beraberliği sağlayacak toplumsal değerler daha bir önem kazanmıştır. Bu noktada sözlü ve yazılı edebiyat malzemelerinin değeri de kendiliğinden ortaya çıkmaktadır(Akkuş, 2007, s. 128). Bu edebiyat malzemelerinden biri de atasözleridir. Türk kültürüne ait her şeyi ve dilin güzelliklerini taşıması bakımından atasözü öğretimine gereken önem verilmelidir. Atasözlerinin daha kolay öğrenilmesi ve

kalıcılığının sağlanması için Türkçe derslerinde kullanılacak bazı yöntemler vardır. Bu çalışma için kullanılan yöntemler görsel ve metin kullanımıdır.

Atasözü Öğretiminde Başvurulan Yöntemler

1. Görsel Yoluyla Öğretme

Öğrenme - öğretme sürecinde kullanılan materyaller öğretimin kalitesini artırmakta, dikkat çekerek öğrenmeyi hızlandırmakta ve öğrenmenin daha kalıcı olmasına yardım etmektedir. Gelişen ve değişen teknoloji her alanda olduğu gibi eğitimde de etkisini göstermekte ve bu değişimle birlikte sınıflarda kullanılan materyaller de değişip gelişmektedir. Bununla beraber görsel materyallerin de eğitimdeki önemi artmaktadır. Son dönem eğitim- öğretim süreçlerinde görsellik ve öğrenme ilişkisi güçlenmiştir. Eğitim ve öğretim yaşantısında görselleşme gitgide hız kazanmıştır(Arıkan, 2009, s. 2). Derslerde görsel materyal kullanımı yapılan öğretimi somutlaştırır, somutlaşan kavramlar da bellekte daha kolay yer edinir. Yalın(2008), bununla ilgili yazısında görsel materyallerin kullanımının, öğrettiklerimizin %50'sinin hatırlanmasına katkı sağlayacağını söylemektedir(s.82). Diğer bir deyişle görsel gereçler sözel fikirlere daha kolayca hatırlanabilecek bir ilişki yaratılmasına hizmet ettiğini belirtmiştir(s.88). Ayrıca "Bir resim bin kelimeye bedeldir." ifadesi uyarınca öğretim ve öğrenme zamanından tasarruf edildiğini(s. 89) de dile getirmektedir.

Farah'tan aktaran Akyol(2011)'a göre öğrenme alanıyla ilgili çalışmalar, insanların imajları ve kelimeleri hafızalarına yerleştirebildikleri ve gerektiğinde onları imaj ve kelime olarak geri getirebildiklerini göstermektedir. Fakat yazıdan öğrenme ile görselden öğrenme birbirinden farklı görülmektedir(s. 126). Tanım ve tasvirin yetersiz kaldığı durumlarda resimlerden yararlanmak iyi bir yoldur. Resim kullanarak ilgili konu fazla zaman harcanmadan öğrenciye aktarılabilir. Çünkü resmin hafızası sözlerden daha kuvvetlidir(Ünlüoğlu, 2015, s. 35).

Görsellerle zihinsel görüntüler oluşturmak ve bazı olayları zihinde canlandırmak daha kolaydır. Bu nedenle öğrencilere çeşitli görsellere bakma, görselleri inceleme ve okuma fırsatı verilmesi büyük önem taşımaktadır(Güneş'ten akt. Yegen, 2014, s. 97). Görsel kullanılarak gerçekleştirilen öğretme işi öğrencilerin dikkatini çeker. Sayfalar dolusu yazı ile anlaşılmaya çalışılan bir konu bir resim ile daha kolay ve etkili şekilde öğrenilebilir. Çünkü görseller yazılı ya da sözel bilgileri farklı bir biçimde sunarak vurgular, basitleştirir, tekrarlayarak pekiştirir. Ayrıca görseller süsleme işlevine de sahiptir. Bu işlev de materyali daha çekici kılar(Çam, 2006, s. 17). Çam'ın Levin ve Lesgold'dan (1978) aktardığı yazısında "Yapılan araştırmalar sonucunda resimlerin düz yazıya göre öğrenmeyi daha fazla kolaylaştırdıkları görülmüştür." ifadesi de yer almaktadır(s.31). Bunu daha istatistiksel bilgiye dönüştürmek gerekirse özellikle 6-12 yaş grubu çocukların %83'ünün görme, %11'inin işitme, %3,5'inin koklama, %1,5'inin dokunma ve %1'inin ise tatma duyuları ile edinilen yaşantılar yoluyla öğrendikleri araştırmalar sonucu ortaya koyulmuştur(Köksal, Timur & Akçam'dan Aktaran Kuru, s. 39). Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere duyu organlarının öğrenmeye etkisinde görme duyusu birinci sıradadır. Bu da demek oluyor ki görsel materyaller öğretimde fazlasıyla etkilidir. Eğitimin amacı öğrenmeyi kalıcı hale getirmek ve etkili bir öğretim yapmak ise bu, görsel materyallerle daha kolay olabilmektedir. Çünkü görsel araçlar, öğrenci başarısını artırmakta ve daha doyurucu öğrenme deneyimi ortaya koymaktadır(Arıkan, 2009, s. 15). Öğrenciler, sadece duydukları bilgileri yeterince öğrenemeyip kısa zaman içerisinde unuturken görsel materyaller vasıtasıyla öğrendiklerini daha kolay anlamlandırmakta ve hatırlamaktadır(Yazıcı'dan aktaran Namal, 2011, s. 28).

Verilen bilgilerden yola çıkarak görsel malzemenin öğretimde kullanılma amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrencinin dikkatini çekmede
- Öğrenciye ipuçları vermede
- Öğrenciyi güdülemede

- Öğrenciye dönüt vermede
- Öğrenmede bilgi kaynağı olarak
- Öğrenciye soru sormada
- Öğrenmeyi somutlaştırarak anlamlı kılmada
- Öğrencinin bilgi organizasyonuna yardımcı olmada(Akpınar'dan aktaran Kıran, s.5)

Demirel ise görsel materyallerin öğrenmelerdeki rolü için şu bilgileri sıralamıştır:

- Öğrenen bireylerin dikkatini çekerek onları güdüler.
- Onların dikkatini canlı tutar.
- Kavramları somutlaştırır.
- Duygusal tepkiler vermelerini sağlar.
- Anlaşılması zor kavramları basitleştirir.
- Şekiller yoluyla bilginin düzenlenmesini ve alınmasını kolaylaştırır.
- Bir kavramla ilgili öğeler arasındaki ilişkileri örgüt ve akış şemaları yoluyla kolayca verebilir.
- Kaçırılması olası birtakım noktaları öğrencilerin anlamasını sağlar(Aktaran Altınok, 2011, s. 38).

Her iki bilgi kaynağının ilk maddeleri dikkat çekme ve somutluk kavramlarıyla ilgilidir. Görsel materyallerin öğrenmedeki en büyük işlevi öğrenmeyi başlatan dikkat algısı ve bilgilerin zihinde somutlaştırılması işidir. Somut ve kalıcı bir öğrenme sağlamada etkisi göz ardı edilemeyecek derecede büyük olan görsel materyaller atasözü öğretiminde de rahatlıkla kullanılabilmekte ve atasözünün öğrencinin belleğine tam olarak yerleşmesini ve gerektiğinde konuşmalarına ve yazılarına dâhil etmesini kolaylaştırmaktadır. Çoğunlukla mecaz anlam taşıyan atasözleri görsel materyallerin yardımı ile öğrencinin zihninde somutlaşıp anlaşılır bir hal alacaktır. Bulut'un(2013) Demiray'dan aktardığı bilgide herhangi bir atasözünün anlamını resimlerle somutlaştırmak olanağı bulunduğunu ve

bunun çocuklarda atasözlerine karşı ilgi uyandırdığını, onları daha iyi kavramalarına yardım ettiğini belirtmiştir(s. 572).

2. Metin Yoluyla Öğretme

Yazılı materyaller eğitim ortamında en sık kullanılan türüdür. Kolay ulaşılabilen, eğitim ortamına kolay taşınabilen, kullanımı kolay ve diğerlerine göre ekonomik olduğundan en yaygın kullanılan materyaller olmuşlardır(Bulut, 2008, s. 9). Bu materyalleri atasözü öğretiminde de kullanmak mümkündür.

Atasözleri her ne kadar bütün bir tümceden oluşuyorsa da yan anlamlarını kavrayabilmek, başka bir deyişle hangi amaçla kullanıldıklarını saptayabilmek için onların bir söylem ya da metin içinde geçiyor olmaları gerekmektedir(Sağlam, 2004, s. 33). Samuel Singer'in "Atasözleri ancak kullanıldıkları takdirde yaşarlar, derlemelerde ise ölüdürler." söz de bu görüşü desteklemektedir(Sağlam, 2001, s.46). Atasözleri çoğunlukla mecaz anlamlı yargılar olduğundan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çoğu zaman mecaz anlamlı bir atasözünü açıklamada, anlamlandırmada sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Ana dili Türkçe olan kişiler dahi atasözlerinin doğru yerde kullanımı konusunda ya da başkaları kullandığında onu anlamakta zorluk çekebilmektedirler. Bunun sebebi de gösterilenden başka bir de kastedilenin bulunuyor olmasıdır(Sağlam, 2004, s. 33). Atasözünün anlamını atasözleri sözlüğünden okumak, öğrencinin onu bir süreliğine bilmesine olanak sağlar ancak yine bir süre sonra öğrenci onu unutabilir. Kimi zaman da verilen mecazlı ifade ile açıklamayı bağdaştıramadığından o atasözünü hiç anlamayabilir. Bu nedenlerledir ki bir atasözünün hangi amaçla ve nerelerde kullanıldığını doğru anlayabilmek için o atasözü bir metin içinde kullanılmalıdır. Bu kullanım aynı zamanda atasözünün yaşadığının göstergesidir. (Albayrak, 2009, s. 30).

Hikâye her yaştan insan için önemlidir. Ancak çocuk için hikâye vazgeçilmez bir olgudur. Bu gerçekten hareketle çocuğun hikâye yolu ile eğitimini sağlamak, onlara istenilen davranışları kazandırmak için en kestirme yoldur(Aytaş, 2006, s. 272). Çocukların

yararlanabileceği en zengin türlerden biri olan hikâye, çocukların sınırlı hayat tecrübelerini zenginleştirir, gelişmekte olan değer yargılarının daha açıklık kazanmasına yardımcı olur(Gürel, Temizyürek ve Şahbaz, 2007, s. 107). Hikâyeler çocukların dil kullanımı açısından da gelişmelerini sağlar. Çocuğun kelime hazinesini zenginleştirir ve dilin gücünü tanıtır. Yeni kavramların kazanımında ve içinde yaşanılan toplumun kültürünü, sosyal değerlerini aktarmada da önemli bir araçtır(Akyol, 2011, s. 161). Çünkü her dil, kendine has bir kültürel yapı, bir dünya görüşü içerir. Dil öğretimi aslında beraberinde kültür aktarımını da gerçekleştirir(Bağcı, 2010, s. 92). Dil bilinci ve kültür aktarımı açılarından kullanılabilecek hikâyeler dilin en büyük zenginliklerinden ve kültürün ayrılmaz parçası olan atasözü öğretiminde de rahatlıkla kullanılabilmektedir. Atasözleri, iletmeyi amaçladıkları mesajları ve öğütleri küçük bir örnek hikâyecik ile zihninizde canlandırır ve esas düşünceyi anlamamızı sağlar. Hikâyeciklerle, örneklerle anlatımı somutlaştırmak belirgin şekilde anlatımın gücünü artırır, iletişim kolaylığı sağlar(Beğenmez, 2013, s. 33). Öğrencilerin seviyelerine uygun, sade, açık, anlaşılır biçimde yazılan veya okunan bir öykü ile anlaşılabilen atasözleri öğretilir. Öğrenci öyküdeki kurgu ile atasözünü zihninde somutlaştırabilir; ona, onu hatırlayabileceği bir anlam yükleyebilir. Bu nedenle düz bir şekilde atasözünün anlamını açıklamak yerine ilgi çekici bir öykü ile atasözlerini öğretmek öğrenme sürecini daha verimli kılar. Bunun yanında öğrencilerin okunan bir metnin ana fikriyle ilgili atasözü bulmaları ve bu bağlamda metni açıklamaları öğrencilerin dikkatini çeken bir uygulama olabilir. Bir atasözü ekseninde oluşturulmuş bir hikâyenin serim bölümü anlatılıp düğüm ve çözüm ya da sadece çözüm bölümünü atasözlerinden yararlanılarak öğrencilerden tamamlamaları istenebilir(Baş, 2002, s. 63-64). Ayrıca bir masalın sonunda veya bir hikâyenin ortasında ya da yaşanan bir olay karşısında söylenen atasözleri çocuğun hem dil hem kültür hem de sosyal gelişimini tamamlamasına yardımcı olacaktır. Anlatılan masal ve hikâyeler daha sonraki yıllarda çocuğun belleğinde yer eder ve benzer bir durumla karşılaştığında o konu ile ilgili atasözleri aklına gelir. Böylece atasözlerini kendisinden sonra gelen nesle kolayca aktarır(Nazlı, 2013, s. 10).

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde yapılacak çalışmaya katkı sağlayacağı düşünülen ve konu ile ilgili fikir veren çalışmalar tanıtılmıştır.

Atasözlerini Konu Alan Tez Çalışmaları

Oğul (2003), araştırmasında, atasözünün anlamını vererek düz anlatım yöntemiyle hikâye ve resimlerle desteklenen, açıklanan atasözü öğretimi yöntemi karşılaştırmıştır. Bilinmeyen atasözlerinin anlamlarının öğrenilmesi üzerinde durmuştur. Kontrol ve Deney Grubu olmak üzere iki grup belirlemiş, kontrol Grubu'na sadece atasözlerinin anlamları vermiştir. Deney Grubu'na ise; atasözlerini hikâyeler ve resimler yardımıyla öğretmiştir. Öğretilen her atasözü için hikâye yazılmış ve resim yapılmıştır. Seviye belirlemek için yapılan ilk testte gruplar arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Atasözlerinin anlamları verilmeden önce ve verildikten sonra testler uygulanmış, böylece atasözlerinin öğrenilip öğrenilmeme durumuna bakılmıştır. En son yapılan testte, Deney Grubu ile Kontrol Grubu arasında fark olduğu ($P < 0.00$) ortaya çıkmıştır. Bu çalışma sonunda hikâye ve resimlerle gerçekleştirilen öğretim yönteminin, geleneksel öğretim yönteminden daha iyi olduğu sonucu ortaya

çıkmiştir. Oğul(2003)'un yaptığı bu çalışma atasözü öğretiminde görsel ve metin kullanımının önemi vurgulanmış ve bu çalışmaya kaynak oluşturmuştur.

Kazıcı (2008), İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde deyim ve atasözlerinin öğretiminde dramatizasyon yönteminin etkililik düzeyini deneme modeli kullanarak incelemiştir. Bu araştırmaya 106 öğrenci katılmıştır. Araştırma Kahramanmaraş'ın merkezinde bulunan Kavlaklı Hasan Gökçe İlköğretim Okulu ve Ayşe Gümüşer İlköğretim Okulu'nda yapılmıştır. Ön test sonunda deney gruplarına dramatizasyon yöntemi, kontrol gruplarına ise öykü okuma tekniği uygulanmıştır. Ön test uygulandıktan sonra öğrenci seviyelerinin durumuna bakılmış, daha sonra 8 hafta boyunca asıl uygulama yapıldıktan sonra son test uygulanarak dramatizasyon yönteminin etkililiği karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada istatistiksel teknikler olarak, aritmetik ortalama, standart sapma, ve t testi kullanılmıştır. İstatistiksel analizler bilgisayar ortamında Excel 7.0 ve SPSS 15.00 programlarında yapılmıştır. Araştırma sonucunda deyimleri öğrenmede dramatizasyon yönteminin öykü okuma tekniğine göre daha etkili olduğu, atasözlerini öğrenmede ise dramatizasyon yönteminin öykü okuma tekniğine göre etkili olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu araştırma, atasözlerinin öğretiminde kullanılan farklı yöntemler (öykü-drama) ve etkililik düzeyleri hakkında araştırmacıya fikir vermektedir.

Önel (2008), ilköğretim 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinin atasözlerini algılama düzeyleri adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma ile ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin atasözlerini algılama düzeylerini ve atasözlerini algılamada öğrencilerin hangi noktalarda problem yaşadıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. İstanbul ilinde Gaziosmanpaşa ilçesinde seçilen üç okulda 6, 7 ve 8. sınıfın her birinden 50 öğrenci olmak üzere toplam 450 öğrenci çalışma kapsamı içinde yer almaktadır. Çalışma 2007-2008 Eğitim ve Öğretim yılının ikinci yarısında uygulanmıştır. Ayrıca İstanbul ilinde görev yapan 50 Türkçe öğretmenin de bu konuda görüşleri alınmıştır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin atasözlerini algılama düzeylerini ve en çok problem yaşadıkları noktaları tespit etmek için doküman incelemesi ve görüşme modeli kullanılmıştır. Bulgular betimleme yöntemi ile ortaya

konulmuştur. Öğrencilere ve öğretmenlere anketler uygulanmıştır. Uygulanan anketler sonucunda öğrencilerin çok sınırlı bir atasözü dağarcığına sahip olduğu görülmüştür. Öğrencilerin daha çok resimli, renkli, farklı şeklerden oluşan sorulara ilgi gösterdikleri ve cevaplamak için uğraştıkları gözlemlenmiştir. Bu sonuç yapılacak çalışmada kullanılacak olan görsel yoluyla atasözü öğretiminin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Tez çalışmasının sonunda sorular sınıf bazında değerlendirildiğinde en düşük başarının 6. Sınıflara ait olduğu görülmüştür. 6. sınıflarda soyut düşünceyi henüz geliştiremeyen öğrenciler olduğu için özellikle mecaz anlam konusunda sıkıntı yaşadıkları anlaşılmıştır. Araştırmanın 6. Sınıf öğrencileri ile yapılacak olması bu bakımdan önem arz etmektedir. Çünkü soyut düşüneyen 6. Sınıf öğrencilerine atasözleri görsellerle somutlaştırılarak öğretilecektir. Çakmakcı (2009), ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretiminde kavram geliştirme açısından atasözü ve deyimler konusunda çalışmıştır. Bu çalışmasında, Halk edebiyatı ürünlerinden atasözleri ve deyimlerin kavram öğretiminde nasıl kullanılacağını ve bu kullanımın ne gibi faydalar sağlayabileceğinin incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Fener İlköğretim Okulu 7-A sınıfındaki 42 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin ön bilgilerini belirlemek ve kavram geliştirme uygulamasından sonraki görüşlerini öğrenmek adına “Kavram Geliştirmede Atasözleri ve Deyimlerin Kullanılması Anketi” uygulanmıştır. Tez çalışmasının sonunda şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğrenciler görsellerle, tablolarla ve şekillerle birlikte oluşturulmuş materyaller ile düzenlenen etkinliklere karşı olumlu ve istekli bir yaklaşım içerisine girmektedirler. Atasözleri ve deyimlerin görünen anlamının ardında saklı olan ikinci anlamları mutlaka açıklanmalıdır. Atasözleri ve deyimler, yasadıkları toplumun belli başlı özelliklerini öğrencilere tanıttığı için, hayata kolaylıkla uyum sağlayan bireyler yetiştirme açısından önem taşımaktadırlar. Atasözleri ve deyimleri kavram geliştirme sürecine dâhil ederek, etkin bir biçimde kullanmak, bu öğelerin ritmik ve kafiye yapıları sayesinde kolay ve kalıcı öğrenmeyi sağlamanın yanı sıra; kültür aktarımına da vesile olacaktır. Bu sonuçlara bakıldığında araştırmanın amaç ve önemine ilişki belirtilen

ifadelerin desteklendiği gör÷lmektedir. Atasözlerinin kültür taşıyıcılığı rolünün olması, öğrencilerin atasözleri sayesinde kendi kültürlerini tanıması ve kendilerini ifade edebilmeleri üstelik görsellerle, tablolarla ve şekillerle oluşturulmuş materyaller ile düzenlenen etkinlikleri tercih etmeleri yapılacak araştırmanın önemi ve gerekliliğini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Duru (2009) ise atasözleri ve deyimlerin yabancılara öğretilmesinde yöntem ve teknikler adlı çalışmasında atasözü ve deyimlerin öğretiminde resim, hikâye, metin, açıklama, kısa film, drama gibi yöntemlerin etkililiğinden bahsetmiş, farklı uygulamaların atasözü ve deyimlerin öğrenilmesindekini önemini vurgulamıştır. Renkli resimli ve karikatürle hazırlanmış çalışmaların dikkat çekici, ilgi çekici olacağından öğretimdeki başarıyı artıracağını söylemiştir. Her ne kadar yabancılara öğretim söz konusu olsa da görsel ve metin kullanımının atasözü öğretiminde gerekli ve etkili olduğu sonucunu çıkarmak mümkündür.

Kayhan (2009), Hakkâri ili Yüksekova ilçesi merkezinde bulunan 75. Yıl Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ilköğretim 7. Sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin deyim, atasözü ve bilmece dağarcıklarının belirlenmesi ve bunların öğretilmesi konusunu araştırmış; deyim, atasözü ve bilmecelerin öğrenciler tarafından doğru kullanılıp kullanılmadığına ilişkin hazırlanan anket formu ile deyim, atasözü ve bilmece deyince ne anladıkları ve dağarcıklarında yer alan deyim, atasözü ve bilmecelerin belirlenmesi amaçlamıştır. Çalışmada örnekleme alınan ilköğretim 7. Sınıf öğrencilerinin deyim, atasözü ve bilmece dağarcıklarının belirlenmesi ve bunların öğretilmesini incelemek amacıyla altı (6) soruluk bir anket formu geliştirilmiş ve öğrencilerin kendilerine en uygun gelen cevabı yazmaları istenmiştir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin yazdıkları arasında en çok sayıda deyim, en az ise atasözü dağarcığına sahip oldukları gör÷lmüştür. Bu sonuç atasözü öğretimi üzerine çalışma yapılmasının gerekli olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Mürsel (2009), yaptığı çalışmada deyim ve atasözlerinin öğretiminde karikatürün etkisini araştırmıştır. Araştırmanın verileri 2006- 2007 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde

İhsan Doğramacı Vakfı Özel Bilkent İlköğretim Okulu'nun 4. sınıflarında okuyan öğrencilerinden elde edilmiştir. Veri toplamak için Başarı Testi kullanılmıştır. Araştırma, deneme modellerden son test kontrol gruplu modele göre desenlenmiştir. Düzeye göre seçilen metinler deney ve kontrol gruplarında işlenmiştir. Kontrol grubunda metinler ve belirlenen deyim ve atasözleri her zamanki gibi işlenmiştir. Deney grubunda aynı metinler işlenmiş ancak belirlenen deyim ve atasözleri karikatürle desteklenmiştir. Uygulama öncesinde her iki gruba da okuduğunu anlama ve sözcük bilgisini ölçmeyi amaçlayan standart bir ölçme aracı uygulanmış gruplar arasında okuduğunu anlama açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Uygulama sonrasında her iki gruba da okuduğunu anlama, deyim ve atasözlerinin anlamlarını kavrama ve yerli yerinde kullanma davranışlarını belirlemeyi amaçlayan bir ölçme aracı uygulanmıştır. Araştırmanın verileri SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Uygulama sonucunda deney grubu ile kontrol grubu başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark gözlenmiştir. Bu çalışmada da anlaşıldığı üzere atasözü öğretiminde farklı yöntemler kullanılması öğrenci başarısını büyük ölçüde artırmaktadır.

Akpınar (2010)'ın , “Deyim ve atasözlerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımı üzerine bir araştırma” adlı çalışması da dil ile kültür ilişkisinin önemini vurgulama açısından önemlidir. Çalışmada Türkçedeki deyimlerin ve atasözlerinin özellikleri tanıtılmış; kültür aktarımında, ana dili öğretiminde atasözü ve deyimlerin rolü irdelenmiştir.

Kan (2010), "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders kitabının Kültür Öğeleri Açısından İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezinde 7. sınıf Türkçe ders kitabının (MEB, 2008) kültür öğelerine ne ölçüde yer verdiği ve bunları nasıl aktardığını araştırmıştır. Dil ile ilgili kültür öğelerinden deyimler, mecazi ifadeler, atasözleri, özdeyişler, ağız özellikleri, ikilemeler ve yansımalar yer verildiğini ancak deyimler ve mecazi ifadeler ön planda iken yansımalar ve atasözlerinin az olduğunu tespit etmiştir.

Bulut (2011), "Atasözlerinin Değerler Eğitimiindeki Yeri" adlı çalışmasında Türkçe dersi öğretim programında üzerinde çokça durulan, Türkçe dersi için de bir o kadar önem arz eden değerlerin öğretilmesinde atasözlerinin etkililiğini araştırmıştır. Çalışmada atasözlerimiz ve bu atasözlerinin ilettiği değerler tespit edilmiştir. Bu sayede bireye kazandırılmak istenen değerler ve bunlara erişmede başvurulabilecek atasözleri belirlenmiştir. Bireylerin yabancı olmadığı, iç içe olduğu birer başvuru kaynağı olan atasözlerinin değerler eğitimi konusunda fayda sağlama durumu üzerinde durulmuştur. Bu çalışma Türkçe dersinde atasözlerinin öneminin vurgulanması açısından da önemlidir.

Çelik (2011), "6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında (MEB) Yer Alan İpek Yolu'nda Türkler Ünitesinde Atasözleri ve Deyimlerin Kullanılması" konusunu araştırmıştır. Araştırma, betimsel bir araştırmadır. Araştırmayla ilgili çeşitli kaynaklara başvurulmuştur. 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında (MEB) yer alan İpek Yolu'nda Türkler ünitesinin konuları ortaya çıkarılmış ve konulara uygun deyim ve atasözleri incelenmiştir. Araştırmanın birinci evrenini 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında (MEB) yer alan İpek Yolu'nda Türkler ünitesinin konuları oluşturmaktadır. İkinci evrenini ise, 12 bin deyim ve 7 bin atasözü oluşturmaktadır. Araştırmanın birinci evreninde 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında (MEB) yer alan 9 konu toplanmıştır. İkinci evreninde ise, 12 bin deyim ve 7 bin atasözü incelenmiştir. Araştırma ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı incelenmiştir. Kaynaklara ulaşmada çeşitli kütüphanelerden faydalanılmıştır. Ulaşılan kaynaklar teker teker incelenmiştir. Araştırmada Sosyal bilgiler dersinde kullanılan deyim ve atasözlerinin, öğrenciye hedeflenen davranışları kazandırmanın yanı sıra kültürel mirasın aktarılmasına da katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra Sosyal bilgiler dersinde kullanılan deyim ve atasözlerinin milli bilincin oluşmasına katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu sonuçlarla atasözlerinin kültür taşıyıcılığı ve dil bilinci kazandırmadaki önemi bir kez daha anlaşılmıştır.

İspir (2013), ilköğretim okulları için '100 Temel Eser' serisinde yer alan Türk yazarlara ait kitaplarda kullanılan deyim ve atasözlerini tespit etmek amacıyla bu çalışmayı

gerçekleştirmiştir. Kitapların kültür unsurlarımız olan atasözleri ve deyimleri aktarmadaki yerini de ortaya koymuştur. Araştırmada betimsel alan araştırması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığının tavsiye ettiği 100 Temel Eser örneklemini ise Türk yazarlara ait kitaplar oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda; Milli Eğitim Bakanlığının 19.08.2004 tarihinde 2005/70 sayılı genelgesiyle kamuoyuna sunulan ilköğretim okulları için '100 Temel Eser' serisinde yer alan Türk yazarlara ait kitapların tamamında deyim kullanılırken, bu kitapların 32'sinde atasözlerine yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu tez çalışması yapılacak araştırmada vurgulanan atasözü öğretiminin önemi ve gerekliliği konusunda araştırmacıya fikir verecektir.

Kalaça (2013), çalışmasında değerler ve bu değerleri ilettiği düşünülen atasözlerini tespit etmiştir. Atasözlerinin bireylere kazandırılmak istenen değerleri anlatmada ve açıklamada uygun kaynaklar olabileceği olgusu üzerinde durulmuştur. Kendi geleneğimizden yıllar içinde süzülerek gelmiş ve toplumsal kimliğimize uygun atasözlerinin değerler eğitiminde önemli bir rol üstlenebileceği düşünülmüştür. Araştırmada tasvirî araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada geçmişten bugüne gelen Türk atasözleri araştırılmıştır. Değerler ise millî, manevî, sosyal, siyasal, ekonomik, yerel, evrensel tüm çeşitleri kapsamaktadır. Çalışmanın sınırlandırılmasında atasözlerini tespit etmek için Atasözleri ve Deyimler sözlüklerinden 3 tanesi -Türk Atalar Sözü Hazinesi (İsmail Hilmi Soykut), Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü (Ömer Asım Aksoy), Türkiye Türkçesinde Atasözleri (Nurettin Albayrak) taranmıştır. Kültür mirasçımız olan atasözlerinin nesilde nesle aktarılırken değerlerimizi de gelecek kuşaklara öğretmesi, kültür ve dil bilinci kazandırmak açısından önemlidir. Bu çalışma, kültürel değerlere sahip çıkan ve bu değerlerle kendini, toplumu geliştiren bireyler yetiştirme amacına ulaşmada yol gösterici niteliktedir.

Şanlı (2013)'nın, "Yapım Eklerinin Öğretiminde Atasözlerinin Kullanılmasının Öğrenci Başarısı ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi" adlı araştırmasında atasözleri, öğretme dışında bir öğretim yöntemi olarak kullanılmıştır. Dil bilgisi konularından yapım eklerinin

öğretilmesinde atasözlerinden faydalanılan sınıfın son test başarı ortalaması atasözlerinin kullanılmadığı sınıfa göre yüksek çıkmıştır. Atasözleri sayesinde öğrenciler konuyu daha iyi anlamışlardır. Bu araştırma, atasözlerini bilmenin ve onu kullanmanın önemli olduğu konusunda yol gösterici olmuştur.

Büyükhellaç (2014)'ın " Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığının İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezi ders kitaplarında söz varlığımızdan biri olan atasözlerinin ne ölçüde kullanıldığını görmek için incelenmiştir. Büyükhellaç yaptığı analizde 5, 6, 7 ve 8. Sınıf ders kitaplarında toplam on iki adet atasözü tespit etmiş, 2012-2013 eğitim öğretim yılında kullanılan ders kitaplarının atasözü bakımından fakir olduğunu dile getirmiştir.

Atagül (2016), yabancı dil olarak Türkçe atasözü ve deyim öğretiminde film ve hikâye tekniklerini etkililik düzeyleri açısından karşılaştırmıştır. Her ne kadar yabancı dil öğretimini konu alsa da hikâye yoluyla atasözü öğretiminin ne derece etkili olduğu konusunda fikir vermesi açısından bu tez incelenmiştir. Bu doktora tezinde film ve hikâye tekniklerinin etkililiği önce ayrı ayrı ele alınmış daha sonra birlikte bir değerlendirme yapılmıştır. Araştırmanın bir bölümünde hikâye tekniği kullanılan ve kullanılmayan grup karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda hikâye yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun başarı ortalamaları teknik kullanılmayan gruba göre fazla çıkmıştır. Bu da hikâye yönteminin atasözü öğretiminde etkili olduğunu göstermektedir.

Doğan(2016), Bu araştırmasında ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin sözlü kültür ürünlerinden atasözü, deyim, bilmece, tekerleme ve mâniye yönelik farkındalıklarını ve bu ürünleri kullanım durumlarını tespit etmek amaçlamıştır. Bu araştırma ile öğrencilerin sözlü kültür ürünlerine yönelik farkındalıkları çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma betimsel tarama modeli ile yürütülmüştür. Nicel araştırma yaklaşımıyla yürütülen araştırmada anket yoluyla veriler çalışma grubundan elde edilmiştir. Araştırmanın uygulaması, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Adıyaman il merkezinde bulunan yedi ortaokulda öğrenim gören 879

öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırmaya ilişkin hazırlanmış olan anket formundaki sorularla ortaokul öğrencilerinin sözlü kültür ürünlerinden atasözü, deyim, bilmece, tekerleme ve maniye yönelik farkındalıkları ve bu ürünleri kullanım durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda en fazla farkındalığın deyimlerde sağlandığı, mâni türüne yönelik farkındalığın ise çok az olduğu tespit edilmiştir. Bu tez çalışması, ilköğretim ikinci kademe 6. Sınıf öğrencilerinin atasözlerini anlama ve günlük hayatta kullanmaları konusunda yapılan araştırmaya destek olacak niteliktedir.

İnan (2016), çalışmasında deyim atasözü ve özdeyişlerin Türkçe eğitiminde nasıl bir yerde olduğu sorusundan hareket ederek 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde deyim, atasözü ve özdeyişler incelemiştir. Yapılan çalışmada atasözü, deyim ve özdeyişlerle ilgili sayısal değerlere ulaşılmış; bu değerlerden hareketle sınıf seviyeleri arası değerlendirilmeler yapılmıştır. Metinlerde tespit edilen özlü sözler çeşitli kategorilere ayrılarak sınıflandırmaları yapılmış ve bunun Türkçe öğretim programıyla olan ilişkisine değinilmiş ve bu ilişki açıklanmaya çalışılmıştır. Bu araştırma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Çalışmanın evrenini, 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitapları, örneklemini ise Milli Eğitim Bakanlığına ait 5, 6, 7 ve Ada yayınlarına ait 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma metinleri oluşturmaktadır. Bu çalışmanın veri çözümleme aşamasında betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda kullanım sıklığı sırasına göre; 121 deyim, 2 atasözü, 12 özdeyişe toplamda 135 özlü söz örneğine rastlanmıştır. En çok sonuca deyim örneğinde en az sonuca ise atasözü örneğinde rastlanmıştır. Bu tez çalışması, yapılacak araştırma için incelenecek olan Başak Yayınları Türkçe ders ve çalışma kitabında aranacak atasözleri ile ilgili fikir verecektir.

Aldık (2018), ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki atasözleri ve deyimlerin öğrencilerin dil kullanım becerileri üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Bunun yanında Türkçe ders kitaplarında atasözü ve deyim sıklığı ve bunları öğrencilerin ne sıklıkla kullandığı da belirlemiştir. Milli kültürün korunması ve ana dili yeterliliğine sahip olunması açısından atasözü ve deyimlerin kullanılması gerektiği bu tez çalışmasında ayrıca vurgulanmıştır.

Ders kitaplarında atasözü kullanımının yeterli olmadığı ve atasözlerinin belli metinlerde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin atasözü ve deyimlere ilişkin görüşlerinde ise tezde verilen anket örneklerinden öğrencilerin atasözleri ve deyimleri tam olarak bilmedikleri kalıplaşmış ifadeler olmalarına rağmen kelimeleri ve kelimelerin yerlerini değiştirdikleri görülmüştür. Bu tez çalışması ile atasözü öğretimde karşılaşılan güçlükler ve çözüm yolları başlığında ele alınan konular birbiriyle örtüşmektedir. Öğrencilerin atasözlerini tanımadığı, kullanamadığı görülmektedir. Hâlihazırda yapılan araştırma, bu tez çalışmasında ortaya konan öğrencilerin atasözlerini tanınamaları ve kullanmamaları sorununun çözüm olacak niteliktedir. Ayrıca bu çalışmada Türkçe öğretmenlerinin görüşleri de ele alınmış, öğretmenlerin büyük çoğunluğu atasözleri ve deyimlerin farklı yöntemlerle öğretilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu görüşler de tezimizin çıkış noktası olan farklı yöntemlerle atasözü öğretimini desteklemektedir.

Görsel Materyal Kullanımına İlişkin Tez Çalışmaları

Sönmez (2006), "İlköğretim Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Karadeniz Bölgesi Konusunun Görsel Araç-Gereçlerle Öğretiminin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisinin Değerlendirilmesi (Tokat Örneği)" isimli yüksek lisans çalışmasında görsel araç-gereç kullanımı ile geleneksel öğretim yöntemi karşılaştırılarak bunun öğrencilerin başarılarına etkisi incelenmiştir. Araştırmada, ön test-son test kontrol gruplu desen uygulanmıştır. Görsel araç-gereç kullanılarak öğrenim gören deney grubu öğrencileri "Karadeniz Bölgesi" konusunu öğrenmede geleneksel öğretim yöntemiyle öğrenim gören kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı olmuşlardır. Elde edilen bulgular doğrultusunda; Sosyal Bilgiler dersinde görsel araç gereç kullanmanın başarıyı artırması bakımından geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili bir yöntem olduğu belirlenmiştir.

Arslan (2008), "İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı ve Hatırd Tutma

Düzeyleri Üzerindeki Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde görsel ve işitsel materyal kullanılan deney grubunun sonuçlarında kontrol grubuna göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Görsel ve işitsel materyal ile öğrenilenler somutlaşmış ve daha akılcı ve anlamlı bir öğrenme sağlanmıştır. Bu tez, yapılan araştırmaya -hangi ders ve konuda olursa olsun- görsel materyal kullanımının öğrenci başarısında olumlu sonuçlar verdiğini ortaya koyması bakımından yardımcı olmuştur.

Balun (2008), "İlköğretim I. Kademedeki Uygulanan Görsel Okuma ve Görsel Sunu Öğrenme Alanının Türkçe Öğretiminde Kazanımlara Ulaşmadaki Etkililiği" konulu araştırmasında bu konunun öğretmen görüşlerine dayalı olarak saptamayı ve elde edilen bulgulara dayalı olarak çeşitli önerilerde bulunmayı amaçlamıştır. Araştırma sonunda Öğretmenlerin, görsel etkinliklerin öğrencilerin diğer duyularının kullanımını kısıtlamadığı görüşünü benimsemiş, görsel okumanın şekil ve grafikler yoluyla bilginin kavranmasını kolaylaştırdığını, öğrencilere yaratıcı düşünme becerileri kazandırdığını, kendilerini daha etkili ifade etmelerini sağladığını ve öğrencilerin girişimcilik ve iletişim becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlara bakarak atasözü öğretiminde de görsel materyal kullanmanın etkili sonuçlar vereceği düşünülmektedir.

Kuru (2008), " İlköğretim beşinci sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi" konulu yüksek lisans tezinde öğretmenlerin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerileri ile ilgili görüşlerini tespit etmek amacı ile tarama modelinde betimsel bir çalışma yapmış, bu çalışmada nitel ve nicel veri toplama tekniklerini kullanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin çoğunluğu öğrencilerin görsel okuma ve görsel sunu becerilerini kazanmaktan zevk aldığını, bu becerilerin Türkçe dersine olan ilgiyi artırdığını, bilgilerin kalıcılığını sağladığını ve öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesine katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin tamamına yakını görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin, öğrencilerin

kendine olan güvenini artırdığını, ifade becerilerini geliştirdiğini, çevrede görülen görselleri sorgulama, eleştirme ve yorumlama becerisi kazandırdığını düşünmektedir.

Bu tez çalışması gösteriyor ki Türkçe derslerinde görsellik kavramı öğrencilerin akademik başarıları ve kişisel gelişimleri açısından son derece önemlidir. Öğrencilere görsel okuma - görsel sunu becerileri kazandırmak ve bunu atasözü öğretiminde kullanmak hem bu becerilerin gelişmesini sağlayacak hem de atasözü öğretimini daha kolay ve etkili yapacaktır.

Dinçay (2008), "Yapım ve Çekim Ekleri Arasındaki Farkın Öğretiminde Görsel Öğelerin Etkisi" adı altında hazırladığı yüksek lisans tezinde görsel kartların soyut kavramların öğretilmesinde etkili olduğunu kanıtlamıştır. Araştırma orta öğretim dokuzuncu sınıf öğrencilerinin Dil ve Anlatım dersi konusu olan yapım ve çekim eklerinin arasındaki farkı öğrenmesinde geleneksel yöntem ile bu yöntemin yanında görsel öğelerin kullanımının etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Yapılan araştırma deneme modelidir. Çünkü bu çalışmada yapım ve çekim eklerinin arasındaki farkın öğretiminde görsel öğelerin etkisi sorgulanmıştır. Bu modelin türü olan "ön test-son test kontrol gruplu model" esas alınmıştır. Yapım ve çekim ekleri arasındaki farklar kontrol grubuna geleneksel yöntem ile deney grubuna ise resimleme (görsel öğeler) yardımı ile anlatılmıştır. Yapılan son testte çıkan sonuca göre her ne şekilde olursa olsun yapım ve çekim eklerinin arasındaki farkın öğretiminde görsel öğelerin kullanımı öğrencilerin başarı düzeyini olumlu yönde etkilemediği görülmüştür.

Bu tez çalışması soyut bir kavram olan atasözlerinin öğretilmesinde doğru yöntemi seçme açısından eğitimcilere yardımcı olabilir.

Altınok (2011), "Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerine Şiir Okuma Zevki Kazandırılmasında Görsel-İşitsel Materyal Kullanımının Rolü(Mamak İlçesi Örneği)" adlı yüksek lisans tezinde deneme modeli "Ön Test-Son Test Kontrol Gruplu Model" olarak kullanılmıştır. Deneyel kısım, 2010-2011 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında Ankara ili Mamak ilçesi Gülveren Lisesinin iki adet 9. sınıf şubesinin öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. 9-D

sınıfından 40 öğrenci deney, 9-F sınıfından 39 öğrenci kontrol grubunu oluşturmuştur. Uygulama süresince deney grubuna araştırmacı tarafından hazırlanan görsel işitsel materyaller kullanılarak, kontrol grubuna ise bu materyaller kullanılmadan öğretim yapılmıştır. Uygulama öncesi ve sonrası her iki gruba da ön test-son test olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Şiire Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularından hareketle, görsel işitsel materyal kullanımının öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Namal (2011), "İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan 'Ülkemizde Nüfus' Ünitesinin Öğretiminde Görsel Materyallerden Yaralanmanın Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi" adlı yüksek lisans tezini 2010/2011 eğitim-öğretim yılı Şanlıurfa ili Hilvan ilçesi Ülkü İlköğretim Okulu'ndan kırk öğrencinin katılımı ile gerçekleştirmiş; araştırma sonucunda görsel materyallerinin öğrenci başarısında etkisinin büyük olduğu görülmüştür.

Özdemir (2014) " Ortaöğretim Tarih Derslerinde Kullanılan Görsel Materyallerin Öğrenci Akademik Başarı ve Tutumuna Etkisi" konulu doktora tezinde, ortaöğretim tarih derslerinde görsel materyal kullanılmasına bağlı olarak öğrencilerin akademik başarılarının ve derse karşı olan tutum ve ilgilerinin artmasına değinmiştir. Nicel araştırma yöntemli olan bu çalışmada deney ve kontrol gruplu deneme deseni uygulanmıştır. Deney grubunda ilgili konular tarihsel dokümanlar kullanılarak öğrenci merkezli yaklaşımla işlenirken, kontrol grubunda ise konular deney grubunda gösterilen materyallerin düz anlatımı yapılarak işlenmiştir. Uygulama süresince de deney grubuna görsel materyallerden oluşan dokümanlar kullanılarak ders işlenmiştir. Uygulama süreci sonunda ise deney ve kontrol grubuna işlenen konuyla ilgili akademik başarı testi ve tarih testi tutum anketi uygulanmıştır. Uygulama sonunda nicel bulgular, SPSS 21.0 veri analiz programıyla değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Nicel bulgular sonucunda; görsel materyal kullanarak ve görsel materyal kullanılmadan yapılan dersin ardından uygulanan akademik başarı testi sonuçlarına göre hem taşra hem merkezdeki deney grubu öğrencilerinin akademik başarı seviyesinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Görsel materyallerle hazırlanan etkinlikler

sayesinde öğrencilerin derse karşı ilgileri artmış, dersler daha zevkli ve eğlenceli bir hal aldığı da belirtilmiştir. . Bu da, görsellerin, bir konunun öğretilmesinde kullanılabilecek etkili bir araç olduğunu göstermektedir.

Yegen (2014), "Ortaokul Öğrencilerinin Konuşma Becerilerinin Geliştirilmesinde Görsellerin Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinde Türkçe dersi öğretim programında belirlenen konuşma becerisi kazanımlarının görseller kullanılarak geliştirilmesi amaçlanmıştır. Görsellerin konuşma becerisi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla araştırma; nicel yöntemde ön-test son-test kontrol gruplu yarı deneysel model, nitel araştırma yönteminde ise eylem araştırması olarak desenlenmiştir. Nicel ve nitel veri toplama teknikleri beraber kullanılmıştır. Nicel veriler için araştırmacı tarafından konuşma becerisi kazanımları dikkate alınarak geliştirilen “Konuşma Becerisi Değerlendirme Formu”, nitel veriler için de içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma bir devlet okulunun iki altıncı sınıf şubesinde 2013- 2014 eğitim- öğretim yılının birinci döneminde, oranlı tesadüfi (random) örnekleme yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda görsel kullanılan grubun konuşma becerisine ilişkin verilerin diğer gruba oranla daha yüksek çıktığı görüşmüştür. Deney grubu öğrencileri görsellerden hareketle düşüncelerini ifade edebilmiş, bu bağlamda görsellerden yola çıkarak konuyla ilgili inceleme ve değerlendirme yapabilmıştır. Deney ve kontrol grupları deyim ve atasözü kullanma özelliklerine göre de değerlendirilmişlerdir. Deney grubu %50 oranında deyim kullanırken, kontrol grubu ise %8.1 oranında deyim kullanmıştır. Benzer oranlar gruplar açısından atasözü kullanımı için de gerçekleşmiştir. Yegen, araştırmasının sonunda görsellerin deyim ve atasözü öğretiminde de kullanılabileceğini vurgulamıştır. Bu sonuçlar Türkçe derslerinde atasözü öğretiminde görsel materyal kullanımının önemli olduğunu göstermektedir.

Ünlüoğlu (2015), "Görsel Destekli Yazma Etkinliklerinin Öğrencilerin Yazma Başarılarına Ve Yazmaya Yönelik Görüşlerine Etkisi" konulu yüksek lisans tezinde elde edilen bulgular analiz edildiğinde yazının içerik, dil ve anlatım ile planlama boyutlarında deney grubu

lehine anlamlı bir farklılık elde edildiği, öğrencilerin görsel destekli yazma etkinlikleri sonucunda yazılı anlatım değerlendirme ölçeği doğrultusunda almış oldukları puanlar arasında anlamlı bir fark bulunduğu görölmüşür. Kendini yazılı olarak ifade etme açısından görsel materyallerin etkili olduğunun anlaşıldığı çalışmada yazma becerisinin geliştirilmesinde kullanılabilen atasözlerinin öğretiminde de görsellerin kullanılabileceği sonucuna varılabilmektedir.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Yöntem, en genel anlamda problemi çözmek için izlenen düzenli yoldur. Araştırma yöntemi, problem çözümü için gerekli verilerin toplanması, analizi ve yorumlanması işlemlerini içerir(Karasar, 2005, s. 33). Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ele alınmıştır.

Bu çalışmada atasözü öğretiminde metin ve görsel kullanımının farkını belirlemek ve bunun öğrenci başarısına etkisini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bundan önceki bölümler çalışmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları, ilgili çalışmalar ve kavramsal çerçeve hakkında bilgi içermektedir. Bu bölümde de araştırmanın modeli, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bilimsel bilgi elde etme süreci olarak tanımlanabilen bilimsel araştırma ya da kısaca araştırma, birbirini izleyen ve etkileyen adım ya da etkinliklerden oluşan sistematik bir süreçtir(Büyüköztürk, 2010, s. 1). Tezde ortaya koyulan problem ve alt problemlerin çözümlenmesi ve araştırmayla ilgili doğru sonuçlara ulaşılması araştırma modelinin doğru seçilmesine bağlıdır. Araştırma modeli genel anlamda araştırma amacına uygun ve ekonomik bir süreçle, verilerin toplanması ve analizi için gerekli koşulların

düzenlenmesidir(Karasar, 2005, s. 34). Bilimsel araştırma ile araştırmacı bilinmeyi ortaya çıkarma, tanımlama ve birtakım sonuçlara ulaşma çabası içindedir. Bunun için araştırmaya yön veren soru veya soruları cevaplayabilecek bilgileri toplar, bu bilgileri yorumlar ve sonuçlara ulaşır(Yıldırım, 1999, s. 7).

Bu araştırmada nitel ve nicel araştırma modelleri birlikte kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir(Yıldırım, 1999, s.10).

Başka bir deyişle nitel araştırmayı insanın, kendi sırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisi olarak tanımlamak da mümkündür(Özdemir, 2010, s. 326).

Çalışmada belirlenen gruplarının akademik başarı bakımından birbirine yakın düzeyde olması için derse giren öğretmenlerle bu konuda bilgi almaya yönelik sohbetler yapılmıştır.

Bu sohbetler görüşme yöntemi türlerinden olan yapılandırılmamış görüşme yöntemini çağrıştırmaktadır. Yapılandırılmamış görüşme yönteminde önceden belirlenmiş herhangi

bir soru ve doğal olarak yanıtlara ilişkin bir beklenti yoktur. Bu durumda araştırmacı, görüşülen kişilerle belirli konuları keşfetmeye çalışır(Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 120). Bu

görüşmeler araştırmada öğrenci seviyesine bağlı uç değerlerin çıkıp çıkmayacağını önceden bilmek adına yapılmış olup görüşme sonunda sınıflardaki öğrenci seviyelerin

birbirine yakın olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Buna bağlı olarak da herhangi bir seçim yapılmaksızın sınıflar rastgele seçilmiştir. Nitel araştırma yöntemleri içinde kullanılan bir

diğer yöntem de doküman incelemesidir. Doküman incelemesi diğer bir adıyla belge incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı

materyallerin analizini kapsar(Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 157). Başka bir deyişle araştırmacının araştırma konusu ile ilgili olduğunu düşündüğü kimi belgeleri, örneğin

günlük, anı defteri, mektuplar, alan notları vs. analiz etme sürecidir(Hodder'dan aktaran Özdemir, 2010, s. 328). Bu yöntem ile atasözlerinin önemi ve öğretimi üzerine bu

çalışmaya fayda sağlayabilecek başka çalışmalar (tezler, makaleler, kitaplar) incelenmiştir. Bu araştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler, içerik analizi yöntemi ile bir araya getirilmiş; gerek doğrudan gerekse de dolaylı olarak yapılan alıntılarla özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Bu işlem aynı zamanda yapılacak bir araştırmanın ilk basamağını oluşturur. Konuyla ilgili kaynaklar belirlenir, taranır, özetlenir. Konula ilgili bilgiler not alınır ve doğrudan ya da dolaylı olarak aktarılır. Böylece araştırmanın dayandığı teorik temeller açıklanmış olur(Şişman, 2010, s. 284).

Nicel araştırma, belirli bir örneklem grubundan sağlanan veriler üzerinden çalışır. Elde ettiği verileri analiz edip sayısallaştırarak evrene geneller. Verilerin analiz edilmesinde istatistik tekniklerinden yararlanır(Şişman, 2010, s. 283). Bu çalışmada da belirli bir çalışma grubu üzerinden belli bir konu hakkında araştırma yapılmış, veriler toplanmış ve bunlar istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Nicel araştırma yöntemlerinden ise deneme modeli kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisini belirlemeye yönelik bir araştırma deseni olduğundan deneysel desen tercih edilmiştir(Büyüköztürk, 2007, s. 3). Burada araştırmacı tarafından oluşturulan problemin sınanması söz konusudur. Araştırmacı belirlediği problemlere ilişkin karşılaştırılabilir işlemler uygular ve onların etkilerini inceler(Doğan, t.y., s. 46). Başka bir deyişle deneme, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni etkilemesi, kontrollü koşullarda sistemli değişiklikler yapılması ve sonuçlarının izlenmesi ile olur. Bağımsız değişkendeki sistemli değişmelerin bağımlı değişkeni nasıl etkilediği görülmeye çalışılır(Öztürk, Çolak, Biber ve Gözüm, t.y., s. 31). Deneysel çalışmalarda araştırma desenleri incelendiğinde, kontrol grubunun bulunup bulunmaması, ön test - son test uygulamalarının olup olmaması, grupların random olarak eşitlenmiş bir şekilde oluşturulup oluşturulmaması, araştırmaya dâhil edilen grup sayısı gibi özelliklerin dikkate alınarak yapılandırıldığı görülmektedir(Karasar, 2016; Fraenkel, Wallen ve Hyun 2011). Yapılan bu çalışmada da araştırma deseni bu özellikler dikkate alınarak açıklanmıştır.

Araştırma kapsamında oluşturulan deneysel desende;

3 farklı okulda, 6 farklı grupta, 2 farklı yöntemin etkililiği ayrı ayrı incelenmiştir. Her okulda, iki grup belirlenerek bir gruba görsel kullanılarak atasözü öğretimi diğer gruba ise metin yoluyla atasözü öğretimi yapılmıştır. Araştırmada kontrol grubu ise kullanılmamıştır.

Ön-test ve son-test kullanılmıştır. Araştırma kapsamında tüm gruplara “Atasözleri Testi” hem atasözü öğretimi öncesi hem de sonrasında uygulanmıştır.

Araştırmada çalışma grupları belirlenirken, 3 farklı okuldaki 6. sınıflardan random (seçkisiz) bir biçimde iki sınıf seçilmiştir. Seçilen sınıfların hangisinde görsel kullanılarak hangisinde metin yoluyla öğretim yapılacağı yine seçkisiz olarak belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında 6 farklı grupta uygulamalar yapılmıştır.

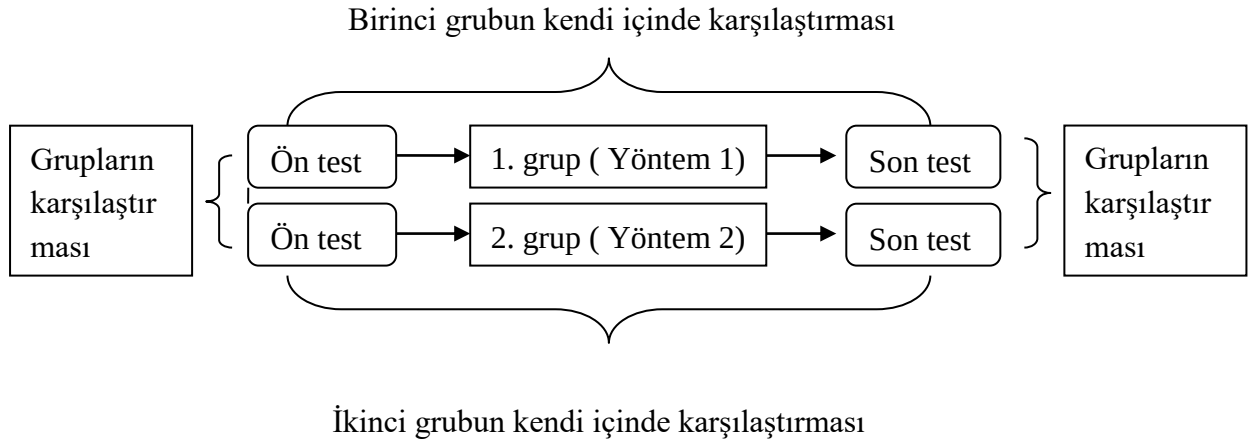
Araştırma desenine ilişkin bilgiler, görselleştirmek amacıyla Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Deney Düzenegi

Grup	Ön-Test	Görsel Kullanılarak	Metin Yoluyla	Son Test
1. Okul Deney Grubu 1	X	X		X
Deney Grubu 2	X		X	X
2. Okul Deney Grubu 3	X	X		X
Deney Grubu 4	X		X	X
3. Okul Deney Grubu 5	X	X		X
Deney Grubu 6	X		X	X

Deneme modeli ile yapılan her araştırmada mutlaka bir karşılaştırma vardır. Bu, belli bir şeyin kendi içindeki değişimleri ya da "şey"ler arası ayrımların karşılaştırılması şeklinde olabilir(Karasar, 2005, s. 88). Bu çalışmada iki yöntemin aynı konunun öğretimi için etkililiği karşılaştırılmıştır. Araştırma deseni aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Şekil 2. Araştırma deseninin yol haritası

Çalışma Grubu

Araştırma kapsamında 3 farklı okul ve 6 farklı grupta uygulamalar yapılmıştır. Çalışma grubunu Çorum'un Bayat ilçesindeki 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu, farklı amaçlarla yapay olarak oluşturulmuş kendi içinde belirli özellikler açısından benzerlik gösteren değişik grupların olması durumunda kullanılan bir örnekleme yöntemidir(Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 105). Her bir okuldan iki adet 6. sınıf şubesi rast gele (random) şekilde seçilmiş ve hangi sınıfta görsel kullanılarak veya metin yoluyla öğretim yapılacağına seçkisiz olarak karar verilmiştir. Her okulda öğrenciler şubelere seçkisiz dağıtılmış, seviye sınıfları oluşturulmamış olduğundan deneklerin yansız atama ile seçildiği söylenebilir.

Farklı okullardan grupların seçilmesindeki amaç söz konusu araştırmanın çalışma grubunun evreni temsil etme gücünü yani dış geçerliğini artırmaktır.

Çalışma gruplarında yer alan öğrenci sayılarına ve cinsiyetlerine ilişkin bilgiler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Çalışma Grupları

Çalışma Grupları		Cinsiyet		
		Kız	Erkek	Toplam
1. Okul	Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan Deney Grubu	11	19	30
	Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Grubu	11	22	33
2. Okul	Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan Deney Grubu	10	12	22
	Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Grubu	12	11	23
3. Okul	Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan Deney Grubu	12	9	21
	Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Grubu	11	8	19
Toplam		67	81	148

Tablo 4 incelendiğinde, 1. okuldan araştırmaya katılan görsel kullanılarak öğretim yapılan deney grubunda 11'i kız, 19'u erkek olmak üzere toplam 30 öğrenci olduğu, metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunda ise 11'i kız 22'si erkek olmak üzere toplam 33 öğrenci olduğu görülmektedir. 2. okuldan araştırmaya katılan görsel kullanılarak öğretim yapılan deney grubunda 10'u kız, 12'si erkek olmak üzere 22 öğrenci olduğu, metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunda ise 12'si kız 11'i erkek olmak üzere toplam 23 öğrenci olduğu görülmektedir. 3. okuldan araştırmaya katılan görsel kullanılarak öğretim yapılan deney grubunda 12'si kız, 9'u erkek olmak üzere toplam 21 öğrenci olduğu, metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunda ise 11'i kız, 8'i erkek olmak üzere toplam 19 öğrenci olduğu görülmektedir. Toplamda araştırmaya 67'si kız 81'i erkek, 148 öğrenci katılmıştır.

Görsel kullanılarak öğretim yapılan deney gruplarına 5 hafta boyunca ön yüzünde ilgili görsel, arka yüzünde açıklama olan atasözü kartları ile atasözü öğretimi yapılmıştır. Öğrenciler görseli inceleyerek atasözünü tahmin etmeye çalışmış, atasözünü bulan öğrencilerden anlamını söylemesi istenmiş sonunda da araştırmacı atasözü ile ilgili açıklamalarda bulunmuştur. Ayrıca verilen görselden yola çıkarak öğrencilerden belirtilen atasözü için kendi görsel kartlarını yapmaları da istenmiştir. Bu, öğrencilerin dersten daha

çok zevk almalarını ve yaratıcılıklarını geliştirmelerini sağlamıştır. Bunların yanında görsel içeren atasözü kartları kullanılarak sınıf içinde eğlenceli yarışmalar düzenlenmiş, öğrencilerin görsel algı ve görsel okuryazarlık düzeyleri artırılmaya çalışılmıştır. Bir başka derste de öğrenciler gruplara ayrılmış, gruplardan seçilen kişiler kendi gruplarına görselde verilen atasözünü buldurmaya çalışmıştır. Bu, sessiz sinema ve tabu oyunlarına benzer şekilde gerçekleştirilmiştir. Uygulama sırasında iki farklı yayınevine ait resimli atasözü kartları kullanılmış, her ikisi de öğrenciler tarafından anlaşılmış ve beğenilmiştir. Pötikare Yayınları'ndan çıkan atasözü kartları daha canlı renklere sahip olduğu için öğrencilerin biraz daha fazla dikkatini çekmiştir.

Aynı çalışmada metin yoluyla öğretim yapılan deney gruplarına ana fikirleri atasözü olan hikâyeler okunmuş, hikâyenin sonunda hangi atasözünün anlatılmaya çalışıldığı sorulmuş, alınan cevaplardan sonra yine araştırmacı tarafından gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak deney öncesi ve sonrasında uygulanmak üzere ön test ve son test kullanılmıştır. Deney sırasında kullanılmak üzere belirlenen materyaller ise RedHouse ve Pötikare Yayınlarının çıkardığı atasözü kartları ile Emin Özdemir tarafından hazırlanan Yalnızlığı Seven Kırlangıç ve Süleyman Bulut tarafından hazırlanan 101 Atasözü 101 Öykü adlı kitaplardır. Bu kitaplar öğrenci seviyesine dikkat edilerek belirlenmiştir. Bunların dışında araştırmacı tarafından öğrenci seviyesine ve Milli Eğitim Temel Kanununa uygun öyküler hazırlanmıştır. Uygulama sırasında atasözleri ile ilgili yapılacak açıklamalar için başta Ömer Asım Aksoy'un Atasözleri Sözlüğü olmak üzere bu alanda yer edinmiş önemli yazarların eserleri temel alınmıştır.

İlköğretim ikinci kademe 6. Sınıf öğrencilerine Türkçe dersinde atasözlerini görsel ve metin kullanarak öğretme yöntemlerinin farkı ve etkiliğini belirlemek için çalışma öncesinde tüm öğrencilere ön test uygulanmıştır. Bu uygulama, öğrencilerin konuya ne derece hâkim oldukları, atasözlerini ne kadar tanıdıklarını ve araştırma sonunda ne kadar

ilerleme kaydedildiğini belirleme açısından önemlidir. Beş hafta boyunca birinci grubuna görsel içeren atasözü kartları gösterilmiş, ikinci gruba ise ana fikri atasözü olan hikâyeler okunmuştur. Bu beş haftalık deney sonunda kullanılan yöntemlerin etkililiğinin belirlenmesi adına bir son test uygulanmıştır. Uygulamanın başında ve sonunda kullanılacak test; çoktan seçmeli, eşleştirmeli ve boşluk doldurmalı sorulardan oluşmaktadır. Öğrencilerin ön test son test başarı puanlarının karşılaştırılması, kullanılan yöntemlerden hangisinin daha etkili olduğu konusunda araştırmacıya bilgi vermiştir. Ek olarak kullanılan yöntemler de kendi içinde değerlendirilmiş ve etkililiği araştırılmıştır.

Ayrıca Türkçe derslerinde atasözü öğretiminin ders kitaplarına ne derece aktarıldığını belirlemek için 6. Sınıf Başak Yayınları Türkçe ders ve çalışma kitabı incelenmiştir. Çalışma kitabında atasözlerinin öğretimine yönelik ne gibi etkinliklerin olduğuna ne tarz bir yöntemle öğretildiğine bakılmıştır.

Uygulamaların gerçekleştirilmesi ve araştırmada gerekli verilerinin toplanması için Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesine uygun olarak Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü aracılığıyla Çorum İl Milli Eğitim Müdürlüğünden ve Bayat İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınmıştır. Alınan izinle birlikte araştırmacı tarafından beş hafta boyunca haftada bir saat uygulama gerçekleştirilmiş, uygulama tarihleri önceden araştırmacı tarafından belirlenmiş, eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde çalışma sürdürülmüştür. İç geçerliliğin olumsuz yönde etkilenmemesi adına tüm gruplara aynı test aynı kişi tarafından uygulanmış, uygulama her grubun kendi sınıfında gerçekleştirilmiştir. Aşağıda yapılan uygulamanın ve uygulama başında ve sonunda gerçekleştirilen başarı testinin takvimi verilmiştir.

Tablo 5

Uygulama Takvimi

Uygulama Takvimi	Ön Test	Uygulama Süreci	Son Test
	19-23 Şubat	05 Mart-05 Nisan	09-12 Nisan

Uygulama sırasında öğrencilere verilen atasözleri sırası şu şekildedir:

Tablo 6

Uygulama yapılan atasözlerinin sıralaması

Atasözleri	
1. Hafta	Balık baştan kokar./ Ak akçe kara gün içindir. / İki karpuz bir koltuğa sığmaz.
2. Hafta	Gülü seven dikenine katlanır. / Üzüm üzüme baka baka kararır. Damlaya damlaya göl olur.
3. Hafta	Ağaç yaşken eğilir. / Denize düşen yılana sarılır. / Terzi kendi söküğünü dikemez.
4. Hafta	Güneş balçıkla sıvanmaz. / Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer. Kaçan balık büyük olur.
5. Hafta	Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez. / Çürük tahta çivi tutmaz. Ummadığın taş baş yarar.

Uygulama öncesinde yapılan ön test sonuçlarında sınıfların en az bilme ortalamasına sahip atasözleri uygulama için seçilmiştir. Kullanılan atasözleri farklı araştırmacılar tarafından farklı şekilde sınıflandırılmıştır. Atasözleri, Yurtbaşı'nın(1994), "Sınıflandırılmış Türk Atasözleri" adlı eserine göre konu konu sınıflandırıldığında şu şekilde karşımıza çıkar:

- Ağaç yaşken eğilir. (Çocuk, terbiye)
- Ak akçe kara gün içindir. (Tutumluluk)
- Balık baştan kokar. (Bozma)
- Çürük tahta çivi tutmaz. (Güven, Güçsüzlük)
- Damlaya damlaya göl olur. (Tutumluluk)
- Denize düşen yılana sarılır. (Çare)
- Gülü seven dikenine katlanır. (Özveri-Aşk)
- Güneş balçıkla sıvanmaz. (Gerçek)
- İki karpuz bir koltuğa sığmaz. (Yetki- Seçim)

- Kaçan balık büyük olur. (Fırsat)
- Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez. (Özveri)
- Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer. (Deneyim, Korku)
- Terzi kendi söküğünü dikemez. (Yardım)
- Ummağın taş baş yarar. (Beklenti)
- Üzüm üzüme baka baka kararır. (Bozma)

Kullanılan atasözlerinden bazıları farklı kaynaklarda farklı şekilde yer almaktadır. Bunun sebebi bölgelere göre değişen ağız özellikleri ya da atasözlerinin zamanla değişime uğramasıdır. Örneğin:

"Güneş balçıkla sıvanmaz.", "Terzi kendi söküğünü dikemez." ve "Üzüm üzüme baka baka kararır." atasözü Şinasi'nin "Durub-u Emsal-i Osmaniye'sinde "Güneşi balçık ile sıvamak ister(s. 129).", "Terzi kendi dikişini dikemez(s. 219)." ve "Üzüm birbirine bakarak kararır(s. 225)." şeklinde karşımıza çıkar. "Damlaya damlaya göl olur." atasözünün Albayrak'ın(2009) "Türkiye Türkçesinde Atasözleri" adlı kitabında "Damlaya damlaya göl olur, aka aka sel olur./ Damlaya damlaya göl olur, damlacıktan sel olur./ Damlaya damlaya göl olur, düşmanın gözü kör olur." Olmak üzere üç farklı şekli vardır(s. 324). Öğrencilere kazandırılmak istenen atasözlerinin anlamları aşağıda sıralanmıştır. Öğrencilere açıklama yapılırken öncelikle Ömer Asım Aksoy'un "Atasözleri Sözlüğü" kitabı temel alınmış, farklı kaynaklardan bilgiler de verilmiştir.

1. Ağaç yaşken eğilir: Çocuklar küçük yaşta kolay eğitilir. Büyük insan kolay kolay eğitilemez(Aksoy, 2017, s. 119).

Çocuk yapısı bakımından balmumu gibidir. Ona istediğimiz biçimi verebilecek en uygun zaman çocukluk çağıdır(Par, 1987, s. 37).

2. Ak akçe kara gün içindir: Kazanmakla mutluluk duyduğumuz para, dar zamanımızda bizi sıkıntıdan kurtarır. Böyle durumlarda parayı harcamaktan çekinmemeliyiz(Aksoy, 2017, s. 126).

Alın teriyle kazanılan para kötü günler için bir güvencedir(Çotuksöken, 2004, s. 13).

3. Balık baştan kokar: Baştakilerin tutumu bozuk olan toplumda her şey bozuk olur (Aksoy, 2017, s. 178).

Bir ülkede, toplumda ya da ailede yönetici pozisyonunda bulunan ve diğerlerine örnek olması gerekenler bu görevlerini yapmaz, kötüye kullanırsa, bu takdirde o yere bir kargaşa, düzensizlik hâkim olur(Sağlam, 2004, s. 89).

4. Çürük tahta çivi tutmaz: Aslında işe yaramaz olan ya da sonradan o duruma gelmiş bulunan bir şeyi ne denli uğraşsanız işe yarar duruma getiremezsiniz(Aksoy, 2017, s. 225).

Özellikliğini yitirmiş bir şeyi kullanılabilir duruma getirmek mümkün değildir(Çotuksöken, 2004, s. 29).

5. Damlaya damlaya göl olur: Küçük şeyler birike birike büyük varlık oluşturur. Küçük şeylerin önemini biliniz, onları çarçur etmeyiniz(Aksoy, 2017, s. 228).

Azar azar biriktirmek sonucu bir şeyin çoğu elde edilebilir(Albayrak, 2009, s. 324).

6. Denize düşen yılana sarılır: Çok büyük bir tehlike içinde bulunan kimse, kendisine yardım etme olanağı bulunmayan, dahası tehlikeli olan şeylerden bile yardım umar(Aksoy, 2017, s. 234).

Sıkıntı içinde olan kimse kurtuluş için daha tehlikeleri şeylerden medet umar(Parlatır, 2008, s. 179).

7. Gülü seven dikenine katlanır: İnsan sevdiği kimse veya iş yüzünden gelecek sıkıntılara katlanır(Aksoy, 2017, s. 295).

İnsanlar kusursuz değildirler. Arkadaşlarımız, annemiz, babamız, sevdiğimiz kimseler... Onların kusurlarını gördüğümüzde sevmekten vazgeçmek yerine küçük kusurları görmezden gelmeliyiz. Aynı şekilde sevdiğimiz işin de güzel ve zor yanları vardır. Her iki yönünü de bilmeli ve kabul etmeliyiz(Nazlı, 2013, s. 54).

8. Güneş balçıkla sıvanmaz: Herkesin bildiği bir gerçek yadsınamaz, yalan yanlış sözlerle değiştirilemez, örtbas edilemez((Aksoy, 2017, s. 296).

Toplum içinde olduğu gibi kişisel yaşamda da bizi gerçekler aydınlatır. Onlardan kaçmanın ya da yok saymanın bir yararı olmaz. Bir gerçeği uzun süre gizleyemeyiz(Par, 1987, s. 214).

9. İki karpuz bir koltuğa sığmaz: Bir kimse iki büyük işi aynı anda yapamaz(Aksoy, 2017, s. 322).

İnsanın aynı anda iki önemli işi yürütmesi oldukça güçtür. Bu şekilde davranan kişiler çoğu kez işlerin ikisi de üstünkörü yaparlar ya da işi yarım bırakmak zorunda kalırlar(Sağlam, 2004, s.126).

10. Kaçan balık büyük olur: İnsan elden kaçırdığı küçük bir fırsatı gözünde büyütür, onun çok önemli olduğunu söyler durur(Aksoy, 2017, s. 338).

Elimize geçen fırsatları bazen iyi değerlendiremeyiz. Kaçırdığımız fırsat küçük de olsa onu gözümüzde büyütür, ardından hayıflanır dururuz(Sağlam, 2004, s. 130).

11. Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez: Büyük çıkar sağlanan yerden ufak tefek özveriler esirgenmemelidir(Aksoy, 2017, s. 353).

İnsan daha çok çıkar sağlayacağına inandığı yer için birtakım giderleri göze alır. Kazın tavuğa göre nasıl değeri çok ise kendine daha büyük kazanç, daha yüksek mevki, daha çok mal mülk kazandıracak bir işe para yatırmak da olağan bir davranıştır(Par, 1987, s. 263).

12. Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer: Bir davranışı kendisine pahalıya mal olan kişi, benzeri durumlar karşısında çok ihtiyatlı davranır(Aksoy, 2017, s. 435).

Kötü bir deneyim bizi daha dikkatli hareket etmeye yöneltir(Çotuksöken, 2004, s. 59).

13. Terzi kendi söküğünü dikemez: Bir kimse uzmanlığını kullanarak başkalarına yararlı olur da bu uzmanlığı kendi yararına kullanmaya fırsat bulamaz(Aksoy, 2017, s. 447).

İnsanlar her gün başkaları için yaptığı işi kendilerine gelince genellikle yavaştan alır ve çoğu kez de savsaklar(Parlatır, 2008, s. 515).

14. Ummağın taş baş yarar: Elinden bir iş gelmez sandığımız kişi, kendisinden umulmayan önemli işler yapabilir(Aksoy, 2017, s. 453).

Yeteneksiz olarak gördüğümüz kişiler kimi zaman bizi şaşırtarak kendilerinden umulmadık ölçüde başarılı olabilirler. Bu sözden hareketle insanlara karşı ön yargılı olunmamalıdır(Nazlı, 2013, s. 105).

15. Üzüm üzüme baka baka kararır: Her zaman bir arada bulunan, arkadaşlık eden kimseler, birbirlerine huy aşılırlar(Aksoy, 2017, s. 457).

İnsanlar topluluk halinde yaşarlar ve birbirleriyle sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkiler kurarlar. Küçük yaştan birlikte yaşamak zorunda kalanların birbirlerinden etkilendikleri, birbirlerinin iyi ve kötü huylarını benimsedikleri görülür(Par, 1987, s. 318).

Verilerin Analizi

Veri analizi geniş anlamda, verileri toplama, düzenleme ve istatistiksel işlemler uygulayarak anlamlı kararlar verebilme ve geçerli sonuçlar çıkarabilme süreci olarak tanımlanmaktadır(Büyüköztürk, 2010, s. 7).

Bu çalışmada araştırmanın nitel boyutunda doküman incelemesi yoluyla nitel veri toplanmış, elde edilen bilgiler anlamlı bölümlere ayrılarak kavramlar arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaya yarayan tümevarımcı analiz kullanılmıştır. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar(Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 187). Atasözlerinin yeri ve önemi ile bunların

öğretimine ilişkin kullanılan yöntemlerle ilgili yapılan araştırmalar incelenmiş, bu incelemelerle atasözlerine ve atasözü öğretimine gereken önemin verilmesi gerektiği sonucu çıkarılmıştır.

Deneysel model çerçevesinde toplanan nicel verilerin ardından veri seti oluşturulmuş ve toplamda 150 uygulama elektronik ortama aktarılmıştır. Verilerin analizinde uç ve sapan değerler incelenmiş, 6 farklı grupta ön-test ve son-test puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmış, ardından her problem cümlesi için kullanılacak analiz tekniği belirlenmiştir. Aşağıda sürece ilişkin bilgiler ayrıntılı olarak yer almaktadır.

İlk olarak, iç geçerlilik kapsamında uç ve sapan değerler incelenmiştir. İç geçerlik varılan bir ‘nedensel’ ilişkide ‘sonuç’un ‘bilinen nedenlerle’ (deney değişkenleri ile) gerçekten açıklanabilirliğidir(Karasar, 2016). Bir başka deyişle, iç geçerlik deney grubunda gözlenen değişimin, gerçekten deney sürecinde yapılan müdahaleden kaynaklanıp kaynaklanmadığı ile ilgilidir. İç geçerliği tehdit eden birçok özellik bulunmaktadır(Fraenkel, Wallen ve Hyun 2011). Bu özelliklerden birisi de istatistiksel regresyon etkisidir(Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017).Bu etkiye göre, birinci ölçümlerde çok kötü veya çok iyi alan deneklerin sonraki ölçümlerde, büyük olasılıkla, grubun ortalamasına doğru kayma gösterdikleri görülmektedir. Bu sebeple, yapılan bu çalışmada iç geçerlilik kapsamında, uç ve sapan değerler 6 deney grubu için de farklı farklı incelenmiştir. 1. okuldan araştırmaya katılan ve görsel kullanılarak öğretim yapılan deney grubunda yer alan iki öğrencinin Atasözleri Testi’nden aldıkları puanların uç değer gösterdiği görülmüştür. İç geçerliliği tehdit eden bir unsur olduğu için, bu iki öğrenci analizlere dâhil edilmemiş, veri setinden çıkartılmıştır. Analizler 148 öğrenci ile devam ettirilmiştir.

Uç ve sapan değerlerin incelenmesinin ardından, parametrik veya non-parametrik analiz tekniklerinden hangisinin kullanılacağını belirlemek amacıyla, veri setine ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmıştır. 6 grup ve toplamda bütün gruplar için ön test ve son test puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayıları ayrı ayrı incelenerek, veri

setinin normal dağılım özellikleri gösterip göstermediği belirlenmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarına ilişkin bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Deney Gruplarının Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Uygulama Grupları	Test	Çarpıklık	Basıklık
1. Okul	Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan Deney Grubu	Ön Test	,241
		Son Test	-,856
	Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Grubu	Ön Test	,702
		Son Test	-,175
2. Okul	Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan Deney Grubu	Ön Test	,319
		Son Test	-,565
	Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Grubu	Ön Test	,439
		Son Test	-,584
3. Okul	Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan Deney Grubu	Ön Test	,461
		Son Test	-,342
	Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Grubu	Ön Test	,115
		Son Test	-,655
Toplam (3)	Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan Deney Grupları	Ön Test	,461
		Son Test	-,342
	Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Grupları	Ön Test	,115
		Son Test	-,655

Tablo 7 incelendiğinde, gruplara ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayılarının ,702 ile -,972 arasında değiştiği görülmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerleri -1 ile +1 aralığında olduğundan bir başka deyişle deney gruplarına ilişkin dağılımlar normal dağılım özellikleri gösterdiğinden ve bağımlı değişkene ait puanlar (Atasözleri Testi’nden elde edilen puanlar) aralık ölçeğinde olduğundan(Büyüköztürk, 2018) gruplar arası karşılaşmalarda bağımsız gruplar için *t*-testi, grup içi karşılaştırmalarda ise bağımlı gruplar için *t*-testi analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. Bağımsız gruplar *t*-testinde, deneysel bir çalışmada random olarak seçilen iki gruba aynı içeriğin iki ayrı yöntemle sunulması ve çalışmanın sonunda yöntemler arasındaki etkililiğin değerlendirilmesi(Büyüköztürk, 2010, s. 45) amaçlanmaktadır. Bağımlı gruplar *t*-testinde ise aynı deneklerin bir deneysel işlemin öncesi ve sonrasında bağımlı değişkene ilişkin ölçümleri alındığında, deneklerin zamana bağlı tekrarlı ölçümleri söz konusudur(Büyüköztürk, 2010, s. 68).

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma kapsamında ulaşılan bulgular yer almaktadır. Araştırmada, 3 farklı okulda toplamda 6 grup ile çalışıldığından, bulgular öncelikle okullara göre gruplandırılmıştır. Her bir okulda yapılan uygulamalar için problem cümleleri tekrarlanmış ve bulguların sunuluşu bu problem cümleleri temel alınarak sıralanmıştır. Okul düzeylerinde, görsel kullanılarak öğretim yapılan ve metin yoluyla öğretim yapılan grupların karşılaştırmaları ayrı ayrı verilmiştir. Son olarak üç okuldan elde edilen bulgular bir araya getirilmiş, görsel kullanılarak öğretim yapılan ve metin yoluyla öğretim yapılan gruplar toplu olarak karşılaştırılmıştır. Aşağıda bulgular yer almaktadır.

Birinci Gruptan Elde Edilen Bulgular

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan ve metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarına, öğretim süreci başlamadan önce araştırmacı tarafından “Atasözleri Testi”

uygulanmıştır. Bu test uygulanarak, öğretim süreci öncesinde her bir grubun mevcut düzeyinin belirlenmesi ve başlangıçta iki grubun birbirine denk olup olmadığının sınanması amaçlanmıştır. Grup düzeylerinin belirlenmesinde ortalama ve standart sapma puanları hesaplanmış, iki grubun birine denk olup olmadığının belirlenmesinde ise bağımsız gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılarak grupların ön testten elde ettikleri puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bulgular Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8

Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan	30	37,33	17,80	61	1,354	,181
Metin Yoluyla Öğretim Yapılan	33	31,21	18,02			

Tablo 8 incelendiğinde, görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunda yer alan öğrencilerin Atasözleri Testi'nden elde ettikleri puanların aritmetik ortalamasının 37,33 (ss=17,80), metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunda yer alan öğrencilerin Atasözleri Testi'nden elde ettikleri puanların aritmetik ortalamasının ise 31,21 (ss=18,02) olduğu görülmektedir. Buna göre, her iki grupta yer alan öğrencilerin de öğretim öncesinde Atasözleri Testi'nden aldıkları puanların düşük olduğu söylenebilir. Görsel kullanılarak öğretim yapılan deney grubu ($\bar{X}$ =37,33; ss=17,80) ile metin yoluyla öğretim yapılan deney grubundaki öğrencilerin ($\bar{X}$ =31,21; ss=18,02)ön testten elde ettikleri ortalama puanlar karşılaştırıldığında ise iki grup arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($t_{(61)}=1,354$; $p>,05$). Bir başka deyişle, birinci okuldan araştırmaya dahil edilen deney gruplarının atasözü öğretimi öncesinde Atasözleri Testi'nden elde ettikleri puanların birbirine denk olduğu söylenebilir. İki farklı grupta yer alan öğrenciler, ön testten birbirlerine benzer puanlar almışlardır.

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubundaki öğrencilere, öğretim sürecinin sonunda “Atasözleri Testi” bir kez daha uygulanmıştır. Eğitimin etkililiğinin, bir başka deyişle öğrencilerin testten elde ettikleri puanlarda anlamlı bir artışın olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, öğrencilerin ön testten ve son testten aldıkları puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada bağımlı gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Grubunun Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	Ss	Ortalama Farkı	sd	t	p
Ön Test	30	37,33	17,80	-40,67	29	-16,420	,000
Son Test	30	78,00	16,43				

Tablo 9 incelendiğinde görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test ön test ortalama puanları arasında 40,67’lik bir farkın olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretimi sonrasında, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puan ortalamalarında 40,67’lik bir artış olmuştur. Bu farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan bağımlı gruplar için *t*-testi sonucunda ise, öğrencilerin ön test puan ortalamaları ile ($\bar{X}=37,33$; $ss=17,80$)son test puan ortalamaları($\bar{X}=78,00$; $ss=16,43$) arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($t_{(29)}=-16,420$; $p<,05$). Buna göre, görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretiminin etkili olduğu, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanları anlamlı olarak arttırdığı söylenebilir.

“Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubundaki öğrencilere, öğretim sürecinin sonunda “Atasözleri Testi” bir kez daha uygulanmıştır. Eğitimin etkililiğinin, bir başka deyişle öğrencilerin testten elde ettikleri puanlarda anlamlı bir artışın olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, öğrencilerin ön test ve son testten aldıkları puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada bağımlı gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10

Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Grubun Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	Ss	Ortalama Farkı	sd	t	p
Ön Test	33	31,21	18,02	-29,69	32	-12,210	,000
Son Test	33	60,90	25,66				

Tablo 10 incelendiğinde metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test ön test ortalama puanları arasında 29,69’luk bir farkın olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, metin yoluyla yapılan atasözü öğretimi sonrasında, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puan ortalamalarında 29,69’luk bir artış olmuştur. Bu farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan bağımlı gruplar için *t*-testi sonucunda ise, öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($\bar{X}$ =31,21; ss=18,02) ile son test puan ortalamaları ($\bar{X}$ =60,90; ss=25,66) arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($t_{(32)}=-12,210$; $p<,05$). Buna göre, metin yoluyla yapılan atasözü öğretiminin etkili olduğu, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanları anlamlı olarak arttırdığı söylenebilir.

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretimi ve metin yoluyla yapılan atasözü öğretiminin etkililiğine ilişkin yapılan ön test ve son test karşılaştırmalarında iki yöntemin de atasözü öğretiminde etkili olduğu görülmüştür. Başlangıçta birbirine denk olduğu istatistiksel olarak ispatlanan bu iki grubun, kullanılan yönteme göre (görsel kullanılarak veya metin yoluyla) son testleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının, bir başka deyişle bu iki yöntemden hangisinin atasözü öğretiminde daha etkili olduğunun belirlenmesi amacıyla her iki deney grubunun son testten elde ettikleri puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada bağımsız gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan	30	78,00	16,43	61	3,112	,003
Metin Yoluyla Öğretim Yapılan	33	60,90	25,66			

Tablo 11 incelendiğinde görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test puan ortalamalarının ($\bar{X}$ =78,00; ss=16,43), metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunun son test puan ortalamalarından ($\bar{X}$ =60,90; ss=25,66) anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir($t_{(61)}=3,112$, $p<,05$). Buna göre, metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan öğrencilere göre görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan öğrencilerin Atasözleri Testi’nde elde ettikleri puanların anlamlı olarak daha yüksek olduğu bir başka deyişle görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretiminin metin yoluyla yapılan atasözü öğretimine göre daha etkili olduğu söylenebilir.

İkinci Gruptan Elde Edilen Bulgular

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan ve metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarına, öğretim süreci başlamadan önce araştırmacı tarafından “Atasözleri Testi” uygulanmıştır. Bu test uygulanarak, öğretim süreci öncesinde her bir grubun mevcut düzeyinin belirlenmesi ve başlangıçta iki grubun birbirine denk olup olmadığının sınanması amaçlanmıştır. Grup düzeylerinin belirlenmesinde ortalama ve standart sapma puanları hesaplanmış, iki grubun birine denk olup olmadığının belirlenmesinde ise bağımsız gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılarak grupların ön testten elde ettikleri puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bulgular Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12

Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan ve Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan	22	38,86	21,15	43	,191	,850
Metin Yoluyla Öğretim Yapılan	23	37,82	14,98			

Tablo 12 incelendiğinde, görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunda yer alan öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanların aritmetik ortalamasının 38,86 (ss=21,15), metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunda yer alan öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanların aritmetik ortalamasının ise 37,82 (ss=14,98) olduğu görülmektedir. Buna göre, her iki grupta yer alan öğrencilerin de öğretim öncesinde Atasözleri Testi’nden aldıkları puanların düşük olduğu söylenebilir. Görsel kullanılarak öğretim yapılan deney grubu ($\bar{X}$ =38,86; ss=21,15) ile metin yoluyla öğretim yapılan deney grubundaki öğrencilerin ($\bar{X}$ =37,82; ss=14,98) ön testten elde ettikleri ortalama puanlar

karşılaştırıldığında ise iki grup arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{(43)}=,191$; $p>,05$). Bir başka deyişle, ikinci okuldan araştırmaya dahil edilen deney gruplarının atasözü öğretimi öncesinde Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanların birbirine denk olduğu söylenebilir. İki farklı grupta yer alan öğrenciler ön testten birbirlerine benzer puanlar almışlardır.

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubundaki öğrencilere, öğretim sürecinin sonunda “Atasözleri Testi” bir kez daha uygulanmıştır. Eğitimin etkililiğinin, bir başka deyişle öğrencilerin testten elde ettikleri puanlarda anlamlı bir artışın olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, öğrencilerin ön testten ve son testten aldıkları puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada bağımlı gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13

Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Grubunun Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	Ss	Ortalama Farkı	sd	t	p
Ön Test	22	38,86	21,15	-40,23	21	-10,506	,000
Son Test	22	79,09	14,11				

Tablo 13 incelendiğinde görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test ve ön test ortalama puanları arasında 40,23’lük bir farkın olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretimi sonrasında, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puan ortalamalarında 40,23’lük bir artış olmuştur. Bu farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan bağımlı gruplar için *t*-testi sonucunda ise, öğrencilerin ön test puan ortalamaları ile ($\bar{X}=38,86$; $ss=21,15$) son test puan

ortalamları ($\bar{X}=79,09$; $ss=14,11$) arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($t_{(21)}=-10,506$; $p<,05$). Buna göre, görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretiminin etkili olduğu, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanları anlamlı olarak arttırdığı söylenebilir.

“Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubundaki öğrencilere, öğretim sürecinin sonunda “Atasözleri Testi” bir kez daha uygulanmıştır. Eğitimin etkililiğinin, bir başka deyişle öğrencilerin testten elde ettikleri puanlarda anlamlı bir artışın olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, öğrencilerin ön test ve son testten aldıkları puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada bağımlı gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo 14

Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Grubunun Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	Ss	Ortalama Farkı	sd	<i>t</i>	<i>p</i>
Ön Test	23	37,82	14,98	-31,95	22	-13,379	,000
Son Test	23	69,78	21,13				

Tablo 14 incelendiğinde metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test ön test ortalama puanları arasında 31,95’lik bir farkın olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, metin yoluyla yapılan atasözü öğretimi sonrasında, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puan ortalamalarında 31,95’lik bir artış olmuştur. Bu farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan bağımlı gruplar için *t*-testi sonucunda ise, öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($\bar{X}=37,82$; $ss=14,98$) ile son test puan ortalamaları ($\bar{X}=69,78$; $ss=21,13$) arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($t_{(22)}=-$

13,379; $p<,05$). Buna göre, metin yoluyla yapılan atasözü öğretiminin etkili olduğu, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanları anlamlı olarak arttırdığı söylenebilir.

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretimi ve metin yoluyla yapılan atasözü öğretiminin etkililiğine ilişkin yapılan ön test ve son test karşılaştırmalarında iki yöntemin de atasözü öğretiminde etkili olduğu görülmüştür. Başlangıçta birbirine denk olduğu istatistiksel olarak ispatlanan bu iki grubun, kullanılan yönteme göre (görsel kullanılarak veya metin yoluyla) son testleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının, bir başka deyişle bu iki yöntemden hangisinin atasözü öğretiminde daha etkili olduğunun belirlenmesi amacıyla her iki deney grubunun son testten elde ettikleri puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada bağımsız gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15

Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	sd	<i>t</i>	<i>p</i>
Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan	22	79,09	14,11	43	1,730	,091
Metin Yoluyla Öğretim Yapılan	23	69,78	21,13			

Tablo 15 incelendiğinde görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test puan ortalamaları ($\bar{X}$ =79,09; ss =14,11) ile metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunun son test puan ortalamaları ($\bar{X}$ =69,78; ss =21,13) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{(43)}$ =1,730; $p>,05$). Atasözleri Testinden elde edilen puanlar incelendiğinde, görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan öğrencilerin son testten elde

ettikleri puan ortalamaları, metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan öğrencilere göre yaklaşık olarak 10 puan daha yüksektir, ancak iki grup arasındaki puan farkları anlamsızdır. Buna göre, görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretiminin Atasözleri Testi’nden alınan son test puanlarını, metin yoluyla atasözü öğretimine göre daha yüksek oranda arttırdığı, fakat iki yöntem arasındaki farkın anlamsız olduğu söylenebilir.

Üçüncü Gruptan Elde Edilen Bulgular

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan ve metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarına, öğretim süreci başlamadan önce araştırmacı tarafından “Atasözleri Testi” uygulanmıştır. Bu test uygulanarak, öğretim süreci öncesinde her bir grubun mevcut düzeyinin belirlenmesi ve başlangıçta iki grubun birbirine denk olup olmadığının sınanması amaçlanmıştır. Grup düzeylerinin belirlenmesinde ortalama ve standart sapma puanları hesaplanmış, iki grubun birine denk olup olmadığının belirlenmesinde ise bağımsız gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılarak grupların ön testten elde ettikleri puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bulgular Tablo 16’da sunulmuştur

Tablo 16

Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretim Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Grupların Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan	21	41,42	23,72	38	,446	,658
Metin Yoluyla Öğretim Yapılan	19	38,42	18,26			

Tablo 16 incelendiğinde, görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunda yer alan öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanların aritmetik ortalamasının

41,42 (ss=23,72), metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunda yer alan öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanların aritmetik ortalamasının ise 38,42 (ss=18,26) olduğu görülmektedir. Buna göre, her iki grupta yer alan öğrencilerin de öğretim öncesinde Atasözleri Testi’nden aldıkları puanların düşük olduğu söylenebilir. Görsel kullanılarak öğretim yapılan deney grubu ($\bar{X}$ =41,42; ss=23,72) ile metin yoluyla öğretim yapılan deney grubundaki öğrencilerin ($\bar{X}$ =38,42; ss=18,26) ön testten elde ettikleri ortalama puanlar karşılaştırıldığında ise iki grup arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{(38)}=,446$; $p>,05$). Bir başka deyişle, üçüncü okuldan araştırmaya dahil edilen deney gruplarının atasözü öğretimi öncesinde Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanların birbirine denk olduğu söylenebilir. İki farklı grupta yer alan öğrenciler ön testten birbirlerine benzer puanlar almışlardır.

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubundaki öğrencilere, öğretim sürecinin sonunda “Atasözleri Testi” bir kez daha uygulanmıştır. Eğitimin etkililiğinin, bir başka deyişle öğrencilerin testten elde ettikleri puanlarda anlamlı bir artışın olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, öğrencilerin ön testten ve son testten aldıkları puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada bağımlı gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17

Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Grubunun Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	Ss	Ortalama Farkı	sd	t	p
Ön Test	21	41,42	23,72	-30,71	20	-11,279	,000
Son Test	21	72,14	16,85				

Tablo 17 incelendiğinde görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test ön test ortalama puanları arasında 30,71’lik bir farkın olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretimi sonrasında, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puan ortalamalarında 30,71’lik bir artış olmuştur. Bu farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan bağımlı gruplar için *t*-testi sonucunda ise, öğrencilerin ön test puan ortalamaları ile ($\bar{X}=41,42$; $ss=23,72$) son test puan ortalamaları ($\bar{X}=72,14$; $ss=16,85$) arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($t_{(20)}=-11,279$; $p<,05$). Buna göre, görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretiminin etkili olduğu, öğrencilerin Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanları anlamlı olarak arttırdığı söylenebilir.

“Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubundaki öğrencilere, öğretim sürecinin sonunda “Atasözleri Testi” bir kez daha uygulanmıştır. Eğitimin etkililiğinin, bir başka deyişle öğrencilerin testten elde ettikleri puanlarda anlamlı bir artışın olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, öğrencilerin ön test ve son testten aldıkları puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada bağımlı gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18

Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Grubunun Ön Test – Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Testler	N	$\bar{X}$	Ss	Ortalama Farkı	sd	<i>t</i>	<i>p</i>
Ön Test	19	38,42	18,26	-25,52	18	-9,547	,000
Son Test	19	63,94	22,58				

Tablo 18 incelendiğinde metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test ön test ortalama puanları arasında 25,52'lik bir farkın olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle, metin yoluyla yapılan atasözü öğretimi sonrasında, öğrencilerin Atasözleri Testi'nden elde ettikleri puan ortalamalarında 25,52'lik bir artış olmuştur. Bu farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan bağımlı gruplar için *t*-testi sonucunda ise, öğrencilerin ön test puan ortalamaları ($\bar{X}$ =38,42; ss=18,26) ile son test puan ortalamaları ($\bar{X}$ =63,94; ss=22,58) arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür ($t_{(18)}=-9,547$; $p<,05$). Buna göre, metin yoluyla yapılan atasözü öğretiminin etkili olduğu, öğrencilerin Atasözleri Testi'nden elde ettikleri puanları anlamlı olarak arttırdığı söylenebilir.

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubu ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretimi ve metin yoluyla yapılan atasözü öğretiminin etkililiğine ilişkin yapılan ön test ve son test karşılaştırmalarında iki yöntemin de atasözü öğretiminde etkili olduğu görülmüştür. Başlangıçta birbirine denk olduğu istatistiksel olarak ispatlanan bu iki grubun, kullanılan yönteme göre (görsel kullanılarak veya metin yoluyla) son testleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığının, bir başka deyişle bu iki yöntemden hangisinin atasözü öğretiminde daha etkili olduğunun belirlenmesi amacıyla her iki deney grubunun son testten elde ettikleri puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada bağımsız gruplar için *t*-testi analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19

Görsel Kullanılarak Atasözü Öğretimi Yapılan ve Metin Yoluyla Atasözü Öğretimi Yapılan Deney Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar		N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan		21	72,14	16,85	38	1,309	,198
Metin Yoluyla Öğretim Yapılan		19	63,94	22,58			

Tablo 19 incelendiğinde görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grubunun son test puan ortalamaları ($\bar{X}=72,14$; $ss=16,85$) ile metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunun son test puan ortalamaları ($\bar{X}=63,72$; $ss=22,58$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{(38)}=1,309$; $p>,05$). Atasözleri Testi'nden elde edilen puanlar incelendiğinde, görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan öğrencilerin son testten elde ettikleri puan ortalamaları, metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan öğrencilere göre yaklaşık olarak 9 puan daha yüksektir, ancak iki grup arasındaki puan farkları anlamsızdır. Buna göre, görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretiminin Atasözleri Testi'nden alınan son test puanlarını metin yoluyla atasözü öğretimine göre daha yüksek oranda arttırdığı, fakat iki yöntem arasındaki farkın anlamsız olduğu söylenebilir.

Üç Okuldan Elde Edilen Bulguların Birlikte Değerlendirilmesi

3 farklı okulda, 6 deney grubu ile yürütülen çalışma sonucunda atasözü öğretiminde hem metin yoluyla yapılan öğretimin hem de görsel kullanılarak yapılan öğretimin etkili olduğu bulunmuştur. Ancak hangi yöntemin daha etkili olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan karşılaştırmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. 1. okulda yapılan uygulamalarda görsel yoluyla atasözü öğretimi lehine anlamlı farklılık olduğu bulunurken, 2. ve 3. okullarda iki öğretim yöntemi (görsel kullanılarak veya metin yoluyla) arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Buna rağmen, 2. ve 3. okuldaki grupların her ikisinde de görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretiminin öğrencilerin Atasözleri Testinden elde ettikleri puanları daha yüksek oranda arttırdığı görülmüştür. Bu sebeple, 3 okulda yapılan uygulamalar birlikte değerlendirilerek görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan gruplar ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan gruplar birlikte alınarak karşılaştırılmıştır.

Böylelikle, hangi yöntemin daha etkili olduğunun, daha büyük bir örneklemede (N=148) sınanması amaçlanmıştır.

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grupları ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarının ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak öğretim yapılan ve metin yoluyla öğretim yapılan gruplarda yer alan öğrencilerin, öğretimler öncesi birbirine denk olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan bağımsız gruplar için *t*-testi sonuçları Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20

Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan ve Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Gruplarının Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	sd	<i>t</i>	p
Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan	73	38,97	20,42	146	1,256	,211
Metin Yoluyla Öğretim Yapılan	75	35,06	17,33			

Tablo 20 incelendiğinde, görsel kullanılarak öğretim yapılan deney gruplarının puan ortalamaları ($\bar{X}$ =38,97; ss=35,06) ile metin yoluyla öğretim yapılan deney gruplarının puan ortalamaları ($\bar{X}$ =38,42; ss=18,26) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{(146)}=1,256$; $p>,05$). Bir başka deyişle, bütün gruplar birlikte değerlendirildiğinde, öğretim öncesinde görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan gruplar ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan grupların birbirine denk olduğu söylenebilir. Her iki öğretim yönteminin sınıandığı gruplarda yer alan öğrenciler ön testten birbirlerine benzer puanlar almışlardır.

“Görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney grupları ile metin yoluyla atasözü öğretimi yapılan deney gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” Problem Cümlesine İlişkin Bulgular

Görsel kullanılarak öğretim yapılan ve metin yoluyla öğretim yapılan deney gruplarında yer alan öğrencilerin, öğretimler sonrasında Atasözleri Testi’nden elde ettikleri puanların karşılaştırılmasına ilişkin yapılan bağımsız gruplar için *t*-testi sonuçları Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21

Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan ve Metin Yoluyla Öğretim Yapılan Deney Gruplarının Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Görsel Kullanılarak Öğretim Yapılan	73	76,64	15,94	146	3,709	,000
Metin Yoluyla Öğretim Yapılan	75	64,40	23,58			

Tablo 21 incelendiğinde görsel kullanılarak atasözü öğretimi yapılan deney gruplarının son test puan ortalamaları ($\bar{X}$ =76,64; ss=15,94) ile metin yoluyla öğretim yapılan deney grubunun son test puan ortalamaları ($\bar{X}$ =64,40; ss=23,58) arasında, görsel kullanılarak öğretim yapılan gruplar lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t_{(146)}=3,709$; $p<,05$). Buna göre, görsel kullanılarak yapılan atasözü öğretiminin, metin yoluyla yapılan atasözü öğretimine göre daha etkili olduğu söylenebilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE TARTIŞMA

Geçmişten günümüze değerini kaybetmeden gelen atasözleri, ulusal varlığın korunması için gerekli olan kültür aktarımında kullanılacak en doğru araçlardan biridir. Milletin sahip olduğu maddi manevi her türlü ürün atasözlerinde de bulunmaktadır. Atalarımızın bilgeliğinin, olaylar ve durumlar karşısında takındığı tavrın, düşünce yapısının en net ve yalın göstergeleri olan atasözleri, aynı zamanda Türk dilinin de en büyük hazinedir. Bu sözlü kültür ürünü Türk dilinin saf ve yalın halini yansıtırken onun zenginliklerini ve inceliklerini de gösterir. Bu yüzden hem kültürünü tanımak hem de dilin güzelliklerinin farkına varmak isteyen her birey atasözlerine bakmalıdır.

Dil öğretimi denilince akla ilk gelen ders Türkçe dersidir. Bu yüzden atasözü öğretiminin en yoğun olarak ele alınacağı ders de Türkçe dersleridir. Türkçe dersinde yapılacak etkili ve verimli atasözü öğretimi ile öğrenciler dil becerilerini geliştirip Türkçeyi daha güzel ve doğru kullanmış olacaklardır. Atasözleri ile birlikte konuşmalarını ve yazdıklarını kuvvetlendirecek, daha açık ve anlaşılır olacaklarından fikirlerini doğru şekilde aktarabileceklerdir. Konuşma ve yazma becerisini olumsuz etkileyen gereksiz sözcük kullanımı, kelimenin yanlış yerde ve anlamda kullanılması gibi durumlar; kısa, öz ve net olan atasözleri sayesinde ortadan kalkmış olacaktır. Ayrıca atasözleri ile birlikte kültür aktarımını da yine etkili bir şekilde gerçekleştireceklerdir. Türk toplumunun olaylar ve durumlar karşısında takındığı tavrı, düşünce yapısını net bir biçimde gösteren atasözleri,

aynı zamanda toplumun inancını, yaşam tarzını, ekonomisini, giyim-kuşamdan mutfak kültürüne kadar her şeyini tam ve doğru olarak yansıtır. Atasözlerini bilen ve kullanan bireyler kültürünü tanımış, yaşatmış ve sonraki kuşaklara aktarmış olur. Bireyler, kimi zaman öğüt, kimi zaman da uyarı içeren bu hikmet dolu sözleri kendine düstur edinmelidir. Nerde ne konuşulacağını bilmek, anlatılmak istenenleri rahat ve doğru şekilde aktarmak, karşılaşılan olay ve durumlar neticesinde doğru tavrı takınabilmek için atasözlerine hayatımızda yer açmamız gerekmektedir.

Türkçe dersi, bireylerin kendilerini söz ve yazı ile doğru şekilde anlatabilmelerini ve okuduklarını veya dinlediklerini yine doğru şekilde anlamalarını amaçlar. Bu amacı gerçekleştirme sürecinde en büyük yardımcılarından biri ders kitaplarıdır. Anlama ve anlatma becerisinin geliştirilmesinde önemli bir yere sahip olan atasözlerine, ders kitaplarında bolca yer verilmelidir.

Sonuç olarak bu araştırmada elde edilen bulgulara bakarak şu sonuçları çıkarmak ve önerilerde bulunmak mümkündür:

1. Rastgele belirlenen deney grupları, uygulama öncesinde atasözü bilgisi açısından birbirine yakın seviyelerdedir. Yapılan ön testin sonuçları analiz edilmiş ve gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.
2. Belirlenen gruplara ön test sonrasında beş haftalık uygulama yapılmış, her okuldan belirlenen sınıfların birine görsel kartlarla, diğerine hikâye okunarak atasözleri öğretilmiştir. Uygulama sonunda yapılan son testte tüm deney grupları değerlendirildiğinde görsel kartlarla uygulama yapılan sınıfların başarısı diğerine göre yüksek çıkmıştır. Görsel kartlarla yapılan öğretim ile metin yoluyla yapılan öğretim arasında görsel kartlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Okul bazında değerlendirildiğinde birinci okulun grupları arasında anlamlı bir farklılık olurken diğer okulların gruplarında yüksek fark çıkmasına rağmen anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Uygulamaya katılan sınıflardaki öğrenci sayısı bu sonucun çıkmasında önemli bir etkidir.

3. Görsel materyal kullanılan deney grubu öğrencilerinin metin kullanılarak öğretim yapılan deney grubu öğrencilerine göre daha çok derse katılmışlardır. Göze hitap eden materyallerin daha dikkat çekici olmaları ve verilen bilgiyi somutlaştırması bunda etkili olmuştur. Bilgilerin akılda kalması öğretimin gerçekleşmesi için gereklidir ve bu görsel materyallerle daha kolay gerçekleşmiştir. Öğretmenler çoğunluğu mecaz anlam içeren atasözlerini öğretirken bu öğretimi görsel kartlar yardımıyla daha eğlenceli hale getirebilirler. Bu durumda araştırma sonuçlarına da bakarak "Akılda kalıcılık açısından görseller, yazılı materyallere göre daha etkilidir." denilebilir.
4. Metin yoluyla yapılan öğretim kendi içinde değerlendirildiğinde öğrencilerin uygulama öncesi ön test ve uygulama sonrası son test başarı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu, her ne kadar görsel materyal kullanım ortalaması kadar yüksek olmasa da atasözlerini çağrıştıran hikâyelerin de atasözü öğretiminde etkili olduğunu göstermiştir. Ancak uygulama sırasında bazı haftalarda öğrencilerin metinleri dinlemekten sıkıldıkları gözlemlenmiştir.
5. Eğitim-öğretim sürecinde kullanılan bir numaralı kaynak ders kitaplarında atasözleri daha sık yer almalı, etkinliklerde öğrencilerin sadece yazıp geçtiği bir konu olmamalıdır. Özellikle değerler ve milli kültür açısından bu denli önemli olan atasözlerinin ilgili temalarda fazlasıyla yer alması gerekmektedir. Karşılaşılan bu atasözlerini de öğrencilerin günlük yaşamlarında kullanmaları sağlanmalıdır. Böylelikle öğrenciler, kültürü sonraki kuşaklara aktarmada köprü vazifesi gören dili doğru ve etkili kullanılmış da olacaktır.
6. Kendini sözlü ve yazılı olarak güzel bir şekilde ifade etmek isteyen bireyler konuşmalarında ve yazılarında atasözlerine sıkça yer verebilir. Daha açık, anlaşılır ve -sözlerine tanık göstererek- daha inandırıcı olmak için atasözlerinden yararlanılmalıdır.

7. Günümüzde öğrencilerin atasözlerini ne ölçüde tanıdıkları ve kullandıklarına bakıldığında bu hikmetli sözlerin kıymetinin giderek azaldığı görülmektedir. Gelişen teknoloji ile bireyler dünyaya açılmakta farklı kültürlerden etkilenmeye açık duruma gelmektedir. Ancak bu etkileşim kendi kültüründen uzaklaşıp onu unutup yabancı kültürü benimseme şeklinde olmamalıdır. Bireyler değişen dünya ile birlikte kendilerini değiştirip geliştirirken milli benliklerinden uzaklaşmamalı, yeni olanı kendi kültürüyle sentezleyebilmelidir. Kültür servetimiz olan atasözleri bu bağlamda değerlendirildiğinde, bir milletin geçmişten bugüne sahip olduğu maddi manevi bütün değerleri bünyesinde topladığından bireylerin kendi kültürlerine sahip çıkmaları, onu koruyup geliştirerek gelecek kuşaklara aktarmaları bakımından atasözleri son derece önemlidir. Dil gelişimi ve Türkçeye hâkimiyet dendiğinde de akla ilk gelecek kavramlardan biri şüphesiz atasözleridir. Bir toplumun, milletin varlığını devam ettirebilmesi dilinin yaşamasına bağlıdır. Yaşayan bu dilin en güzel örneklerini de atasözlerinde görmek mümkündür. Yani atasözleriyle öğrencilere dil bilinci ve sevgisi etkili şekilde aşılanabilmektedir. Bu bakımdan öğrencilere kültür ve dilin önemini kavratıp onlarda bu bilinci oluşturmada, diline kültürüne hâkim bireyler yetiştirmede Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Yeri ve öneminin tam olarak benimsetildiği etkili bir atasözü öğretimi ile öğrenciler hem dilin güzelliklerinin tadına varacak hem de kültüründen kopmamış olacaktır. Bunu gerçekleştirirken klasik yöntemler yerine ilgiyi üzerinde toplayan ve kolay öğrenmeyi sağlayan yöntemler kullanılmalıdır. Atasözü öğretiminde çoklu ortamdan yararlanmak, değişik araç gereçleri işe koşturmak öğretilmek istenen bilginin daha kolay ve akılda kalıcı şekilde öğretilmesini sağlar. Öğrencinin de aktif olarak yer aldığı, onun ilgisini canlı tutan bir yöntem atasözlerinin daha kısa yoldan net ve tam bir şekilde öğretilmesini mümkün kılar.

Öneriler

1. Atasözü öğretiminde görsel - işitsel araçlar birlikte kullanılabilir. Daha etkili bir öğretim sunmak için öğretmenler çoklu medya ortamlarını kullanabilirler.
2. Öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmeleri adına onlardan kendi atasözü kartlarını oluşturmaları istenebilir.
3. Resim ve alfabeyi bir araya getiren ve eğlenceli bir uygulama olan resfebe ile atasözlerine ilgi çekilebilir.
4. Atasözleri, Türkçe dersinde öğrencilerin zorlandıkları herhangi bir konuda (Örneğin, fiilimsilerin öğretimi) öğretim yöntemi olarak da kullanılabilir.
5. Görsel ve metin kullanımı ayrı ayrı ele alındığında atasözü öğretiminde etkili çıktığından dolayı bu iki yöntemin bir araya getirildiği resimli atasözü hikâyelerinden oluşan çalışmalar hazırlanabilir.
6. Türkçe derslerinde atasözü öğretimine gereken önem verilmelidir. Hem yapı hem de bir kültür aktarım aracı olarak Türkçenin bütün özelliklerini ve güzelliklerini bünyesinde barındıran atasözlerinin(Şahbaz, 2012, s. 249), Türkçe derslerinde öğrencilere daha kolay ve akılda kalıcı şekilde öğretilmesi, atasözlerinin üzerine yüklenen vazifesini tam ve doğru olarak gerçekleştirmesi bakımından da gereklidir.

KAYNAKLAR

- Akkuş, Z. (2007). *Tarih öğretiminde edebi ürünlerin kullanımının öğrenci başarısına etkisi*. (doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akpınar, M. (2010). *Deyim ve atasözlerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması üzerine bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aksan, D. (1982). Her yönüyle dil ana çizgileriyle dil bilim (3. cilt). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Aksan, D. (2009). *Türkçenin gücü: Türk dilinin zenginliklerine tanıklar*. Ankara: Bilgi.
- Aksoy, Ö. A. (1962). Atasözleri, deyimler. *Türk dili araştırmaları yıllık belleten*. [1963] 1962, s.131-166. http://www.tdk.gov.tr/images/css/TDA/1962/1962_8_Aksoy.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Aksoy, Ö. A. (2017). Atasözleri ve deyimler sözlüğü (1. cilt). İstanbul: İnkılâp.
- Akün, Ö. F. (2006). Atalar Sözüne Dair. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (19), 117-119. <http://dergipark.gov.tr/tubar/issue/16960/177093> sayfasından erişilmiştir.
- Akyol, H. (2011). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: PegemA.
- Albayrak, N. (2009). *Türkiye Türkçesinde atasözleri*. İstanbul: Kapı.
- Aldık, N. N. (2018). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan atasözü ve deyimlerin öğrencilerin dil kullanımına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Alkaya, E. (2006). Dil ve söz bağlamında Kırım Karay Türklerinin atasözleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(20), 89-99.
<http://dergipark.gov.tr/erusosbilder/issue/23753/253081> sayfasından erişilmiştir.
- Altınok, Ş. (2011), *Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerine şiir okuma zevki kazandırılmasında görsel-işitsel materyal kullanımının rolü(Mamak ilçesi örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arık, E. (2013). Kültürler arası iletişim bağlamında atasözlerinin evrenselliği üzerine bir inceleme. *Atatürk İletişim Dergisi*, 5, 11-24.
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/393931> sayfasından erişilmiştir.
- Arıkan, A. (2009). Edebiyat öğretiminde görsel araç kullanımı: kısa öykü örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 1-16.
<https://ardaarikan.weebly.com/uploads/1/0/2/9/10295113/vic.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Arslan, Ö. (2008). *İlköğretim 8. Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretiminde Görsel ve İşitsel Materyal Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarı ve Hatırda Tutma Düzeyleri Üzerindeki Etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Atagül, Y. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe atasözü ve deyim öğretiminde film ve hikâye tekniklerinin etkililik düzeyleri açısından karşılaştırılması*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aydın, S. (2013). Kültürel bir miras olarak atasözlerinin kullanımı üzerine Türkçe öğretmenlerinin görüşleri. *Cyprus International University Folklor/Edebiyat Dergisi*, 19(75), 173-192. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/255465> sayfasından erişilmiştir.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
<http://dergipark.gov.tr/tebd/issue/26122/275180> sayfasından erişilmiştir.

- Aytaş, G. (2006). Edebi türlerden yararlanma. *Milli Eğitim Dergisi*, 169, 261-276. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/169/ay.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Bademci, V. (2011). Kuder-Richardson 20, Cronbach'ın alfası, Hoyt'un varyans analizi, genellenirlik kuramı ve ölçüm güvenirliği üzerine bir çalışma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 173-193. http://www.zgefdergi.com/Makaleler/1385455164_17_12_Bademci.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Bağcı, H. (2010). İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin atasözleri ve deyimleri algılama düzeyi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 91-110. http://www.tubar.com.tr/TUBAR%20DOSYA/pdf/2010BAHAR/bac_hasan%2091-110.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Balun, H. (2008). *İlköğretim I. kademedeki uygulanan görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının Türkçe öğretiminde kazanımlara ulaşmadaki etkililiği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Baş, B. (2002). Türkçe temel dil becerilerinin öğretiminde atasözlerinin kullanımı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(12), 60-68. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/114837> sayfasından erişilmiştir.
- Baş, B. (2003). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin türleri üzerine bir inceleme. *TÜBAR-XIII*, 257-265. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/156771> sayfasından erişilmiştir.
- Batur, Z. & Erkek, G. (2017). İlk ve ortaokul kitapları: atasözleri. *International Journal of Language Academy*, 5/4, s.19-32. <https://docplayer.biz.tr/53840906-International-journal-of-language-academy-first-and-secondary-turkish-books-proverbs.html> sayfasından erişilmiştir.
- Beğenmez, N. M. (2013). *Atasözlerinde günlük hayat*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Benzer, A. (2013). Kelime dağarcığını geliştirmede 6. Sınıf Türkçe ders kitabının etkisi. *İlköğretim Online*, 12(2), 425-435. [http:// dergipark. ulakbim. gov.tr /ilkonline /article/view/5000037786](http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/view/5000037786) sayfasından erişilmiştir.
- Beyzadeoğlu, S. (2003). (haz.) *Şinasi- durub-u emsal-i osmaniye*. Ankara: MEB.
- Bulut, M. (2013). Türkçe eğitimi ve öğretiminde dil ve kültür aktarımı aracı olarak atasözleri ve deyimlerin önemi. *Turkish Studies*, 8 (13), 559-575. http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1483191380_34BulutMesut-arm-559-575.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Bulut, S. (2008). *İlköğretim ders kitaplarının görsel boyut ve içerik tutarlılığı açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bulut, S. (2011). *Atasözlerinin değerler eğitimindeki yeri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Bulut, S. (2015). *101 atasözü 101 öykü*. İstanbul: Can Çocuk.
- Büyükhellaç, S. (2014). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneyisel desenler ön test son test kontrol grubu deseni ve veri analizi*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi (24. Baskı)*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010) *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Çakmakçı, C. C. (2009). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe öğretiminde kavram geliştirme açısından atasözü ve deyimler*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Çalışkan, G. (2016) Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Türkçe Ders Kitapları: 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabına Yönelik Bir İnceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(2), 200-214.
- Çam, B. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin görsel okuma düzeyleriyle okuduğunu anlama, eleştirel okuma ve Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çelik, A. (2011). *6. Sınıf sosyal bilgiler ders kitabında (MEB) yer alan İpek Yolu'nda Türkler ünitesinde atasözleri ve deyimlerin kullanılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çelikipazu, E. & Aktaş, E. (2011). MEB 6,7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 6(2), 413-424. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423934147.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Çobanoğlu, Ö. (2004). *Türk dünyası ortak atasözleri sözlüğü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Çotuksöken, Y. (2004). *Türkçe atasözleri ve deyimler sözlüğü*. İstanbul: Toroslu.
- Demir, G. K. (2016). Atasözleri ve deyimlerde kan kavramı. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 41, 13-35. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/218899> sayfasından erişilmiştir.
- Demirel, Ö. (2002). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: PegemA.
- Dinçay, M. (2008). *Yapım ve çekim ekleri arasındaki farkın öğretiminde görsel öğelerin etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Doğan, D. (t.y.). *Bilimsel araştırma yöntemleri (1)* [Ders Notları]. <file:///C:/Users/okul/Downloads/BİLİMSEL%20ARAŞTIRMA%20YYÖNTEMLERİ%20DERS%20NOTLARI%20%2528EĞİTİM%20BİLİMLERİ%20FAKÜLTESİ%2529.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Doğan, M. (Ed.). (2006). *Türkçe-1 yazılı anlatım*. Ankara: Gazi

- Doğan, M. Ç. (2016). *Türkçe eğitimi bağlamında ortaokul öğrencilerinin sözlü kültür ürünlerine yönelik farkındalıkları ve bunları kullanım durumları*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Doğan, Y. ve Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99. <http://www.anadiliegitimi.com/download/article-file/14846> sayfasından erişilmiştir.
- Duru, H. (2009). *Atasözleri ve deyimlerin yabancılara öğretilmesinde yöntem ve teknikler*. (Yüksek lisans tezi) <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Duymaz, R. (2005). (haz.) *Ahmet Vefik Paşa- Atalar sözü müntehabat-ı durub-ı emsal*. İstanbul: Gökkubbe.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı.
- Elçin, Ş. (1986). *Halk edebiyatına giriş*. Ankara: Bakanlık.
- Esin, B. (2011). Dil eğitiminde bir araç olarak atasözü. 38. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Bildirileri II*, 605-628. <http://www.ayk.gov.tr> sitesinden erişilmiştir.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2011). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hil.
- Girmen, P. (2013). Türkçe eğitiminde atasözleri ve değerler eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 117-142. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/302424> sayfasından erişilmiştir.
- Göçer, A. (2015). Dil – kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Yeni Türk Dili*. 50-57. turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/tum_list.php sayfasından erişilmiştir.
- Gönen, S. (2011). *Batı Türklerinin manzum atasözleri*. Konya: Kömen.
- Gözaydın, N. (1998). Türk dünyası atasözleri. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 6, 708-719. http://www.tdk.gov.tr/images/1998_06_11_Gozaydin.pdf sayfasından erişilmiştir.

- Gurbetoğlu, A. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. [Ders Notları]. <http://agurbetoglu.com/files/2-ARAŞTIRMA-TÜRLERİ.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Gürel, Z., Temizyürek, F. & Şahbaz N. K. (2007). Çocuk edebiyatı. Ankara: Öncü Kitap.
- Güven, A. Z. & Özbilen, U. (2017). Ortaokul Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan dinleme metinlerinin sözlü kültür öğeleri açısından incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(42), s. 59-66.
- Güzel A. & Karadağ, Ö. (2013). Kelime sıklığı açısından Türk atasözleri üzerine bir değerlendirme. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 274-280. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/view/1002000382/1002000260> sayfasından erişilmiştir.
- İçel, H. (2009). Türkçede atasözü-deyim ilişkisi. *Türk Dili Dergisi*, 97 (687), 205-212. <http://www.tdk.gov.tr/images/css/TDD/2009s687/2009s68702ICEL.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- İçel, H. (2014). Niğde atasözlerinde metafor ve kullanımı. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 36, 75-83. <http://www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/303/4%20hatice%20icel.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- İlhan, N. (2008). Divanu Lugati't-Türk'ten Gaziantep ağzına atasözleri. *Akpınar Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 18, 1-5. http://turkoloji.cu.edu.tr/ESKI%20TURK%20DILI/Nadir_ilhan_Divanu%20Lugati't-Turk'ten.pdf sayfasından erişilmiştir.
- İnan, İ. (2016). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerdeki deyim, atasözü ve özdeyişlerin analizi ve Türkçe eğitimine katkıları. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- İspir, S. (2013). İlköğretim öğrencilerine tavsiye edilen 100 temel eser listesinde yer alan Türk yazarlara ait eserlerde kullanılan deyimler ve atasözlerinin kullanım sıklığı

- üzerine bir inceleme. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- İşeri, K. (2006). Altıncı sınıf Türkçe ders kitabının ilköğretim Türkçe programının amaçlarına uygunluğunun değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 136, 58-74. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/27/761/9660.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Kalaça, H. (2013). *Türk atasözleriyle değerler eğitimi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kan, M. O. (2010). *Milli Eğitim Bakanlığı ilköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitabının kültür öğeleri açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaplan, M. (2010). *Kültür ve dil*. İstanbul: Dergah.
- Karasar, N. (2005). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi (31. Basım)*. Ankara: Nobel.
- Kayhan, G. Ç. (2009). *Hakkâri /Yüksekova 75.yıl Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ilköğretim 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin deyim, atasözü ve bilmece dağarcıklarının belirlenmesi ve bunların öğretilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kazıcı, E. (2008). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde deyim ve atasözlerinin öğretiminde dramatizasyon yönteminin etkililik düzeyi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Keklik, S. (2016). Atasözlerinin öğretimine ilişkin bir öneri: atasözlerinin anlamlarına göre derecelendirilmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (12), 32-48. <http://dergipark.gov.tr/ksbd/issue/16231/169976> sayfasından erişilmiştir.

- Kıran, İ. (2008). *İlköğretim 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerinin görsel okuryazarlıkları üzerine bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kuru, A. (2008). *İlköğretim beşinci sınıf Türkçe dersi öğretim programında yer alan görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Melanlıoğlu, D. (2011). İlköğretim Türkçe öğretim programının dinleme türleri bakımından değerlendirilmesi[Özel Sayı]. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 65-78. <http://efdergi.inonu.edu.tr/article/view/5000004148> sayfasından erişilmiştir.
- Mürsel, C. G. (2009). *Deyim ve atasözlerinin öğretiminde karikatürün etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/4408/> sayfasından erişilmiştir.
- Namal, R. (2011). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan "ülkemizde nüfus" ünitesinin öğretiminde görsel materyallerden yararlanmanın öğrenci başarısı üzerine etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Nazlı, A. (2013). *Türk atasözlerinden seçmeler*. Ankara: Akçağ.
- Nuhoğlu, M. M. & Gökkaya, H. (2006). *Türkçe öğretimi uygulamaları*. Ankara: Nobel.
- Oğul, A. (2003). *İlköğretim birinci kademe 5. sınıfta atasözleri öğretimi ve buna yönelik aktiviteler*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Önel, G. (2008). *İlköğretim 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinin atasözlerini algılama düzeyleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, E. (2009). *Yalnızlığı seven kırlangıç(2.Baskı)*. Ankara: Kök.
- Özdemir, K. (2014). *Ortaöğretim tarih derslerinde kullanılan görsel materyallerin öğrenci akademik başarı ve tutumuna etkisi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/113287> sayfasından erişilmiştir.
- Özkan, İ. (2011). Türk atasözlerinde yinelemeler. *TurkishStudies- International PeriodicalForTheLanguages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic*, 6(1), 1595-1603.
http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1722771320_%C3%B6zkanibrahim.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Öztürk, F., Çolak, A., Biber, B. & Gözüm, S. (t.y.). *Bölüm 31: Fen eğitimi araştırmalarında ölçme verilerinin analizi-1* [PowerPoint sunumu].
<http://slideplayer.biz.tr/slide/2714387/> sayfasından erişilmiştir.
- Par, A.H. (1987). *Örnekli açıklamalı atasözleri*. Ankara: Serhat Dağıtım.
- Parlatır, İ. (2008). *Atasözleri*. Ankara: Yargı.
- Sağlam, M. Y. (2001). Atasözleri ve deyimlerde imgelem. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18(1), 45-51.
http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/saglam_imgelem.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Sağlam, M. Y. (2004). *Atasözleri: kaybolan kültür mirasımız*. Ankara: Ürün.
- Sarıtaş, S. (2012). Türk kültüründe yüzle ilgili deyim ve atasözleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 176-181.
<http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/viewFile/75/59> sayfasından erişilmiştir.
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı.
- Solak, M. & Yaylı, D. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarının türler açısından incelenmesi. *Uluslar arası Sosyal Araştırma Dergisi*, 2(9), 444-453.

<http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt2/cilt2sayi9turkishindex.htm> sayfasından erişilmiştir.

Sönmez, Ö. F. (2006). *İlköğretim sosyal bilgiler 7. sınıf karadeniz bölgesi konusunun görsel araç-gereçlerle öğretiminin öğrencilerin akademik başarısına etkisinin değerlendirilmesi (Tokat örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Şahbaz, N. K. (2012). Atasözleriyle okuma-yazma öğretimi üzerine bir çözümleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 245-258. http://www.mku.edu.tr/files/25_dosya_1336137176.pdf sayfasından erişilmiştir.

Şanlı, S. (2013). *Yapım eklerinin öğretiminde atasözlerinin kullanılmasının öğrenci başarısı ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Şen, Ü. (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ilettiği değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 763-779. http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt1/sayi5/sayi5pdf/sen_ulker.pdf sayfasından erişilmiştir.

Tekşan, K. & Yiğit, M. (2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Atasözleri Kullanımına İlişkin Tutum ve Görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (2), 311-329. <http://www.gefad.gazi.edu.tr/issue/6735/90537> sayfasından erişilmiştir.

Tepeli, Y. & Arıcı, A. F. (2012). Lise Öğrencilerinin Atasözlerini Kavrama Düzeyleri Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 223-236. [http://ebadjesr.com/images/MAKALE_ARSIV/C2_S2makaleler/2%20\(2\)%20%2014.pdf](http://ebadjesr.com/images/MAKALE_ARSIV/C2_S2makaleler/2%20(2)%20%2014.pdf) sayfasından erişilmiştir.

Tergip, A. (2014). Türk atasözleri ve deyimlerinde kötüleme ifadeleri. *Cyprus International University Folklor/Edebiyat*. 20(80), 275-294. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/255697> sayfasından erişilmiştir.

- Tuna, S. (2014). Yabancı öğrencilere Türkçe öğretiminde Türk kültür elçisi olan atasözlerinin kullanımı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-10. <http://dergipark.gov.tr/muefd/issue/19661> sayfasından erişilmiştir.
- Türk Dil Kurumu. (2005). Türkçe sözlük. Ankara: TDK.
- Uğuzman, T. (2014). *Atasözlerine ve deyimlere yansıyan Türk halk düşüncesi*. Ankara: Nobel.
- Ünalın, Ş. (2004). *Dil ve kültür*. Ankara: Nobel.
- Ünlüoğlu, C. (2015). *Görsel destekli yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazma başarılarına ve yazmaya yönelik görüşlerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Varışoğlu, B., Şeref, İ., Gedik, M. & Yılmaz, İ. (2014). Deyim ve atasözlerinin öğretilmesinde görsel bir araç olarak karikatürlerin başarıya etkisi. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*. 11(41), 226-242. http://www.karam.org.tr/Makaleler/1971410594_13-%20Behice%20Varışoğlu.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Yalın, H. İ. (2008). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel.
- Yegen, Ü. (2014). *Ortaokul öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde görsellerin etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 7-17. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326/1485> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yurtbaşı, M. (1994). *Sınıflandırılmış Türk Atasözleri*. Ankara: Özdemir.

EKLER

EK 1: Uygulama Sırasında Kullanılan Metinlerden Örnekler

Büyük Yarış (Ağaç Yaşken Eğilir)

Sevgi, ilkokulun dördünde. İnce, sarışın, cıvıl cıvıl bir kız. Derslerini, ödevlerini günü gününe yapıyor. Düzenli çalışıyor. Bebekleriyle oynayacak zamanı buluyor. Oyunla dersi birbirinden ayırıyor. Ama bir haftadır Sevgi, boş zamanlarında oyun oynamıyor. Bebekleriyle bile oynamıyor. Bir başka işi var Sevgi'nin. Köşesinde harıl harıl çalışıyor. Bir yandan da göz ucuyla ninesine bakıyor. İçinden "Ben kazanacağım bu yarışı, benimki daha güzel olacak." diyor.

Ninesi bir şeyler aranıyor. Sağına, soluna bakıyor. "Sevgi!" diyor. "Gözlüklerimi nereye koydum? Gördün mü? Bulamıyorum."

Sevgi sesini çıkarmıyor. Bir süre sürüyor bu ararış. Sonunda bulunuyor gözlükler. Nine de başlıyor işine. O da bir yandan torununu gözlüyor. İçinden "Bak hele, benimle yarışıyor yumurcak! Bakalım hangimiz daha önce bitirecek? Kim kazanacak bu yarışı?" diyor. Ninenin eli Sevgi'ninki kadar yumuşak değil. Motifleri, çiçekleri bir türlü tam çıkaramıyor. Gelininin gösterdiği örneği torunuyla birlikte öğrenmeye çalışıyor. Öğrendikleri örneği kim daha önce bitirecek diye nineyle torun büyük bir yarışa giriyor. Sevgi ninesinin ağırdan aldığı, ikide bir duraladığını görünce seviniyor. Böyle giderse belli ki ninesinden önce bitirecek. Ama bunu şimdiden ona sezdirmek istemiyor. Yalancıkta zorlanıyormuşçasına oyunlar yapıyor; ofluyor, pufluyor. "Olmuyor, yapamıyorum. Şurası şöyle olacaktı değil mi?" gibisinden yakınıp duruyor. Ninesi Sevgi'nin bu yakınışlarından gizli bir sevinç duyuyor. Doğru sanıyor. Oysa Sevgi ninesinin ağırdan almasını sağlamak istiyor. Bir ara nine "Tüh! Gördün mü ne yapmışım? Kırmızı konacak yere yeşil, yeşil konacak yere kırmızı koymuşum. Bak, ne yapacağım şimdi?" sevgi elindeki işi bırakıp ninesinin yanına geliyor. Hem gülüyor hem de gülümsemesini gizlemeye çalışıyor. Nakışların uyumuna bakıyor. "sökeceksin nine, başka türlü düzeltemezsin... Sökmen gerek." diyor. Sevgi'nin dediğini yapıyor nine. Söküyor. Sökerken de düşünüyor: "Her işin

bir çağı, bir yaşı var. O çağ o yaş geçti mi insan kolay kolay öğrenemiyor. Bir bana bak bir de Sevgi'ye. Annesinin gösterdiği örneği benden daha iyi kavradı. Eli benden daha yatkın." Sökme işi bitince yeniden başlıyor nine. Ne olursa olsun bitirmek istiyor. Hem de torunununkinden kötü olmayacak şekilde. Onun dersleri vardı, uykusu da tez gelirdi. Ne yapıp edip bitirmeliydi. Az sonra Sevgi'nin uykusu geliyor, kalkıp işini topluyor, yatıyor. Sabahçı olduğundan erkenden kalkıyor. Nine buna bayağı seviniyor. Büyük bir istekle sarılıyor işine. Aradaki farkı kapatmak istiyor ama olmuyor. Ya nakışları karıştırıyor ya renkleri. Biraz sonra üzerine ağırlık çöküyor, uyku iyice bastırıyor. "Sabahleyin erkenden başlarım işe." diye düşünüyor.

Bütün hafta böyle sürüyor yarış. Sevgi'nin annesi de sessizce izliyor bunu. İkisinin de sorduğu soruları yanıtlıyor. Söylediklerini Sevgi daha kolay kapıyor, eksiksizce uyguluyor. Nine Sevgi kadar beceremiyor. Sık sık söküyor bu yüzden. Zor ama çok zor ona göre. Ne ki aklına koymuş bir kere bırakmak istemiyor. Gelini onun bu davranışı gördükçe şöyle düşünüyor: "insan yaşlanınca çocuklaşıyor. Bir tutturdu mu sürdürüyor onu. Hiç seksenindeki biriyle on yaşındaki çocuğun öğrenmesi bir olur mu?"

Sonunda Sevgi işini bitiriyor. İşini getirip ninenin önüne koyuyor. Nineninki de bitiyor. Örnekle karşılaştırıyorlar yaptıklarını. Sevgi'ninki tıpatıp benzeri iken nineninkinde nakışların karışık olduğu görülüyor. "Seninki daha güzel, sen kazandın yarışı güzel kızım. Her şeyin bir çağı var. İnsan çocuklukta daha kolay öğreniyor." diyor ninesi ve torununu iki yanağından öpüyor.

(Emin ÖZDEMİR)

Denize Düşen Yılana Sarılır

Sultan II. Mahmut döneminde Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa, ordusunu modernleştirip Osmanlı'ya savaş açtı. Oğlu İbrahim Paşa komutasındaki ordu Suriye'ye girdi. Bununla yetinmeyip Anadolu içlerine ilerlemeye başladı.

II. Mahmut, İbrahim Paşa ordusunu durduramayacağını anlayınca o zamana kadar sürekli savaştığı Ruslardan, Rus Çarı II. Nikola'dan yardım istedi. Onun bu isteğine çok şaşırان devlet ileri gelenleri:

"Ruslardan nasıl yardım isteriz sultanım?" deyince çaresizlik içindeki II. Mahmut şu karşılığı verdi:

"Ne yapalım, denize düşen yılana sarılır."

(Süleyman BULUT)

Marangoz (Terzi Kendi Söküğünü Dikemez)

Hikmet Bey, çok becerikli bir marangozdu. Yaşadığı ilçede herkes işi için ona mutlaka uğrardı. İşini o kadar iyi yapıyordu ki komşu ilçeden gelenler bile vardı. O da kimseyi kırmaz, herkesin işine koşardı. Eh bu kadar becerikli olunca da işi hiç bitmezdi. Dinlenecek çok az vakti olurdu. Bazı günler akşam hava kararıncaya kadar çalışırdı. Eve de çok yorgun dönerdi. Bir gün yine öyle oldu. Eve çok yorgun geldi. Eşi Halime Hanım, –Bey, bizim oğlan yatakta zıplarken yatağın başını kırmış. Şuna bir bakıver, dedi.

Hikmet Bey,

– Hanım, çok yorgunum yarın bakarım, dedi.

Ertesi gün oldu. Hikmet Bey eve yine çok yorgun geldi. Hanımı yatağı hatırlatınca yine "Yarın bakarız." dedi. Bu, böyle böyle bir hafta sürdü. Hikmet Bey başkalarının mobilyalarıyla uğraşmaktan bir türlü kendi evindeki problemi çözmeye vakit bulamadı. Hanımı artık iyice söylenmeye başlayınca Hikmet Bey,

–Ee hanım, boşuna dememiş atalarımız "Terzi kendi söküğünü dikemez." diye. Bak, işimin ustasıyım ama kendi evimi, eşyayı düzeltmeye vakit bulamıyorum, dedi.

Kolay Olmadı (Damlaya Damlaya Göl Olur)

Nasıl mı bu duruma geldik? Hiç kolay olmadı ağabey, hiç de kolay olmadı. Bu düzeni kuruncaya değin az çile çekmedik. Nelere katlanmadık nelere! Çok şükür bugünlere ulaştık.

Bir düşünün ağabey, her şeye sıfırdan başladık. Şu gördüğünüz köşeye bir kümes yaptık. Yirmi tavuğumuz vardı. Hepsi de yumurtlayan türden, her sabah kümesten yumurtaları toplardık. Karım onları haşlardı. Verirdik oğlana. Götürür aşağıda çalışan yol işçilerine satardı. Aldığı paraları da anasına verirdi. Kümesin arkasına dört evleklik bir bostan yeri hazırladık. Kavun, karpuz, salatalık, domates aklına ne gelirse ektilim. Bir çalıştım, bir çalıştım. Bu yörenin en verimli bostanı oldu. Akşamları topluyordum, sabahları yenileri oluyordu. Sattım, bostandan aldığım paraları da karıma verdim. Karım da evde örgüler örüyordu. Geceleri geç vakte kadar çalışıyordu. Oyalar, danteller, örgüler... kente bir çeyizciye götürdüm. Çok beğendi:

"Aman bunlar ne güzel! Ne zevkli ne incelikli şeyler!" dedi. "Yaptıklarınızı bize getirin, başka yere götürmeyin."

Karımın el işlerinden aldığımız paraları da ötekilere ekledim. Elimizde böyle böyle epeyce para birikmişti. Bunu bir bankaya yatırdık. Paramız çoğaldı diye artık çalışmayalım demedik. Çalışma düzenimizi hiç bozmadık. Ben bostandan sonra pazarcılık işine başladım. Bu işten de iyi kötü kazandım. Kazandım dersem, aklınıza öyle büyük paralar gelmesin. Olsun böyle böyle küçük paraları birleştirme yolunu sonuna kadar sürdürdük. Elimizde birikenleri de bankada birikmiş olanlara kattık.

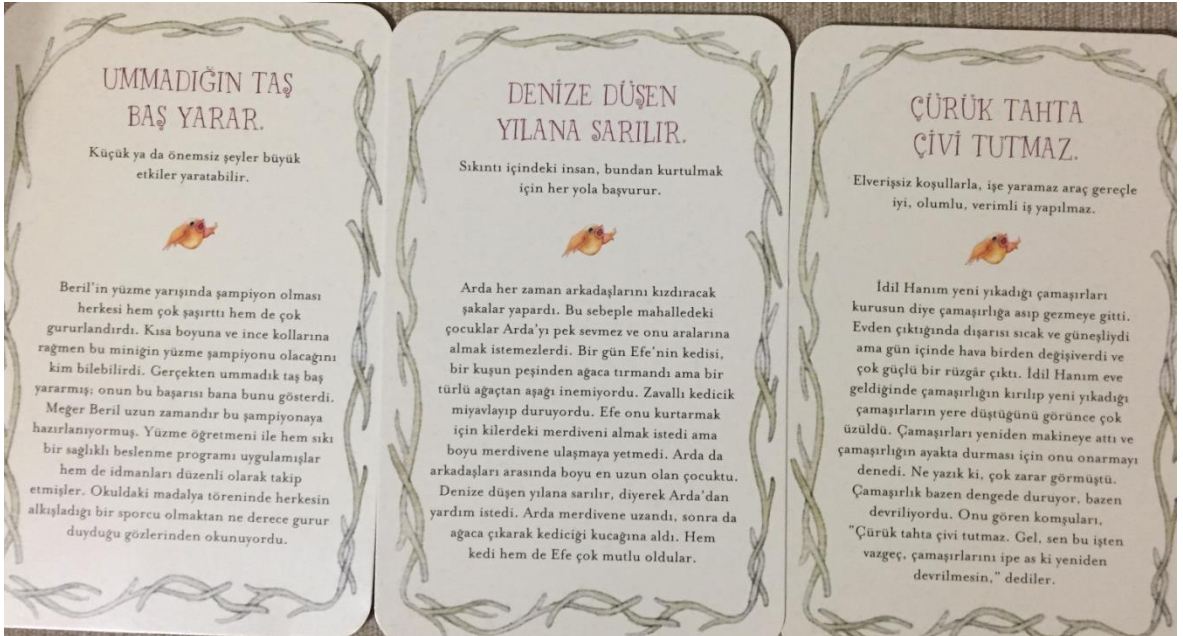
Bir kamyonet alabilecek paramız olmuştu. Ne yalan söyleyeyim şaşırdım bu sonuca. Örgüden, yumurtadan, bostandan damla damla biriktirdiğimiz bir araya gelince büyük bir miktar oluşturmuştu. İlk kamyonetimizi böyle edindik. Daha sonra işlerimizi büyüttük. Demem o ki insan küçük de olsa elde ettiklerini çarçur etmemeli. Değerini bilip biriktirmeli. Bizimkisi de öyle oldu. Çalışarak kazandıklarımızı az da olsa birbirine katarak bugünlere ulaştık.

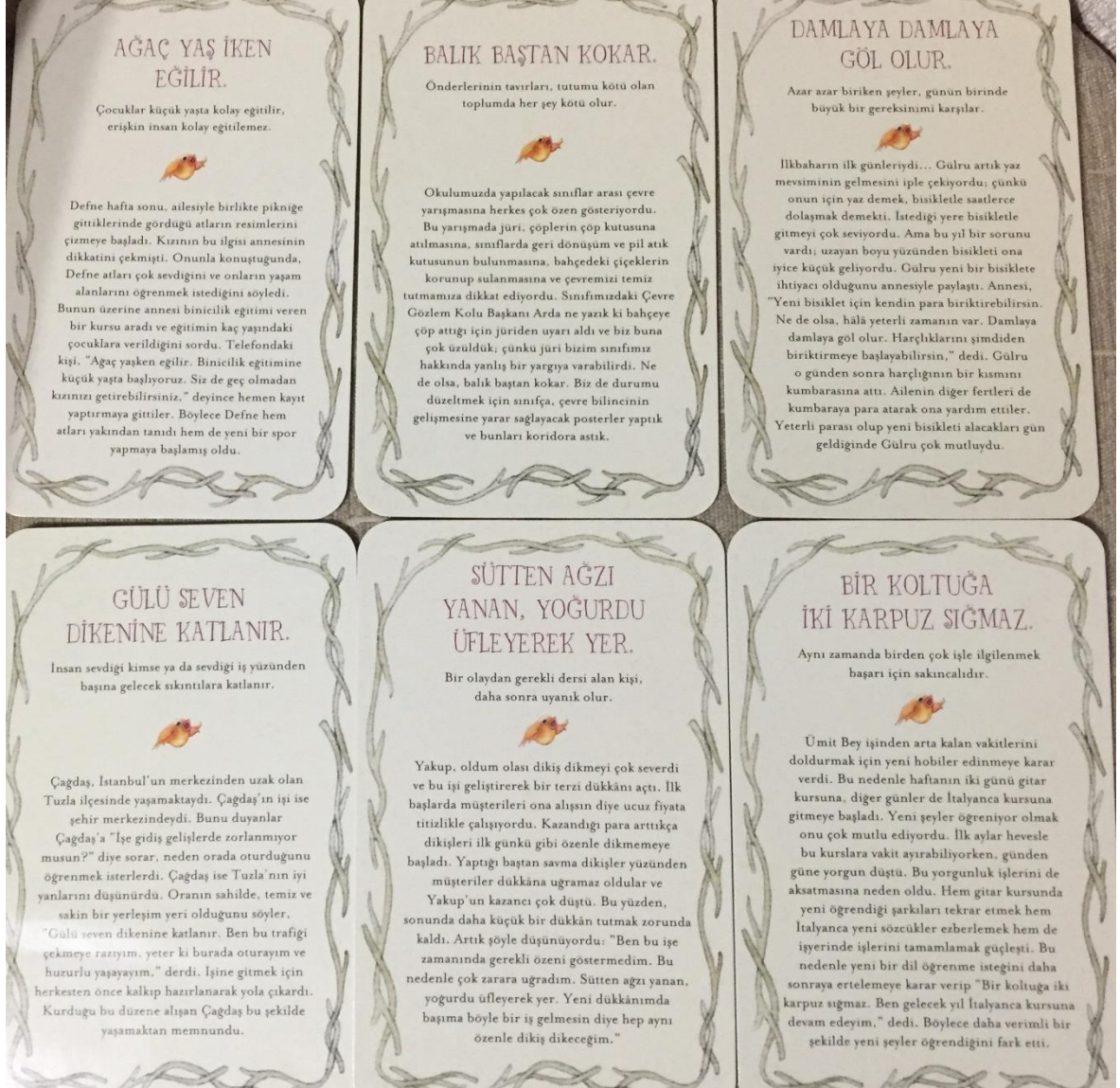
(Emin ÖZDEMİR)

EK 2: Uygulama Sırasında Kullanılan Atasözü Kartları

RedHouse Yayınları Atasözü Kartları

Pötikare Yayınları Atasözü Kartları

Atasözü Denize düşen yılanı sarılır. Anlamı Güç bir duruma düşenlerin bundan kurtulmak için her türlü çabaya başvurmaları olağandır. ☐ Denize düşen yılanı sarılır. ☐ Su yene yılan bile dokunmaz. ☐ Denizdekiler bütün suyun temizdir. Bu atasözü aşağıdakilerden hangisidir?	Atasözü Gülü seven dikenine katanır. Anlamı İnsan, sevdiği kimse veya sevdiği iş yüzünden başına gelecek sıkıntılara katanır. ☐ Gülü seven dikenine katanır. ☐ Bir ağaçta gül de birer diken de. ☐ Gülü seven dikenine katanır. Bu atasözü aşağıdakilerden hangisidir?	Atasözü Damlaya damlaya göl olur. Anlamı Azar azar olagelen şeyler birikerek önemli bir niceliğe ulaşacağı için küçümsenmemelidir. ☐ Damlaya damlaya göl olur. ☐ Akarsu çoktur tırmaz. ☐ Dolu bardak su almaz. Bu atasözü aşağıdakilerden hangisidir?	Atasözü Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleterek yer. Anlamı Bir olaydan gerekli dersi alan, zarar gören kimse, ona benzer bir işle karşılaşta uyanık davranır; tedbiri olur. ☐ Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleterek yer. ☐ Mayasız yoğurt tırmaz. ☐ Soğuk green hıç canla çakar. Bu atasözü aşağıdakilerden hangisidir?
---	---	--	---

EK 3: Uygulama Öncesi ve Sonrasında Uygulanan Başarı Testi

ATASÖZLERİ TESTİ

Aşağıda atasözü bilginizi ölçen ve bir tez araştırmasında kullanılacak olan 20 adet soru bulunmaktadır. Soruları dikkatli okumanızı ve cevaplamanızı önemle rica ederim.

Aysun AKYILDIZ

Okul Adı:

Sınıf:

Cinsiyet: Kız() Erkek()

AŞAĞIDAKİ BAZI KISIMLARI BOŞ BIRAKILAN ATASÖZLERİNİ TAMAMLAYINIZ.

1. baştan kokar.
2. İki bir koltuğa sığmaz.
3. Ak kara içindir.
4. ağzı yanan üfleyerek yer.
5. Kaçan balık olur.

AŞAĞIDAKİ TESTTE DOĞRU CEVAPLARI İŞARETLEYİNİZ.

- I. Koyun
- II. Her
- III. Asılır
- IV. Bacağından
- V. Kendi

6. Yukarıda karışık olarak verilen atasözünün doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) V-I-III-II-IV B) V-IV-III-II-I C) II-I-III-V-IV D) II-I-V-IV-III

"Çok büyük bir tehlike içinde bulunan kimse kendisine yardım etme olanağı bulunmayan, dahası tehlikeli olan şeylerden bile yardım umar."

7. Yukarıdaki açıklama hangi atasözüne aittir?

- A) Dereden geçerken at değiştirilmez.
- B) Kimse kimsenin çukurunu doldurmaz.
- C) Denize düşen yılana sarılır.
- D) Öfkeyle kalkan zararlı oturur.

8. Aşağıdakilerden hangisi "başkasından etkilenme" ile ilgili bir atasözü değildir?

- A) Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan.
- B) Üzüm üzüme baka baka kararır.
- C) İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur.
- D) Körle yatan şaşı kalkar.

9. "Gülü seven dikenine katlanır." atasözünün açıklaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her güzelin bir kusuru vardır.
 B) Zorluk içinde olan kimse bir yerde duramaz.
 C) Nasıl gülün dikenini varsa, güzelin de çekemeyeni vardır.
 D) Bir insan sevdiği bir şey için sıkıntı çekmeye razı olur.

10. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi "gerçeklerin saklanamaması" ile ilgilidir?

- A) Güneş balçıkla sıvanmaz.
 B) Lafla peynir gemisi yürümez.
 C) Et tırnaktan ayrılmaz.
 D) Akan su yosun tutmaz.

11. "Ağaç yaşken eğilir." Atasözünü anlatan anahtar kelime aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlak B) Eğitim C) Bilgi D) Doğruluk

AŞAĞIDA VERİLEN SORULARI CEVAPLAYINIZ.

12. "Bakarsan baş bakmazsan dağ olur." Atasözünün açıklamasını aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

13. "Büyük çıkar sağlanan yerden ufak tefek özveriler esirgenmemelidir." Açıklamasına uygun bir atasözü yazınız.

.....

.....

14. "Çürük tahta çivi tutmaz." Atasözünün açıklamasını aşağıya yazınız.

.....

.....

15. "Küçük şeyler birike birike büyük varlık oluşturur. Küçük şeylerin önemini bilir çarçur etmemeliyiz." Açıklaması verilen atasözünü bulup aşağıya yazınız.

.....

.....

AŞAĞIDA VERİLEN ATASÖZLERİYLE AÇIKLAMALARI EŞLEŞTİRİNİZ.

...	Biri yer biri bakar kıyamet ondan kopar.	A	İki kişi kavgaya tutuşur, iki ordu çarpışırsa doğal olarak bir taraf yenilir, büyük zarara uğrar.
...	Dost kara günde belli olur.	B	Bir kimse uzmanlığını kendi yararı için kullanmaya fırsat bulamaz.
...	Ummadığın taş baş yarar.	C	Dostluğun değeri sıkıntılı, üzüntülü günlerde anlaşılır.
...	İki testi tokuşunca biri elbet kırılır.	Ç	Elinden bir iş gelmez sanılan kimseler yapılması gereken bir işi en iyi şekilde yapabilirler.
...	Terzi kendi söküğünü dikemez.	D	İnsanın hayatta yararlanabileceği şeyden bazıları uzak kalırsa huzursuzluk çıkar.

EK 4: Araştırma İzni

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 43436584-44-E.2868034
Konu : Araştırma İzni (Aysun AKYILDIZ)

09.02.2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2017/25 sayılı Genelgesi.
b) Valilik Makamı'nın 25.10.2017 tarih ve 43436584-125.99-E.17586845 sayılı Olur'u.
c)) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 24.01.2018 tarih ve 80287700-302.08.01-E.3320 sayılı yazısı.

Okul/Kurumlarımızda yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlikler Bakanlığımız ilgi (a) Genelge hükümlerine göre yapılmaktadır.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Aysun AKYILDIZ "6.Sınıf Türkçe Dersinde Atasozu Öğretiminde Metin ve Görsel Kullanımının Farkı ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi" konulu çalışmasını İlimiz Bayat İlçe Müdürlüğüne bağlı isimleri belirtilen ilgili okul müdürlüklerinde öğrenim gören öğrencilerin katılımıyla yapmak isteği ilgi (c) yazı ve eklerinde belirtilmiştir.

İlimiz okul/kurumlarında yapılacak olan Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinliklerin müracaat evraklarının incelenip değerlendirilmesi ilgi (b) Valilik Makamı'nın Olur'unda görevli komisyon üyelerince yapılmış olup; çalışmanın yapılması uygun görülmüştür.

Yapılacak olan çalışmanın;

a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve insan hakları alanındaki uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun ile yürürlükte olan tüm yasal düzenlemeler ve politika belgelerine uygun olarak yapılması,

b) İlgili Okul Müdürlüklerince yapılacak olan çalışmanın;

1- Katılımın gönüllülük esasına göre olmasının sağlanması;

2-Tarih ve saatlerin Eğitim-Öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde planlanması;

3 İlgili (b) komisyon üyelerince incelemesi tamamlanan ve ekte sunulan Komisyon Tutanağında belirtilen hususlar dahilinde çalışmanın yapılması;

4-2017-2018 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde tamamlanması;

5-Çalışmanın yapıldığı Okul Müdürlüklerince; çalışmanın bitmesini müteakip, çalışma ile ilgili Müdürlüğümüze herhangi bir belgenin gönderilmemesi;

yapılacak olan çalışmanın ekte gönderilen ilgi (b) Komisyon üyelerince uygun görülen "Komisyon Tutanağı" ve yukarıda belirtilen hususlar doğrultusunda yapılması Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; Olur'larınıza arz ederim.

Seyit Ali BÜYÜK
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
09/02/2018
Azmi YEŞİL
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Uçutlar mah. Eşref Hoca cad.No:8 Çorum
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: arge19@meh.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A. Osman ONDI R. Arastirmaci
Tel: (0 364) 2260747-160
Faks: (0 364) 2262264

T.C.
ÇORUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 43436584-44-E.3201627
Konu :Araştırma İzni (Aysun AKYILDIZ)

14/02/2018

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 24.01.2018 tarih ve 80287700-302.08.01-E.3320 sayılı yazısı.

b) Valilik Makamı'nın 09.02.2018 tarih ve 43436584-44-E.2868034 sayılı Olur'u.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Aysun AKYILDIZ "6.Sınıf Türkçe Dersinde Atasözü Öğretiminde Metin ve Görsel Kullanımının Farkı ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi" konulu çalışmasını İlimiz Bayat İlçe Müdürlüğüne bağlı isimleri belirtilen ilgili okul müdürlüklerinde öğrenim gören öğrencilerin katılımıyla yapmak istediği ilgi (a) yazı ve eklerinde belirtilmiştir.

Söz konusu çalışmanın yapılmasının uygun görüldüğünü gösteren Valilik Makamı'nın ilgi (b) Olur'u ve Komisyon Tutanağı ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Oğuzhan OCAK
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Ek:

- 1-Valilik Makamı'nın Olur'u (2 sayfa)
- 2-Komisyon Tutanağı (1 sayfa)
- 3-Mühürlü Çalışma Programı (2 sayfa)

Dağıtım
Gazi Üniversitesi
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)
Bayat İlçe Kaymakamlığı
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Uçutlar mah.Eşref Hoca cad.No 8 Çorum
Elektronik Ağ : www.meb.gov.tr
e-posta : arge19@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: A.Osman ONDI R. Araştırmacı
Tel : (0 364) 2260747-160
Faks : (0 364) 2262264

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3b69-5a61-3bd3-93a5-6d48 koda ile teyit edilebilir.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..